

«ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών»

με κωδικό ΟΠΣ: 295450

Οριζόντια Πράξη στις 8 Π.Σ., 3 Π.Στ. Εξ., 2 Π.Στ. Εισ.

Υποέργο 1 : «Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Επιστημονικό Πεδίο:

ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

Διδακτικό Μαθησιακό Αντικείμενο/Τάξη/επίπεδο εκπαίδευσης:

ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ Α΄-Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Επιστημονικό Πεδίο: **Σχολική και Κοινωνική Ζωή**

Υπεύθυνη Επιστημονικού Συντονισμού

Χρυσή Χατζηχρήστου, Καθηγήτρια Σχολικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εμπειρογνώμονες Εκπόνησης του Προγράμματος Σπουδών

Χαλάτσης Παναγιώτης

Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Διδάκτωρ Ψυχολογίας Παντείου Πανεπιστημίου

Δημητροπούλου Παναγιώτα

Σχολική Ψυχολόγος, Διδάκτωρ Σχολικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Λυκιστάκου Κωνσταντίνα

Σχολική Ψυχολόγος, Διδάκτωρ Σχολικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Μπακοπούλου Αλεξία

Σχολική Ψυχολόγος

Καράκιζα Τσαμπίκα

Σχολική σύμβουλος Πληροφορικής Ν. Αιγαίου, Ρόδος – Λέκτορας ΠΔ 407/80 Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος

Λαμπροπούλου Αικατερίνη

Σχολική Ψυχολόγος, Διδάκτωρ Σχολικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Γκαρή Αικατερίνη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Πνευματικός Δημήτρης

Αναπληρωτής Καθηγητής Εξελικτικής Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Θωΐδης Ιωάννης

Επίκ. Καθηγητής Κοινωνικής Παιδαγωγικής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Τσούμας, Αθανάσιος

Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης - Φυσικής Αγωγής

Ιωάννου Στυλιανός

Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (πρώην πάρεδρος ΠΙ)

Πατυχάκη Αικατερίνη

Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Κλινικός Ψυχολόγος

Αξιωτάκης Απόστολος

Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε. 14-02 Οδοντιάτρων, Α' Διευθ. ΔΕ Αθήνας, Περιφέρεια Αττικής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

II. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΣ «Σχολική και Κοινωνική Ζωή»

Σκοπός του ΠΣ

Μεθοδολογία – Χρήση του ΠΣ

III. ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

A. Θεματική ενότητα

Επικοινωνώ, αισθάνομαι ... είμαι ο εαυτός μου

Υποενότητες:

1. Επικοινωνώντας με τους άλλους
2. Τα συναισθήματά μας
3. Γνωριμία με τον εαυτό μας
4. Αντιμετωπίζοντας το άγχος

B. Θεματική ενότητα

Ζούμε μαζί...

Υποενότητες:

1. Οι σχέσεις μεταξύ μας
2. Διαχειρίζομαι τις συγκρούσεις – Βάζω όρια
3. Σχολείο και διαφορετικότητα
4. Αξίες και κοινωνικές συμπεριφορές στην ομάδα

Γ. Θεματική ενότητα

Φροντίζω τον εαυτό μου

Υποενότητες:

1. Διατροφή
2. Πρόληψη ατυχημάτων και πρώτες βοήθειες
3. Σωματική υγιεινή
4. Καπνός και αλκοόλ

Δ. Θεματική ενότητα

Το σχολείο ως κοινότητα: Ζούμε μαζί και στηρίζουμε ο ένας τον άλλο

Υποενότητες:

Δ1. Το δικό μας σχολείο

Δ1α. Αίσθηση της κοινότητας και ψυχολογικό κλίμα στην τάξη/ σχολείο

Δ1β. Αγωγή ελεύθερου χρόνου

Δ2. Αξιοποίηση του διαδικτύου στο σχολείο

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει καταγραφεί διεθνώς, αλλά και στην Ελλάδα, μια σημαντική αύξηση των προβλημάτων (ψυχικής υγείας, σχολικής προσαρμογής και μάθησης) παιδιών και εφήβων. Η αύξηση αυτή οδήγησε σε μεταρρυθμίσεις που αφορούν κυρίως στην ενίσχυση της συμβολής του σχολείου και την ενδυνάμωση του ρόλου των εκπαιδευτικών στην προαγωγή της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής των μαθητών.

Οι μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν διεθνώς βασίστηκαν σε σύγχρονες θεωρητικές τάσεις και προσεγγίσεις που τόνισαν την κοινωνική και συναισθηματική διάσταση της μάθησης και ανέδειξαν: α) το *αποτελεσματικό* σχολείο με βασική παραδοχή ότι όλοι οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να επωφεληθούν από την εκπαίδευση, β) τη θετική ψυχολογία και την ψυχική ανθεκτικότητα και ευεξία σε επίπεδο ατόμου, συστήματος και σχολικής κοινότητας με έμφαση στις δυνατότητες και τις θετικές διαστάσεις ατόμων και συστημάτων, γ) το σχολείο ως σύστημα και ως κοινότητα που *νοιάζεται και φροντίζει* με εστίαση στην ποιότητα των κοινωνικών σχέσεων ανάμεσα σε όλα τα μέλη του σχολείου, δ) τις θεωρίες της πολλαπλής και της συναισθηματικής νοημοσύνης με έμφαση στην αναγνώριση της σημασίας της συναισθηματικής διάστασης της προσωπικότητας και των πολλαπλών δυνατοτήτων του ατόμου, ε) τις σύγχρονες μεθόδους συμβουλευτικής (διαλεκτική ψυχολογική συμβουλευτική, συμβουλευτική για τη διαχείριση κρίσεων στη σχολική κοινότητα), στ) τα παρεμβατικά προγράμματα πρόληψης στο χώρο του σχολείου για την προαγωγή της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής των μαθητών και ζ) τη γονεϊκή εμπλοκή και τη διασύνδεση σχολείου - οικογένειας. Επιπλέον, ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται διεθνώς στην αναγκαιότητα για *εμπειρική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας* των παρεμβάσεων με επιστημονικά μέσα και μεθόδους για την τεκμηρίωση της αποτελεσματικότητάς τους.

Η σημαντική επίδραση που ασκεί στη σχολική επιτυχία και στη μάθηση ο συναισθηματικός και κοινωνικός τομέας ώθησε πολλά εκπαιδευτικά συστήματα διεθνώς στη συστηματική διδασκαλία των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων των παιδιών και την ένταξη της διδασκαλίας τους στο αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων. Η αύξηση των προβλημάτων μάθησης και ψυχοκοινωνικής προσαρμογής των παιδιών στο σχολικό περιβάλλον, αλλά και η ανάδυση νέων προκλήσεων για το μέλλον τονίζουν περισσότερο από ποτέ την αναγκαιότητα καινοτομιών και αλλαγών και για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Η εισαγωγή της Σχολικής και Κοινωνικής Ζωής (ΣΚΖ) στο πρόγραμμα του σχολείου μπορεί να λειτουργήσει σε επίπεδο πρωτογενούς πρόληψης ενδυναμώνοντας την ψυχική ανθεκτικότητα ατόμων και συστημάτων και παρέχοντας νέες δεξιότητες και γνώσεις στους μαθητές απαραίτητες για την περαιτέρω πορεία τους.

Η ΣΚΖ δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αποκτήσουν σημαντικές κοινωνικές δεξιότητες για τη ζωή τους και τη συνύπαρξή τους σε ομάδα, ενώ παράλληλα τους προετοιμάζει για τη ζωή τους εντός και εκτός του σχολείου. Οι μαθητές αναπτύσσουν δεξιότητες, συμπεριφορές, στάσεις και αξίες που θα τους βοηθήσουν να μαθαίνουν, να δημιουργούν σχέσεις, να επιλύουν προβλήματα και συγκρούσεις της καθημερινότητας και να προσαρμόζονται στις αλλαγές, να ζουν αρμονικά με τους άλλους, να επικοινωνούν αλλά και να προστατεύονται και να φροντίζουν τον εαυτό τους. Επιπλέον, μέσω της ΣΚΖ επιτυγχάνεται όχι μόνο η ενίσχυση σημαντικών κοινωνικών δεξιοτήτων αλλά ταυτόχρονα μειώνονται τα προβλήματα που παρουσιάζονται στο σχολείο, όπως συγκρούσεις, βία, εκφοβισμός. Συνεπώς, επιτυγχάνεται τόσο η ενίσχυση των προστατευτικών παραγόντων όσο και η μείωση των παραγόντων επικινδυνότητας για τη ψυχική υγεία και ευεξία των μαθητών αλλά και όλων των μελών της σχολικής κοινότητας.

Η ΣΚΖ μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ενός θετικού κλίματος μέσα στην τάξη και στην προαγωγή της ψυχικής υγείας και ψυχικής ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του σχολικού περιβάλλοντος, καθώς και να βελτιώσει τη μαθησιακή διαδικασία και τη γενικότερη προσαρμογή των μαθητών στη σχολική ζωή και στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Οι τάξεις και γενικότερα το σχολείο μπορούν να γίνουν πλαίσια τα οποία προάγουν τη θετική προσαρμογή των μελών τους και να λειτουργούν ως κοινότητες όπου ο καθένας συνεργάζεται, νοιάζεται και φροντίζει τον άλλο. Επιπλέον συμβάλλει στο να δημιουργηθούν δεσμοί με την κοινότητα, και στη δημιουργία μιας ευρύτερης σχολικής κοινότητας.

Η ΣΚΖ δεν αποτελεί ένα ακόμη «σχολικό μάθημα» με τη γνωστή και καθιερωμένη έννοια του όρου. Δεν αποτελεί ένα επιπλέον γνωστικό αντικείμενο όπως τα υπόλοιπα μαθήματα με συγκεκριμένη διδακτέα ύλη, με παραδοσιακή διδακτική μεθοδολογία και με παραδοσιακούς τρόπους αξιολόγησης. Είναι περισσότερο άνοιγμα της σκέψης και των συναισθημάτων, μοίρασμα και απόκτηση δεξιοτήτων και νέων ικανοτήτων και γνώσεων μέσα από ένα διαφορετικό, εναλλακτικό τρόπο μάθησης. Τα αποτελέσματα της ΣΚΖ βέβαια δεν περιορίζονται στους άμεσους στόχους της αλλά διαπερνούν όλη τη μαθησιακή και σχολική διαδικασία. Η δημιουργία καλού, θετικού και συνεργατικού κλίματος και η απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων έχει αποδειχτεί ότι διευκολύνει τη μάθηση και στα υπόλοιπα γνωστικά αντικείμενα του προγράμματος. Η αναγκαιότητα της ολικής προσέγγισης και οργάνωσης της μάθησης ενισχύεται με την ΣΚΖ καθώς αυτή αλληλεπιδρά και αλληλοσυμπληρώνει τα υπόλοιπα μαθήματα του προγράμματος σπουδών και τα ενισχύει.

Η πεμπτούσια των στόχων της ΣΚΖ συνίσταται στην απόκτηση δεξιοτήτων και λειτουργικών μοντέλων συμπεριφοράς αναγκαίων στην καθημερινότητα των παιδιών στην ομάδα, αλλά και ενός πλήρους φάσματος ικανοτήτων για τη ζωή. Δεξιότητες και ικανότητες που πρέπει να αποκτώνται συστηματικά και σταδιακά καθώς είναι σημαντικό οι μαθητές από μικρή ηλικία να μάθουν πώς να μαθαίνουν, να έχουν κριτική σκέψη, αυτοπειθαρχία, δημιουργικότητα και δεξιότητες συνεργασίας και λειτουργίας στην ομάδα. Γι' αυτό το λόγο η ΣΚΖ θα πρέπει να ξεκινάει από το νηπιαγωγείο και να επιτυγχάνει την ολοκλήρωση των στόχων της στο Λύκειο.

Η σημασία και η αναγκαιότητα της ΣΚΖ ουσιαστικά αντικατοπτρίζεται στα εξής βασικά χαρακτηριστικά:

α) Είναι βιβλιογραφικά και επιστημονικά τεκμηριωμένη καθώς βασίζεται στις σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις και τα ερευνητικά δεδομένα, ενώ συμπορεύεται και με τις διεθνείς εξελίξεις και τάσεις των σύγχρονων προγραμμάτων σπουδών των αναπτυγμένων χωρών λαμβάνοντας ως τόσο υπόψη τις ιδιαιτερότητες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

β) Επιφέρει αλλαγές και καινοτομίες στο πρόγραμμα του σχολείου. Η στροφή στη συναισθηματική και κοινωνική διάσταση της προσωπικότητας αναδεικνύει και άλλες πολύ σημαντικές διαστάσεις της προσωπικότητας των ατόμων και θέτει τις βάσεις για τη δημιουργία ενός ανθρώπινου, διαφορετικού σχολείου.

γ) Βασίζεται στη γνώση για τις αναπτυξιακές ανάγκες των παιδιών και τις κοινωνικές και συναισθηματικές ανάγκες τους στις διαφορετικές ηλικίες και εκπαιδευτικές βαθμίδες. Ως εκ τούτου τόσο οι στόχοι όσο και οι ενδεικτικές δραστηριότητες είναι κατάλληλα προσαρμοσμένοι σε κάθε εκπαιδευτικό κύκλο.

δ) Συνάδει με τις αρχές και τους στόχους του νέου σχολείου,

ε) Δίνει έμφαση σε σημαντικές κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες που αφορούν την καθημερινή ζωή των μαθητών στο σχολείο και την οικογένεια και συμβάλλει στην προαγωγή της ψυχικής υγείας, ευεξίας και ανθεκτικότητας και στην προστασία τους από δυσκολίες και προβλήματα στο παρόν και στο μέλλον.

στ) Ενισχύεται η αίσθηση του ανθρώπινου σχολείου όπου υπάρχει θετικό ψυχολογικό κλίμα και μια ατμόσφαιρα όπου προάγεται η συνεργασία, η ομαδικότητα, η αλληλεγγύη, η κατανόηση και ο σεβασμός στις απόψεις των άλλων, η αποδοχή της διαφορετικότητας σε όλες τις εκφάνσεις της, η διευκόλυνση της ένταξης των απομονωμένων παιδιών, και όπου το σχολείο γίνεται αντιληπτό και βιώνεται ως κοινότητα για την οποία όλοι νοιάζονται και μοιράζονται την ευθύνη.

ζ) Το άνοιγμα στην κοινότητα αποτελεί επίσης σημαντική καινοτομία καθώς το σχολείο δεν είναι πια αποκομμένο και ανεξάρτητο από την κοινωνική ζωή, αλλά αποτελεί ένα ζωντανό και αναπόσπαστο κομμάτι του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου διευκολύνοντας τη μετάβαση των παιδιών από το σχολείο στην κοινωνία.

Θα πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι οι οποιεσδήποτε αλλαγές, μεταρρυθμίσεις και καινοτομίες που εφαρμόζονται σε κάθε εκπαιδευτικό σύστημα μετουσιώνονται σε πράξη μέσω των εκπαιδευτικών. Η δική τους δέσμευση και πίστη αποτελούν τους καθοριστικούς παράγοντες για την επιτυχή έκβαση κάθε προσπάθειας. Ειδικότερα για τη Σχολική και Κοινωνική Ζωή, η οποία αποτελεί ένα ξεχωριστό μαθησιακό αντικείμενο με τις δικές της ιδιαιτερότητες σε σχέση με τα υπόλοιπα καθιερωμένα μαθήματα, ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι πολύ σημαντικός.

Μέσα από την εφαρμογή της ΣΚΖ προάγεται η ενίσχυση του διευρυμένου ρόλου των εκπαιδευτικών, η δυνατότητα κατανόησης των αναγκών των παιδιών και η απόκτηση δεξιοτήτων για τη στήριξη των μαθητών. Μέσα από την ενίσχυση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων προάγονται και οι δεξιότητες των εκπαιδευτικών για διαχείριση της τάξης ως ομάδας και τους καθιστά πιο αποτελεσματικούς, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της σύγχρονης σχολικής τάξης.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Brock, S.E., Sandoval, J. & Lewis, S. (2005). *Διαχείριση κρίσεων στο σχολείο. Εγχειρίδιο για τη δημιουργία ομάδων διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Brown, J. L., Roderick, T., Lantieri, L. & Aber, J. L. (2004). In J. Zins, R. Weissberg, M. Wang, & H. Walberg (Eds). *Building academic success on social and emotional learning, what does the research say?* (pp. 151-169). New York, NY: Teachers College Press.
- Doll, Zucker & Brehm (2009). *Σχολικές τάξεις που προάγουν την ψυχική ανθεκτικότητα*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Elias, M. J., Wang, M. C., Weissberg, R. P., Zins, J. E., & Walberg, H. J. (2002). The other side of the report card: Student success depends on more than test scores. *American School Boards Journal*, 189(11), 28–31.
- Gettinger, M., & Stoiber, K. (2009). Effective teaching and effective schools. In T. B. Gutkin & C. R. Reynolds (Eds.), *The Handbook of School Psychology (4th edition)* (pp. 769-790). Hoboken, NJ: Wiley.
- Goleman, D. (2011). *Η συναισθηματική νοημοσύνη*. Αθήνα: Πεδίο.
- Gottman, J. (2011). *Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών. Πώς να μεγαλώσουμε παιδιά με συναισθηματική νοημοσύνη. Ένας πρακτικός οδηγός για γονείς*. Αθήνα: Πεδίο.
- Greenberg, M. T., Weissberg, R.P., O'Brien, M.U., Zins, J. E., Fredericks, L., Resnik, H., & Elias, M. J. (2003). School-based prevention: Promoting positive social development through social and emotional learning. *American Psychologist*, 58(6/7), 466-474.
- Hawkins, J. D., Smith, B. H., & Catalano, R. F. (2004). Social development and social and emotional learning. In J. Zins, R. Weissberg, M. Wang, & H. Walberg (Eds). *Building*

- academic success on social and emotional learning, what does the research say?*(pp. 135-150). NewYork, NY: TeachersCollegePress.
- Henderson, N., & Milstein, M. (2008). *Σχολεία που προάγουν την ψυχική ανθεκτικότητα: Πώς μπορεί να γίνει πραγματικότητα για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Kimber, B., Sandell, R., and Bremberg, S. (2008). Social and emotional training in Swedish schools for the promotion of mental health: an effectiveness study of 5 years of intervention. *Health Educational Research*, 23(6), 931-940.
- Krapp, A. (2005). Basic needs and the development of interest and intrinsic motivational orientations. *Learning and Instruction*, 15, 381-395.
- Kress, J. S., & Elias, M. J. (2006). School based social and emotional learning programs. In K. A. Renninger & I. E. Sigel (Eds.), *Handbook of Child Psychology: Vol.4. Child psychology in practice* - 6th edition (pp. 592-618). Hoboken, NJ: Wiley
- Masten, A. S. (2007). Resilience in developing systems: Progress and promise as the fourth wave rises. *Development and Psychopathology*, 19, 921-930.
- Pekrun, R., Frenzel, A. C., Goetz, T., & Perry, R. P. (2007). The control-value theory of achievement emotions: An integrative approach to emotions in education. In P. A. Schutz & R. Pekrun (Eds.), *Emotions in education*. (pp.9-32). San Diego: Elsevier.
- Reddy, R., Rhodes, J. E., & Mulhall, P. (2003). The influence of teacher support on student adjustment in the middle school years: A latent growth curve study. *Development and Psychopathology*, 15, 119-138.
- Rutter, M., & Maughan, B. (2002). School effectiveness findings, 1979-2002. *Journal of School Psychology*, 40, 451-475.
- Schaps, E., Battistich, V., & Solomon, D. (2004). Community in school as key to student growth: Findings from the Child Development Project. In J. Zins, R. Weissberg, M. Wang, & H. Walberg, (Eds). *Building academic success on social and emotional learning: What does the research say?*(pp. 189-205.). New York, NY: Teachers College Press.
- Schonert-Reichl, K. A., & Hymel, S. (2007). Educating the heart as well as the mind: Why social and emotional learning is critical for students' school and life success. *Education Canada*, 47, 20-25.
- Χατζηχρήστου, Χ. (2011). *Σχολική Ψυχολογία*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Χατζηχρήστου, Χ. (Επιστ. Επιμ.) (2011α,β,γ). *Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο: Πρόγραμμα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της μάθησης στη σχολική κοινότητα. Εκπαιδευτικό υλικό: Πρωτοβάθμια εκπαίδευση-Ι,ΙΙ, Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΙΙΙ*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Χατζηχρήστου, Χ., Δημητροπούλου, Π., Λυκισάκου, Κ. & Λαμπροπούλου, Α. (2009). Προαγωγή της ψυχικής ευεξίας στη σχολική κοινότητα: Εφαρμογή παρεμβατικού προγράμματος σε επίπεδο συστήματος. *Ψυχολογία, Ειδικό Τεύχος Σχολικής Ψυχολογίας*, 16(3), 379-399.
- Χατζηχρήστου, Χ., Κατή, Α, Λυκισάκου, Κ., Λαμπροπούλου, Α., Δημητροπούλου, Π., Υφαντή Θ., Λιανός Π., Μπακοπούλου, Α., & Γεωργουλέας Γ. (2011). *Διαχείριση Κρίσεων στη Σχολική Κοινότητα*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Χατζηχρήστου, Χ., Λαμπροπούλου, Α. & Λυκισάκου, Κ. (2004). Ένα διαφορετικό σχολείο: Το σχολείο ως κοινότητα που νοιάζεται και φροντίζει. *Ψυχολογία* 11(1), 1-19.
- Zins, J., Weissberg, R., Wang, M., & Walberg, H. (Eds.). (2004). *Building academic success on social and emotional learning, what does the research say?* New York, NY: Teachers College.

II. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΣ «ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ»

Σκοπός του ΠΣ

Οι γενικοί σκοποί του ΠΣ «Σχολική και Κοινωνική Ζωή» ενσωματώνουν τις βασικές αρχές του Νέου Σχολείου, καθώς και τα συμπεράσματα της διαβούλευσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τη βελτίωση των ικανοτήτων για τον 21^ο αιώνα και την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης¹.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η «Σχολική και Κοινωνική Ζωή», επιχειρεί να συμβάλει:

- ✓ στην ολόπλευρη **θετική ανάπτυξη** των μαθητών και στην προαγωγή της **σωματικής και ψυχικής τους υγείας και ευεξίας**
- ✓ στην **καλλιέργεια ικανοτήτων και αξιών** που είναι απαραίτητες για μια επιτυχημένη ζωή στα σύγχρονα κοινωνικά δεδομένα
- ✓ στην ανάπτυξη κλίματος εποικοδομητικής **επικοινωνίας, συνεργατικότητας**, καλών σχέσεων στην ομάδα, αποδοχής και αξιοποίησης της **διαφορετικότητας**, ενθάρρυνσης της **δημιουργικότητας** και της **καινοτομίας**
- ✓ στην ανάπτυξη μιας διαφορετικής, ολιστικής προσέγγισης της μάθησης με χαρακτηριστικά την **κριτική σκέψη**, την **έρευνα**, την ενεργό **συμμετοχή** και την ανάληψη **προσωπικής ευθύνης και δράσης** των μαθητών για την κατάκτηση της γνώσης και των μαθησιακών στόχων
- ✓ στην πρόληψη και μείωση φαινομένων όπως η **εγκατάλειψη του σχολείου**, ο **κοινωνικός αποκλεισμός** και οι **εκδηλώσεις βίας** στο σχολικό περιβάλλον
- ✓ στην ενίσχυση της **αίσθησης της κοινότητας** στο σχολικό περιβάλλον, η οποία προάγει τη μάθηση και στη **διασύνδεση** του σχολείου με τη ζωή της ευρύτερης κοινότητας.

Πιο συγκεκριμένα, η Σχολική και Κοινωνική Ζωή περιλαμβάνει τις εξής ενότητες με τους αντίστοιχους ειδικότερους στόχους:

Α. Θεματική ενότητα «Επικοινωνώ, αισθάνομαι... είμαι ο εαυτός μου»: Η ενότητα αποσκοπεί στο να αποκτήσουν οι μαθητές/τριες δεξιότητες που συνδέονται με τη διαπροσωπική και ενδοπροσωπική επικοινωνία, την αναγνώριση, έκφραση και διαχείριση των συναισθημάτων, την αντιμετώπιση του άγχους και τη διαμόρφωση θετικών αντιλήψεων και συναισθημάτων για τον εαυτό. Ειδικότερα:

A1. Υποενότητα «Επικοινωνώντας με τους άλλους»: Στόχοι της υποενότητας είναι οι μαθητές/τριες:

- να κατανοούν βασικά δομικά στοιχεία της επικοινωνίας (λεκτική και μη λεκτική) καθώς και στοιχεία που την κάνουν αποτελεσματικότερη, όπως η κατανόηση των ρόλων και η αποδοχή και δεσμευτική τήρηση κανόνων.
- να συνειδητοποιούν τις διαφορές της επικοινωνίας σε διαφορετικά πλαίσια, τη διαφοροποίηση της άμεσης, πρόσωπο-με-πρόσωπο επικοινωνίας από την έμμεση-

¹ Ανακοίνωση της επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων SEC(2008)2177 και Σύσταση 2006/962/ΕΚ.

διαμεσολαβημένη επικοινωνία, καθώς και την επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων

- να κατανοούν τις διαφορετικές μορφές και διαστάσεις της επικοινωνίας σε διαπροσωπικό, διομαδικό και πολιτισμικό επίπεδο, τους κανόνες επικοινωνίας και τους κοινωνικούς ρόλους που αναπτύσσονται, καθώς και τους φραγμούς που καθιστούν την επικοινωνία δυσλειτουργική
- Να επεξεργάζονται τις ιδιαιτερότητες και τα νέα ζητήματα που προκύπτουν κατά την επικοινωνία σε εικονικά, δικτυακά περιβάλλοντα και να εξοικειώνονται με την ανάγκη για καθορισμό του νοήματος του μέσου/των μέσων που επιλέγουν για επικοινωνία.

A2. Υποενότητα «Τα συναισθήματά μας»: Στόχοι της υποενότητας είναι οι μαθητές/τριες:

- να ασκηθούν στην αναγνώριση τόσο των δικών τους συναισθημάτων όσο και των άλλων
- να αποδέχονται τα ευχάριστα και τα δυσάρεστα συναισθήματα και να αναλογίζονται πώς και πότε αυτά δημιουργούνται
- να εκφράζουν τα συναισθήματά τους με διάφορους τρόπους σεβόμενοι τα συναισθήματα των άλλων
- να κατανοούν την οπτική των άλλων αναγνωρίζοντας τα συναισθήματά τους
- να συνδέουν τα συναισθήματα με τη συμπεριφορά τους και τις διαφορετικές αντιδράσεις τους, ιδίως στην περίπτωση των δυσάρεστων συναισθημάτων
- να εξοικειωθούν με τη χρήση στρατηγικών αναγνώρισης και διαχείρισης των συναισθημάτων τους έτσι ώστε να αντιμετωπίζουν λειτουργικά και εποικοδομητικά τις δυσάρεστες συναισθηματικές καταστάσεις που βιώνουν

A3. Υποενότητα «Γνωριμία με τον εαυτό μας»: Στόχοι της υποενότητας είναι η συνειδητοποίηση της προσωπικής, κοινωνικής και ιδανικής ταυτότητας, η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και η κινητοποίηση που αποσκοπεί στην απόκτηση επιθυμητών δεξιοτήτων/ικανοτήτων και στην υπέρβαση δυσκολιών ή αποτυχιών. Συγκεκριμένα, στόχοι της υποενότητας είναι τα παιδιά

- να σκέφτονται, να συζητούν και να παρουσιάζουν τον εαυτό τους, αναγνωρίζοντας κύρια στοιχεία και διαστάσεις της ταυτότητάς τους
- να συνειδητοποιούν ότι ανήκουν σε ομάδες και ότι ένα μέρος του εαυτού τους καθορίζεται από την υπαγωγή τους σε αυτές, κάτι που συνεπάγεται προσωπική ευθύνη, οριοθέτηση, δικαιώματα και υποχρεώσεις
- να αντιλαμβάνονται, να αποδέχονται και να αξιοποιούν τη μοναδικότητά τους ως άτομα καθώς και αυτή των άλλων ανθρώπων, καθώς και να αξιολογούν τον εαυτό τους, να θέτουν στόχους και να υιοθετούν στρατηγικές αυτοβελτίωσης
- μέσα από όλα τα παραπάνω, να ενισχύουν την αυτοεκτίμηση, τον αυτοσεβασμό και την αίσθηση της προσωπικής τους αξίας

A4. Υποενότητα «Αντιμετωπίζοντας το άγχος»: Στόχοι της υποενότητας είναι η κατανόηση της έννοιας του άγχους, οι επιπτώσεις του στο ανθρώπινο σώμα και η συνειδητοποίηση της φυσιολογικότητάς τους, η αναγνώριση των συμπεριφορών που συνήθως υιοθετούμε όταν ερχόμαστε αντιμέτωποι με αγχογόνα γεγονότα και της διαφορετικότητας στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε και αντιδρούμε στις καταστάσεις αυτές και η ανάπτυξη λειτουργικών στρατηγικών διαχείρισης αγχογόνων καταστάσεων. Ειδικότερα, στόχοι της ενότητας είναι οι μαθητές/τριες:

- να κατανοούν την έννοια του άγχους και της φυσιολογικότητάς του
- να συνειδητοποιούν τη σχέση του άγχους με σωματικές αντιδράσεις
- να αξιολογούν το προσωπικό τους ρεπερτόριο συμπεριφορών και αντιδράσεων στις αγχογόνες καταστάσεις

- να υιοθετούν λειτουργικούς τρόπους διαχείρισης του άγχους στην καθημερινή τους ζωή

B.Θεματική ενότητα «Ζούμε μαζί»:

B1. Υποενότητα «Οι σχέσεις μεταξύ μας»: Στόχοι της υποενότητας είναι η καλλιέργεια δεξιοτήτων που βοηθούν τα παιδιά να επιτυγχάνουν θετικά αποτελέσματα σε κοινωνικό επίπεδο, καθώς και να δημιουργούν και να διατηρούν λειτουργικές διαπροσωπικές σχέσεις. Ειδικότερα, η ενότητα έχει ως στόχο:

- τη συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας ορισμένων κοινωνικών συμβάσεων για την αρμονική λειτουργία των ομάδων και την επίτευξη κοινών στόχων
- την καλλιέργεια βασικών κοινωνικών δεξιοτήτων στους μαθητές (κανόνες ευγένειας, διεκδικητικότητα, διαπραγμάτευση, συνεργασία κ.α.)
- την υιοθέτηση των δεξιοτήτων αυτών στις διαπροσωπικές σχέσεις σε διαφορετικά πλαίσια και καταστάσεις

B2. Υποενότητα «Διαχειρίζομαι τις συγκρούσεις-Βάζω όρια»: Στόχοι της υποενότητας είναι:

- να συνειδητοποιούν οι μαθητές/τριες τους λόγους για τους οποίους προκαλείται μια σύγκρουση και τους τρόπους με τους οποίους εκφράζεται (λεκτικά, με χειροδικία, με εμπαιγμό κλπ)
- να συνειδητοποιούν οι μαθητές τα συναισθήματα που οδηγούν σε συγκρούσεις αλλά και εκείνα που προκαλούνται από αυτή.
- να κατανοούν οι μαθητές τη σημασία της διαπραγμάτευσης, της συνεργασίας και της ενσυναίσθησης και να τις γενικεύσουν στην καθημερινότητά τους
- να συζητούν και να προβληματίζονται σχετικά με τις διάφορες μορφές ενδοσχολικής βίας
- να συνειδητοποιούν τη σημασία της αναζήτησης βοήθειας και της αναφοράς περιστατικών εκφοβισμού που συμβαίνουν στο περιβάλλον του σχολείου.

B3. Υποενότητα «Σχολείο και Διαφορετικότητα»: Σκοπός της υποενότητας είναι η αναγνώριση των διαφορετικών χαρακτηριστικών και αναγκών των μαθητών, η προαγωγή της ισότητας και της δικαιοσύνης των συστημάτων, η διευκόλυνση της ένταξης των μαθητών με ειδικές ανάγκες καθώς και των ομάδων μεταναστών ή άλλων «κοινωνικά ευπαθών» ομάδων. Ειδικότερα στόχοι της ενότητας είναι οι μαθητές/τριες:

- να κατανοούν τις έννοιες της «ταυτότητας» και της «διαφορετικότητας» σε πολλαπλά επίπεδα (εμφάνιση, συμπεριφορά, ικανότητες, αναπηρίες ή μειονεξίες, οικογένεια, πολιτισμός κ.α.)
- να αναγνωρίζουν τα αρνητικά στερεότυπα και τις προκαταλήψεις καθώς και τις διεργασίες με τις οποίες δημιουργούνται
- να αποδέχονται τη διαφορετικότητα, αναγνωρίζοντας τις αρνητικές επιπτώσεις των στερεοτυπικών αντιλήψεων στη συμπεριφορά μας προς άτομα και ομάδες με διαφορετικά χαρακτηριστικά

B4. Υποενότητα «Αξίες και κοινωνικές συμπεριφορές στην ομάδα»: Στόχοι της υποενότητας είναι οι μαθητές/τριες:

- να εντοπίζουν τις αξίες και τους κανόνες που ισχύουν στο κοινωνικό πλαίσιο όπου μεγαλώνουν
- να διακρίνουν αξίες και κανόνες που επιλέγουμε να υπηρετούμε, ώστε οι κοινωνικές συμπεριφορές μας να συμβάλουν στη συνεργασία και στην αλληλεγγύη
- να συνειδητοποιούν ότι οι αρχές της δικαιοσύνης και της αξιοκρατίας είναι καλό να διέπουν τις διεργασίες στην ομάδα

- να συνειδητοποιούν τις θετικές συνέπειες που επιφέρουν στις ενδοομαδικές και διομαδικές σχέσεις η υιοθέτηση θετικά προσανατολισμένων κοινωνικών συμπεριφορών, όπως η αλληλεγγύη, ο εθελοντισμός και ο αλτρουισμός
- να επεξεργάζονται την έννοια της φιλίας, τις αξίες και τις συμπεριφορές που τη διέπουν και να επισημαίνουν τις ειδικότερες παραμέτρους της φιλίας ανάμεσα στα δύο φύλα.

Γ.Θεματική ενότητα «Φροντίζω τον εαυτό μου»: Σκοπός της ενότητας είναι η ενδυνάμωση των μαθητών, έτσι ώστε να μπορούν αυτόνομα και υπεύθυνα να παίρνουν αποφάσεις που αφορούν στην προσωπική τους υγεία και ασφάλεια. Ειδικότερα, μέσω της ενότητας αυτής επιδιώκεται οι μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες και κριτική στάση, ώστε να μπορούν να φροντίζουν και να διατηρούν τον εαυτό τους υγιή και ασφαλή, ακολουθώντας βασικούς κανόνες και δεξιότητες σωστής διατροφής, αποφυγής κινδύνων και ατυχημάτων, στοματικής υγιεινής, αλλά και αποφυγής καπνού και αλκοόλ.

Γ1.Υποενότητα «Διατροφή»: Σκοπός της υποενότητας είναι να παρέχει στους μαθητές γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για δια βίου συνετές διατροφικές επιλογές και να επισημάνει τη σχέση μεταξύ της διατροφής και της καλής υγείας.

Γ2.Υποενότητα «Πρόληψη ατυχημάτων και πρώτες βοήθειες»: Σκοπός της υποενότητας είναι να ενημερώσει, να ευαισθητοποιήσει και να καλλιεργήσει στους μαθητές/τριες θετικές στάσεις και συμπεριφορές σε θέματα που αφορούν κινδύνους ατυχημάτων, τρόπους πρόληψης, [σβήσιμο κενού]τρόπους αναζήτησης και παροχής βοήθειας σε δυσάρεστα περιστατικά, αλλά και τρόπους ασφαλούς κυκλοφορίας.

Γ3.Υποενότητα «Σωματική υγιεινή»: Σκοπός της υποενότητας είναι να ενημερώσει, να ευαισθητοποιήσει και να ενισχύσει τις ικανότητες των μαθητών να φροντίζουν αποτελεσματικά τη σωματική τους υγεία και υγιεινή.

Γ4.Υποενότητα «Καπνός και αλκοόλ»: Σκοπός της υποενότητας είναι να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές σχετικά με τις συνέπειες της χρήσης του καπνού και του αλκοόλ, να τους καλλιεργήσει θετικές στάσεις και συμπεριφορές και να τους βοηθήσει να αναπτύξουν δεξιότητες αντιμετώπισης των παραγόντων που επηρεάζουν την υγιεινή επιλογή.

Δ.Θεματική ενότητα «Το σχολείο ως κοινότητα: Ζούμε μαζί και στηρίζουμε ο ένας τον άλλον»: Η συγκεκριμένη ενότητα περιλαμβάνει τις εξής υποενότητες:

Δ1. Υποενότητα «Το δικό μας σχολείο»: Η υποενότητα αυτή αφορά στην ανάπτυξη της αίσθησης της κοινότητας στο σχολείο για τους μαθητές. Περιλαμβάνει θέματα που σχετίζονται με:

- τη διαμόρφωση ενός θετικού ψυχολογικού κλίματος στην τάξη και στο σχολείο,
- την ενεργή συμμετοχή των μαθητών στη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών στόχων,
- την ανάληψη της προσωπικής ευθύνης για τη θέσπιση των ορίων στο σχολικό πλαίσιο
- τη δημιουργία κινήτρων για τη μάθηση,
- την ανάπτυξη δεξιοτήτων αυτοδιαχείρισης σε σχέση με τη μελέτη και τη μάθηση,
- την αγωγή των μαθητών στη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου.

Δ2.Υποενότητα «Σχολείο και διαδίκτυο»: Στόχοι της υποενότητας είναι η καλλιέργεια της συνεργασίας, της επικοινωνίας, της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, της πληροφόρησης κ.ά. Οι στόχοι αυτοί εντάσσονται στο πλαίσιο του τεχνολογικού αλφαριθμητισμού αξιοποιώντας τα λογισμικά και τις υπηρεσίες του web 2.0, στον τομέα που αφορά την ασφαλή χρήση των τεχνολογικών μέσων. Αυτή η αξιοποίηση δεν αφορά στη μάθηση για τη χρήση των μέσων,

αλλά στην ποιοτική χρήση και αξιοποίησή τους. Ο υπολογιστής χρησιμοποιείται σε συνδυασμό και με τον διαδραστικό πίνακα, ως εργαλείο επικοινωνίας και συνεργασίας με την αξιοποίηση ειδικών λογισμικών που επιτρέπουν τη σύγχρονη επικοινωνία με εικόνα, ήχο και κείμενο και ως εργαλείο αναζήτησης πληροφοριών μέσω του διαδικτύου. Οι μαθητές με ενεργητικές, συμμετοχικές, βιωματικές προσεγγίσεις, κάνουν περιορισμένη χρήση των εργαλείων του διαδικτύου χωρίς δικαιώματα πρόσβασης σε λογισμικά κοινωνικής δικτύωσης, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή ιστολογίου, τα οποία κατέχει αποκλειστικά ο εκπαιδευτικός που είναι ο τελικός υπεύθυνος για την περιήγηση, την αξιοποίηση των μέσων ή την ανάρτηση πληροφοριών.

Μεθοδολογία – Χρήση του ΠΣ

Για την αξιοποίηση του ΠΣ και του Οδηγού Εκπαιδευτικών του αντικείμενου «Σχολική και Κοινωνική Ζωή» από τους εκπαιδευτικούς είναι σημαντικές οι παρακάτω επισημάνσεις:

- ▶ Η «Σχολική και Κοινωνική ζωή» **δεν αποτελεί «μάθημα»** υπό τη συνήθη έννοια του όρου αλλά τομέα δράσεων και δραστηριοτήτων βασιζόμενων στη βιωματική προσέγγιση, την εργασία σε ομάδες, την ενεργό συμμετοχή των μαθητών αλλά και όλων των μελών της σχολικής κοινότητας. Σκοπός των δράσεων αυτών είναι η ενίσχυση των ψυχοκοινωνικών παραμέτρων που περιβάλλουν και προάγουν τη μάθηση και την ανάπτυξη σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο. Με άλλα λόγια, είναι σημαντικό οι μαθητές να αισθάνονται ότι το σχολείο συνδέεται με τη ζωή, η γνώση με την πράξη και το παρόν με το παρελθόν και το μέλλον. Είναι επίσης σημαντικό, το σχολείο, εκτός από ακαδημαϊκές γνώσεις, να παρέχει δεξιότητες ζωής, οι οποίες –όπως έχει αποδειχθεί από τη διεθνή και ελληνική έρευνα και εμπειρία- όχι μόνο δεν είναι αυτονόητες και αναπτυξιακά προδιαγεγραμμένες αλλά μπορούν να «διδάσκονται» με συστηματικό τρόπο στο σχολείο, αποτελώντας μέρος του προγράμματος σπουδών ή/και διαπνέοντας όλα τα υπόλοιπα μαθησιακά αντικείμενα.
- ▶ Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η «Σχολική και Κοινωνική Ζωή» έχει πολλά **κοινά σημεία** με τα άλλα αντικείμενα: Υπάρχουν και εδώ βασικά θέματα διαφοροποιημένα ανά βαθμίδα εκπαίδευσης και αναπτυξιακό στάδιο [Α' ηλικιακή ομάδα (Α' & Β' Δημοτικού), Β' ηλικιακή ομάδα (Γ', Δ', Ε', ΣΤ' Δημοτικού) και Γ' ηλικιακή ομάδα (Γυμνάσιο)], συγκεκριμένοι στόχοι και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, δραστηριότητες και εκπαιδευτικό υλικό, αλλά και παρόμοια μεθοδολογία με συνεργατική μάθηση, διάλογο, ατομικές ή ομαδικές εργασίες (projects), χρήση ΤΠΕ κ.α. Ωστόσο, υπάρχουν και **ιδιαιτερότητες**, με κυριότερη το γεγονός ότι αποδίδεται πολύ μεγαλύτερη έμφαση στη διεργασία, στο κλίμα επικοινωνίας και τη συνδιαμόρφωση της δυναμικής της ομάδας και των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Η υπάρχουσα γνώση και εμπειρία των μαθητών αξιοποιείται και αποτελεί εφελκυστήρα για την καλλιέργεια γνώσεων και ικανοτήτων σε διάφορα πλαίσια (σχέσεις και αλληλεπιδράσεις στην οικογένεια, στο σχολείο και σε άλλα κοινωνικά περιβάλλοντα). Τέλος, για το συγκεκριμένο αντικείμενο δεν υπάρχει αξιολόγηση με τη μορφή που αυτή λαμβάνει στα άλλα μαθησιακά αντικείμενα, ωστόσο, θα χρησιμοποιηθούν εναλλακτικές μορφές, όπως αυτοαξιολόγηση ή αξιολόγηση σε επίπεδο ομάδας ή τάξης π.χ. δημιουργία – παρουσίαση κοινών εργασιών ή δράσεων σε εκθέσεις στο σχολείο, στην κοινότητα, στο διαδίκτυο, συνεργασία με άλλα σχολεία κ.α.
- ▶ Οι επιμέρους **θεματικές ενότητες** της «Σχολικής και Κοινωνικής Ζωής» περιγράφονται με μια συγκεκριμένη **σειρά**. Είναι σημαντικό να προσεγγιστούν αρχικά οι θεματικές ενότητες που αφορούν στις δεξιότητες επικοινωνίας, αναγνώριση, έκφραση και διαχείριση συναισθημάτων και αυτοαντίληψη-αυτοεκτίμηση. Με βάση τα παραπάνω το πρόγραμμα

θα υλοποιηθεί με συγκεκριμένα σχέδια εργασίας που περιλαμβάνουν μία σειρά επιλεγμένων ενδεικτικών δραστηριοτήτων και καλύπτουν τις διαθέσιμες ώρες ετησίως. Τα σχέδια εργασίας παρουσιάζονται στον **Οδηγό Εκπαιδευτικού** και προσεγγίζουν και ενισχύουν σπειροειδώς και εξελικτικά διάφορες απαιτούμενες δεξιότητες ταυτόχρονα. Αναφορικά με τη **δόμηση της διδακτικής περιόδου**, η ενδεικνυόμενη δομή ενός «μαθήματος» στο πλαίσιο των ωρών του ΠΣ που θα αφιερωθούν στη «Σχολική και Κοινωνική Ζωή» είναι: (α) παροχή *αφόρμησης* με ποικίλα ερεθίσματα, (β) επεξεργασία-ανάπτυξη του θέματος με συγκεκριμένες *δραστηριότητες* (καταιγισμό ιδεών, ατομικές και ομαδικές εργασίες, παιχνίδι ρόλων, διεξαγωγή debate κ.α.), (γ) *συζήτηση* με βάση τους στόχους και τα ΠΜΑ και (δ) *κλείσιμο*, αποτίμηση, συμπέρασμα στο τέλος της διδακτικής περιόδου (ή της επεξεργασίας ενός θέματος π.χ. μιας δραστηριότητας που απαιτεί περισσότερο χρόνο για να ολοκληρωθεί). Η δομή αυτή μπορεί να διαφοροποιείται κατά περίπτωση, για παράδειγμα, θα μπορούσε να ξεκινά η διαδικασία με δραστηριότητα από την οποία θα προκύπτει το θέμα που θα πραγματευτεί η τάξη.

- ▶ Εναλλακτική αξιοποίηση του ΠΣ της «Σχολικής και Κοινωνικής Ζωής» αφορά στην **οριζόντια διάχυση / σύνδεσή** του με άλλα μαθήματα, εμπλουτίζοντας ή ενισχύοντας τα μαθησιακά αποτελέσματα των αντίστοιχων αντικειμένων. Στο πλαίσιο αυτό, ο εκπαιδευτικός προσαρμόζει τη δομή του μαθήματος με τρόπο που εξυπηρετεί τους στόχους που θέτει κάθε φορά.
 - ▶ Στο πλαίσιο του ΠΣ παρέχεται αδρή ή συνοπτική **περιγραφή ενδεικτικών δραστηριοτήτων** για την επεξεργασία των προτεινόμενων βασικών θεμάτων και την επίτευξη των αντίστοιχων ΠΜΑ.

Α. Θεματική ενότητα
Επικοινωνώ, αισθάνομαι.....είμαι
ο εαυτός μου

Θεματική Ενότητα «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ, ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ... ΕΙΜΑΙ Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΟΥ»

Υποενότητα «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ»

Στόχοι της υποενότητας είναι:

Οι μαθητές να είναι σε θέση, στη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, να κατανοούν βασικά δομικά στοιχεία της επικοινωνίας, να αντιλαμβάνονται τη λεκτική και μη-λεκτική επικοινωνία και να γνωρίζουν διαστάσεις που κάνουν την επικοινωνία αποτελεσματικότερη όπως είναι η αναγνώριση των ρόλων και η αποδοχή και δεσμευτική τήρηση κανόνων.

Για τους μαθητές στις μεγαλύτερες τάξεις του Δημοτικού επισημαίνονται οι διαφορές στην επικοινωνία σε διαφορετικούς χώρους και χρόνους, αλλά και ευρύτερα, σε διαφορετικά πλαίσια, η διαφοροποίηση της άμεσης, πρόσωπο-με-πρόσωπο επικοινωνίας από την έμμεση-διαμεσολαβημένη επικοινωνία, καθώς και η διαπολιτισμική επικοινωνία.

Για τους μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιδιώκεται η κατανόηση της λειτουργίας της επικοινωνίας σε διαπροσωπικό, διομαδικό και διαπολιτισμικό επίπεδο και δίνεται έμφαση, σε επίπεδο κριτικής και αφηρημένης σκέψης που αφορά στην εφηβεία, στους κανόνες επικοινωνίας και στους κοινωνικούς ρόλους που αναπτύσσονται, καθώς και στους φραγμούς που καθιστούν την επικοινωνία δυσλειτουργική. Τέλος, οι μαθητές καλούνται να επεξεργαστούν τις ιδιαιτερότητες και τα νέα ζητήματα που προκύπτουν κατά την επικοινωνία σε εικονικά, δικτυακά περιβάλλοντα. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα ζητήματα ασφάλειας, στις διαδικασίες που επηρεάζουν τη διαμόρφωση της ταυτότητας, αλλά και στην ανάγκη για καθορισμό του νοήματος του μέσου/των μέσων που επιλέγουν για επικοινωνία.

Πιο συγκεκριμένα για τους μαθητές της δευτεροβάθμιας τα θέματα που εξετάζονται στην υποενότητα είναι:

ΛΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΗ-ΛΕΚΤΙΚΗ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

{επικοινωνώ με τους άλλους με λόγια και χωρίς λόγια} {μπορώ να πω το ίδιο μήνυμα με πολλούς τρόπους, με λόγια ή/και χωρίς λόγια, στο σπίτι, στην τάξη, στους φίλους μου} {χρησιμοποιώ το πρόσωπο και το σώμα μου για να εκφράσω τις επιθυμίες μου, τις ανάγκες μου, τα αιτήματα και τα συναισθήματά μου} {αντιλαμβάνομαι και κατανοώ τα μη-λεκτικά μηνύματα που διακινούνται στο περιβάλλον μου} {κατανοώ πώς επικοινωνούν μη-λεκτικά οι άνθρωποι που δεν μιλούν την ίδια γλώσσα} {ποια πολιτισμικά μηνύματα μεταφέρονται μέσα από τις γλώσσες, τις θρησκείες, τα μνημεία, τα ΜΜΕ, τη διαφήμιση, τα περιβάλλοντα κοινωνικής δικτύωσης} {πώς τα πολιτισμικά μηνύματα επηρεάζουν/επηρεάζονται το/από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον}

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ

{διατυπώνω την γνώμη μου, ακόμα κι αν δεν συμφωνούν οι άλλοι μ' αυτήν} {πώς ακούω τον άλλον: προσέχω, νοιάζομαι, ενδιαφέρομαι, παρατηρώ, συνεισφέρω} {σέβομαι τη γνώμη του άλλου, μπαίνω στη θέση του άλλου} {μπορώ να πείθω και δέχομαι να πείθομαι για μια διαφορετική από τη δική μου γνώμη} {διακρίνω την ύπαρξη πρόθεσης πίσω από το μήνυμα} {τι με εμποδίζει να επικοινωνήσω;}

{που βρίσκονται τα εμπόδια στην επικοινωνία: μέσα μας και έξω} {αποφεύγω φράσεις σαν τις επόμενες: «δεν μ' ενδιαφέρει αν είσαι κουρασμένος, θέλω να πάμε», «Πάψε να φωνάζεις γιατί αλλιώς θα ...», «είναι ντροπή και για μένα και για την παρέα μας αν εσύ...»} {αποφεύγω να αναφέρομαι στο συνομιλητή μου μόνο με λογικά επιχειρήματα, αγνοώντας το συναίσθημα του, να τον/την συμβουλευώ και να προσφέρω λύσεις όταν δεν μου ζητά} {δεν ασκώ κριτική στη γνώμη του, στη στάση του, αποφεύγω τις φράσεις «ποτέ, πάντα», δεν τον/την απορρίπτω πχ «είσαι τεμπέλης/α», «πάντα αναβάλλεις», «ποτέ δεν μου λες...»}. {δεν προσπαθώ να ελέγξω το συνομιλητή μου με ψεύτικους επαίνους και επιβραβεύσεις, χαίρομαι με τη χαρά του ή με την επιτυχία του}

ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΩ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΟΜΑΙ ΝΑ ΤΟΥΣ ΤΗΡΩ

{«βρίσκω τους κανόνες που ισχύουν σε κάθε επικοινωνία} {συνειδητοποιώ τους θεσμικούς / άγραφους / παραδοσιακούς / μετά από συμφωνία κανόνες που ισχύουν γύρω μου} {δημιουργώ κανόνες για να επικοινωνώ καλύτερα και δεσμεύομαι να τους τηρώ} {βλέπω γύρω μου τους κοινωνικούς ρόλους που αναλαμβάνει ο καθένας} {πώς οι ρόλοι διαμορφώνουν κανόνες και συμπεριφορές} {πίσω από κάθε του ρόλο, βλέπω τον ίδιο άνθρωπο}

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΑ ΣΕ ΠΟΙΚΙΛΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

{Ομοιότητες και διαφορές, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των διαφόρων περιβαλλόντων και μέσων επικοινωνίας πχ τάξη συμβατική και τάξη δικτυωμένη} {Επιλέγω το περιβάλλον που με διευκολύνει στην επικοινωνία} {Γνωρίζω γιατί επιλέγω ένα περιβάλλον ή μέσο (πχ. facebook, κινητό κλπ), γιατί δίνει νέο νόημα στην επικοινωνία μου, ποιους στόχους μου εξυπηρετεί} {ο κόσμος της οθόνης και ο πραγματικός κόσμος} {είμαι αυτό που φαίνομαι στο δίκτυο;} {το δίκτυο είναι εργαλείο του πραγματικού κόσμου, δεν είναι ο πραγματικός κόσμος} {δεν περιμένω, δεν απογοητεύομαι, ούτε απαιτώ να βρίσκω πάντα τους φίλους μου διαθέσιμους στο κινητό τους, στο facebook, στο e-mail} {τι χάνεται μέσα στην εικονική επικοινωνία;}

Θεματική Ενότητα «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ, ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ... ΕΙΜΑΙ Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΟΥ»
Υποενότητα: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ, Γ' ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΛΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΗ- ΛΕΚΤΙΚΗ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΠΜΑ: 1[επικοινωνώ με τους άλλους με λόγια και χωρίς λόγια] ΠΜΑ: 2[μπορώ να πω το ίδιο μήνυμα με πολλούς τρόπους, με λόγια ή/και χωρίς λόγια, στο σπίτι, στην τάξη, στους φίλους μου] ΠΜΑ: 3[χρησιμοποιώ το πρόσωπο και το σώμα μου για να εκφράσω τις επιθυμίες μου, τις ανάγκες μου, τα αιτήματα και τα συναισθήματά μου] ΠΜΑ: 4[αντιλαμβάνομαι και κατανοώ τα μη-λεκτικά μηνύματα που διακινούνται στο περιβάλλον μου] [κατανοώ πώς επικοινωνούν μη-λεκτικά οι άνθρωποι που δεν μιλούν την ίδια γλώσσα] ΠΜΑ: 5[ποια πολιτισμικά μηνύματα μεταφέρονται μέσα από τις γλώσσες, τις θρησκείες, τα μνημεία, τα ΜΜΕ, τη διαφήμιση, τα περιβάλλοντα κοινωνικής δικτύωσης] [πώς τα πολιτισμικά μηνύματα επηρεάζουν/επηρεάζονται</p>	<p>Οι μαθητές/τριες να μπορούν: 1. Να προσδιορίζουν, να χρησιμοποιούν και να συνδυάζουν όλα τα κανάλια της μη-λεκτικής επικοινωνίας 2. Να εμπλουτίσουν και να χρησιμοποιούν συνδυαστικά τους μη-λεκτικούς τρόπους επικοινωνίας δηλ. τις εκφράσεις του προσώπου, το βλέμμα, τη στάση και τις κινήσεις του σώματος, τη σωματική επαφή-άγγιγμα 3. Να χρησιμοποιούν το σώμα τους ως εργαλείο αυτοπαρουσίασης, αυτοέκφρασης, και επικοινωνίας (εφηβεία – ρόλος του σώματος). 4. Να κατανοούν τη σημασία πιο πολύπλοκων καθημερινών μηνυμάτων αποκωδικοποιώντας τα μη-λεκτικά μηνύματα του περιβάλλοντος (συμμαθητές, φίλοι, καθηγητές, γονείς). 5. Να αντιλαμβάνονται το είδος και τη σημασία των μηνυμάτων που σχετίζονται με το πολιτισμικό πλαίσιο στο</p>	<p>«Σπάζω τον κώδικα των μηνυμάτων»: Ο εκπαιδευτικός προβάλλει απόσπασμα από μια ταινία του σύγχρονου κινηματογράφου χωρίς ήχο και υπότιτλους (πχ «το κύμα») και ζητά να προσεγγίσουν στοιχεία από το περιεχόμενό του(είναι κωμωδία; Ποιος είναι ο πρωταγωνιστής; Τι τον απασχολεί; Ποιοι είναι φίλοι του και ποιοι όχι; Ποια είναι τα μηνύματα από το συγκεκριμένο απόσπασμα;)ΠΜΑ 1, 4 «Λέω το ίδιο μήνυμα με πολλούς τρόπους»: Οι μαθητές ζωγραφίζουν, σε μικρές ομάδες, με χρώματα και σκίτσα μια σκηνή από το απόσπασμα της ταινίας που παρακολούθησαν, εκφράζοντας τα μηνύματα που ανταλλάχθηκαν μεταξύ των εμπλεκόμενων ατόμων και την ατμόσφαιρα της επικοινωνίας. Σαρώνουν ψηφιακά τις ζωγραφιές τους και τις εκτυπώνουν για να τις συνθέσουν σε κολάζ όλης της τάξης. Εναλλακτικά:Οι μαθητές σε μικρές ομάδες, κατασκευάζουν κολάζ στον υπολογιστή με σκίτσα και ζωγραφιές δικά τους και με υλικό που βρίσκουν από το διαδίκτυο, εκφράζοντας τα μηνύματα της ταινίας που παρακολούθησαν ΠΜΑ: 2, 4 «Η σιωπή που μιλάει»: Οι μαθητές ανακαλύπτουν μέσα από παιχνίδια ρόλων ανάμεσα σε παιδιά με διαφορετική καταγωγή αλλά και με αναζητήσεις και παρουσιάσεις μέσα από το διαδίκτυο, τη σημασία των μη λεκτικών μηνυμάτων της ευρύτερης κοινωνικής ζωής (χαιρετισμοί διαφόρων ειδών σε διαφορετικά περιβάλλοντα, π.χ. παρουσιάσεις και συστάσεις, εκδηλώσεις χαράς και λύπης, τελετουργίες και εθιμοτυπίες σε διάφορους λαούς, στην οικογένεια, στο σχολείο, στην πολυκατοικία, στο δρόμο και σε άλλους δημόσιους χώρους). Συνειδητοποιούν τη σημασία των μη-λεκτικών μηνυμάτων όταν η επικοινωνία έχει διακοπεί ή δυσλειτουργεί. ΠΜΑ: 3, 4 «Βουβοί διάλογοι»: Παντομίμα. Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες. Κάποιες από αυτές αυτοσχεδιάζουν με το σώμα, πάνω σε ένα θέμα που δίνει ο εκπαιδευτικός. Οι υπόλοιπες ομάδες παρακολουθούν, ως παρατηρητές τους «βουβούς διαλόγους» και προσπαθούν κάθε φορά να</p>	<p>Για ΠΜΑ 1, 4 DVD με ταινία, Η/Υ, projector και οθόνη προβολής</p> <p>Για ΠΜΑ 2, 3, 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χαρτί • Μαρκαδόροι, χρώματα • Ψαλίδια • Ψηφιακή φωτ. μηχανή • Εκτυπωτής • Σαρωτής • Η/Υ • Παραβάν (για την προετοιμασία των ομάδων σε ρόλους) <p>ΠΜΑ: 5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η/Υ • Περιοδικά, εφημερίδες • Βιβλία, άλμπουμς • Video από youtube ή αλλού

<p>το/από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον]</p> <p>ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ</p> <p>ΠΜΑ: 6 [διατυπώνω την γνώμη μου, ακόμα κι αν δεν συμφωνούν οι άλλοι μ' αυτήν]</p> <p>ΠΜΑ: 7[πώς ακούω τον άλλον: προσέχω, νοιάζομαι, ενδιαφέρομαι, παρατηρώ, συνεισφέρω]</p> <p>[σέβομαι τη γνώμη του άλλου, μπαίνω στη θέση του άλλου]</p> <p>ΠΜΑ: 8[μπορώ να πείθω και δέχομαι να πείθομαι για μια διαφορετική από τη δική μου γνώμη]</p> <p>ΠΜΑ: 9[διακρίνω την ύπαρξη πρόθεσης πίσω από το μήνυμα]</p> <p>ΠΜΑ: 10[τι με εμποδίζει να επικοινωνήσω;]</p> <p>[που βρίσκονται τα εμπόδια στην επικοινωνία: μέσα μας και έξω]</p> <p>ΠΜΑ: 11[αποφεύγω να αναφέρομαι στο συνομιλητή μου μόνο με λογικά επιχειρήματα, αγνοώντας το συναίσθημα του, να τον/την συμβουλευώ και να προσφέρω λύσεις όταν δεν μου ζητά][δεν ασκώ κριτική στη γνώμη του, στη στάση του, αποφεύγω τις</p>	<p>οποίο βρίσκονται</p> <p>6. Να διατυπώνουν μια προσωπική θέση και να την υποστηρίζουν, ακόμα κι αν δεν είναι σε συμφωνία με την άποψη του εκπαιδευτικού ή με την «επικρατέστερη» άποψη της ομάδας των συμμαθητών/συνομηλικών</p> <p>7. Να ακούνε με προσοχή, να σέβονται την «άλλη» άποψη όταν είναι διαφορετική, προσπαθώντας να μπουν στη θέση του άλλου (ενσυναίσθηση).</p> <p>8. Να αναγνωρίζουν ότι οι άνθρωποι μπορεί να έχουν διαφορετικές απόψεις/θέσεις για το ίδιο θέμα αλλά μπορούν να πείθονται από τα επιχειρήματα των άλλων.</p> <p>9. Να αντιλαμβάνονται ότι κάποια μηνύματα είναι εμπρόθετα και κάποια όχι (οι έφηβοι κρίνουν και το αποτέλεσμα και τη πρόθεση).</p> <p>10. Να αντιλαμβάνονται τον «θόρυβο» στην επικοινωνία</p> <p>11. Να κατανοούν ότι η επικοινωνία εμποδίζεται όταν χρησιμοποιούνται προσαγές, απειλές-προειδοποιήσεις, κήρυγμα ή ηθικολογία,</p>	<p>προσεγγίσουν το νόημα των μηνυμάτων που μεταφέρονται. ΠΜΑ: 4 «Διαφορετικές κουλτούρες, διαφορετικά μηνύματα»: Ο εκπαιδευτικός μέσα από προβολή video ή/και παρουσίαση φωτογραφικού υλικού με θέμα «εκφράσεις προσώπων και σωμάτων», ζητά από τους μαθητές να εντοπίσουν και να καταγράψουν μηνύματα ανάλογα με τα πολιτισμικά πλαίσια επικοινωνίας. ΠΜΑ: 1, 5</p> <p>«Αποκρυπτογραφώντας το μήνυμα»: Εγγραμματισμός στα μέσα: Οι μαθητές αποκωδικοποιούν τα μηνύματα των μέσων, μπροστά σε έναν πίνακα ζωγραφικής, σε ένα μνημείο, σε μια διαφήμιση, σε μια διακήρυξη, σε ένα τραγούδι. Στο τέλος χρησιμοποιώντας ένα μέσο της επιλογής τους στέλνουν το δικό τους μήνυμα ως διαφήμιση, ως σύνθημα, ως αφίσα, ως video κλπ. Γίνεται επισήμανση λέξεων ή φράσεων στις διάφορες γλώσσες των μαθητών που έχουν ιδιαίτερο νόημα και αναζητούνται συγκλίσεις στα νοήματα. Ακολουθεί παιχνίδι ρόλων για την απόδοση των εννοιών. ΠΜΑ: 5</p> <p>«Το παιχνίδι των διλημάτων»: Σε μια ιστορία-σενάριο που καταλήγει σε ερώτημα με επίλυση μέσω ενός διλήματος ή με πολλές λύσεις, οι μαθητές διατυπώνουν τη δική τους γνώμη για το ερώτημα. Διατυπώνουν επιχειρήματα υπέρ ή/και κατά των απόψεων που ακούγονται (Επιπλέον, η δραστηριότητα μπορεί να γίνει και διαδικτυακά σε περιβάλλον blog ή/και wiki). Οργανώνονται αγώνες επιχειρηματολογίας για θέματα με κοινωνικό προσανατολισμό (ανισότητα στις παρεχόμενες ευκαιρίες, δικαιώματα των νέων, σχέσεις με γονείς/εκπαιδευτικούς, περιβάλλον κλπ) όπου αναπτύσσονται και διατυπώνονται αντικρουόμενες απόψεις που υποστηρίζονται από επιχειρήματα. ΠΜΑ 6, 7, 8</p> <p>«Κατανόω τον εαυτό μου κατανοώντας τους άλλους»: Οι μαθητές σε ζευγάρια συντάσσουν γράμμα προς κάποιον/α που δεν γνωρίζουν καλά, γιατί συναντήθηκαν και σχετίστηκαν σε προηγούμενες καλοκαιρινές διακοπές. Εκφράζεται η επιθυμία να διατηρήσουν τη φιλία τους διατυπώνοντας τις απόψεις για τη φιλία και τους άγραφους κανόνες που ισχύουν για τη φιλία στην κοινωνία μας. Τα υπόλοιπα ζευγάρια, στο ρόλο του μαθητή που απαντάει στο μήνυμα (γραπτά), εστιάζουν στα κοινά σημεία που υπάρχουν στις απόψεις των δύο ατόμων και συζητούν</p>	<p><u>Για ΠΜΑ 6, 7, 8</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Χαρτί • Μολύβι • Χρονόμετρο • Η/Υ • Διαδίκτυο <p><u>Για ΠΜΑ 8, 9</u></p> <p>Στυλό, χαρτί, Χρώματα</p>
---	---	---	---

<p>φράσεις «ποτέ, πάντα», δεν τον/την απορρίπτω πχ «είσαι τεμπέλης/α», «πάντα αναβάλλεις», «ποτέ δεν μου λες...».[δεν προσπαθώ να ελέγξω το συνομιλητή μου με ψεύτικους επαίνους και επιβραβεύσεις, χαίρομαι με τη χαρά του ή με την επιτυχία του]</p> <p>ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΩ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΟΜΑΙ ΝΑ ΤΟΥΣ ΤΗΡΩ</p> <p>ΠΜΑ: 12, 13[«βρίσκω τους κανόνες που ισχύουν σε κάθε επικοινωνία»][συνειδητοποιώ τους θεσμικούς / άγραφους / παραδοσιακούς / μετά από συμφωνία κανόνες που ισχύουν γύρω μου][δημιουργώ κανόνες για να επικοινωνώ καλύτερα και δεσμεύομαι να τους τηρώ]</p> <p>ΠΜΑ: 14, 15[βλέπω γύρω μου τους κοινωνικούς ρόλους που αναλαμβάνει ο καθένας][πώς οι ρόλοι διαμορφώνουν κανόνες και συμπεριφορές][πίσω από κάθε του ρόλο, βλέπω τον ίδιο άνθρωπο]</p> <p>ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ</p> <p>ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΑ ΣΕ ΠΟΙΚΙΛΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ</p> <p>ΠΜΑ: 16 [Ομοιότητες και διαφορές, πλεονεκτήματα και</p>	<p>εκλογίκευση, συμβουλές και προσφορά λύσεων, όταν ασκούμε κριτική, έπαινο, ή επιβράβευση σε υπερβολικό βαθμό ή σε ακατάλληλη στιγμή ή ακατάλληλη συναισθηματική ατμόσφαιρα. Αυτά αφορούν κυρίως όσα πρέπει να αποφεύγει ο δάσκαλος. Για τον μαθητή φραγμούς ίσως αποτελούν η υποκρισία, η επίδειξη, η ειρωνεία, ο χλευασμός, η υπεροψία, οι διακρίσεις κλπ.</p> <p>12. Να εντοπίζουν κανόνες επικοινωνίας σε κάθε συγκεκριμένο περιβάλλον και να προσδιορίζουν το είδος τους (θεσμικοί, αποτέλεσμα συμβιβασμού, άγραφοι, παραδοσιακοί κλπ)</p> <p>13. Να διατυπώνουν κανόνες που διαφοροποιούνται ανάλογα με το πλαίσιο της επικοινωνίας (οικείο, κοινωνικό, δημόσιο) και διευκολύνουν την επικοινωνία. Να αναλαμβάνουν προσωπική ευθύνη για την τήρησή τους.</p> <p>14. Να αντιλαμβάνονται ότι οι κοινωνικοί ρόλοι επηρεάζουν τον τρόπο που επικοινωνούν οι άνθρωποι και υιοθετούν</p>	<p>ποιες προθέσεις μπορεί να υπάρχουν πίσω από τα μηνύματα. Το ίδιο σενάριο επαναλαμβάνεται και μέσω του διαδικτύου. Εντοπίζονται ομοιότητες και διαφορές με την πραγματική ζωή, συζήτηση για την ασφάλεια στο διαδίκτυο, διατύπωση κανόνων, αυτοδέσμευση. ΠΜΑ 8, 9</p> <p>«Παράσιτα στην επικοινωνία»: Η τάξη χωρίζεται σε τρεις ομάδες. Δίνουμε ένα μήνυμα-ερώτημα στην ομάδα Α η οποία πρέπει να το επεξεργαστεί και να επικοινωνήσει/συνεργαστεί με την ομάδα Γ για να δοθεί ένα μήνυμα-απάντηση στον εκπ/κό. (π.χ. βρείτε σε ποιο μήνα έχουν γεννηθεί οι περισσότεροι της ομάδας Α και σε ποιο μήνα οι περισσότεροι της ομάδας Γ. Δώστε μου μια απάντηση). Η ομάδα Β λειτούργει ως «παράσιτο». Προσπαθεί να εμποδίσει την επικοινωνία των ομάδων με θόρυβο, εμποδίζοντας την οπτική επαφή κλπ αλλά χωρίς απτική επαφή. Η διαδικασία έχει χρονικό όριο 15 λεπτά. Στη συνέχεια συζητάμε σχετικά με επικοινωνιακούς φραγμούς που εμποδίζουν τη διαπροσωπική και ομαδική μας επικοινωνία. ΠΜΑ: 10</p> <p>«Οι κώδικες της σύγκρουσης»: Προβάλλεται απόσπασμα από μια ταινία, στο οποίο οι μαθητές παρακολουθούν μια λεκτική σύγκρουση. Ζητάμε να καταγράψουν κάθε τι που κατά τη γνώμη τους δυσκόλεψε την επικοινωνία ανάμεσα στα πρόσωπα. Μετά ζητάμε να μας πουν με τι θα αντικαθιστούσαν ό,τι αποτέλεσε εμπόδιο. ΠΜΑ: 11</p> <p>«Οι κανόνες που μας ενώνουν»: Οι μαθητές καλούνται να καταγράψουν τους κανόνες που ισχύουν στην τάξη / παρέα / αθλητική ομάδα, τόσο τους άγραφους κανόνες όσο και αυτούς που έχει θέσει το σχολείο. Κατόπιν εντοπίζουν αυτούς που κατά τη γνώμη τους δεν διευκολύνουν την επικοινωνία και τους αντικαθιστούν με άλλους, με δέσμευση να τους τηρούν. Ζωγραφίζουν με χρώματα τον κάθε κανόνα και συνθέτουν το ταμπλό των κανόνων επικοινωνίας της τάξης για να το κρεμάσουν στον τοίχο. Η ίδια δραστηριότητα μπορεί να γίνει με μικρές αναπαραστάσεις θεατρικού τύπου για κάθε κανόνα από τους μαθητές, να βιντεοσκοπηθούν και να αναρτηθούν στην ιστοσελίδα του σχολείου/τάξης. ΠΜΑ: 12, 13</p> <p>«Από ρόλο σε ρόλο»: Σε παιχνίδι ρόλων με σενάριο καθημερινής ζωής στο σχολείο, οι μαθητές σε μικρές ομάδες εναλλάσσονται σε ρόλους διαφορετικούς, πχ ο ρόλος του μαθητή που δεν τηρεί συμφωνημένους</p>	<p>Για ΠΜΑ 10, 11, 12, 13</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χαρτί, μολύβι • Ασπροπίνακας • Dvd • Projector • Οθόνη • Χαρτόνια • Ταμπλό • Μαρκαδόροι • Χρώματα
--	---	--	---

<p>μειονεκτήματα των διαφόρων περιβαλλόντων και μέσωσν επικοινωνίας πχ τάξη συμβατική και τάξη δικτυωμένη]</p> <p>ΠΜΑ: 17 [Επιλέγω το περιβάλλον που με διευκολύνει στην επικοινωνία][Γνωρίζω γιατί επιλέγω ένα περιβάλλον ή μέσο (πχ.Facebook, κινητό κλπ), γιατί δίνει νέο νόημα στην επικοινωνία μου, ποιους στόχους μου εξυπηρετεί]</p> <p>ΠΜΑ: 18[ο κόσμος της οθόνης και ο πραγματικός κόσμος][είμαι αυτό που φαίνομαι στο δίκτυο;][το δίκτυο είναι εργαλείο του πραγματικού κόσμου, δεν είναι ο πραγματικός κόσμος][δεν περιμένω, δεν απογοητεύομαι, ούτε απαιτώ να βρίσκω πάντα τους φίλους μου διαθέσιμους στο κινητό τους, στο facebook, στο e-mail], [τι χάνεται μέσα στην εικονική επικοινωνία;]</p>	<p>κανόνες.</p> <p>15. Να κατανοούν ότι οι κανόνες και οι ρόλοι μας στα διαφορετικά πλαίσια επηρεάζουν τη συμπεριφορά μας.</p> <p>16. Να διακρίνουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα κάθε επικοινωνιακού περιβάλλοντος και να τα αξιοποιούν κατάλληλα, ελαχιστοποιώντας τις απώλειες.</p> <p>17. Να εντοπίζουν τους λόγους για τους οποίους επιλέγουν ένα επικοινωνιακό περιβάλλον ή ένα επικοινωνιακό μέσο (πχ καφετέρια, πλατεία, γήπεδο, facebook, twitter, κινητό, κλπ), ποιο νόημα προσθέτει στην επικοινωνία τους, τι εξυπηρετεί</p> <p>18. Να αντιλαμβάνονται ότι ο χώρος, ο χρόνος και η ατομική ταυτότητα έχουν διαφορετική υπόσταση στην εικονική / δικτυακή επικοινωνία απ' ότι στην επικοινωνία σε συνθήκες του πραγματικού κόσμου.</p>	<p>κανόνες και ο ρόλος του εκπαιδευτικού, ο ρόλος του διευθυντή σχολείου που καλείται να τιμωρήσει τον μαθητή αυτό κλπ. Σε απόσπασμα ταινίας που προβάλλεται στην τάξη, γίνεται παρατήρηση άγραφων κανόνων και κοινωνικών προτύπων συμπεριφοράς κάποιου ήρωα/ ηρώων της ταινίας, ποιους ρόλους αναλαμβάνει, πώς επηρεάζουν τις συμπεριφορές του, σε διαφορετικά επικοινωνιακά συμβάντα (εναλλακτικά, εργάζονται σε απόσπασμα βιβλίου που έχουν προετοιμάσει από το σπίτι). ΠΜΑ: 14, 15</p> <p>Ποια «μέσα» προτιμώ: Οι μαθητές καταρτίζουν το ερωτηματολόγιο των μέσων: συλλέγουν και επεξεργάζονται δεδομένα για το ποια μέσα, με ποια συχνότητα και για πόσο χρόνο χρησιμοποιούν οι μαθητές. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται από τους ίδιους στην τάξη. Ο κάθε μαθητής επεξεργάζεται το δικό του προφίλ ως χρήστη των μέσων: Καταγράφει μετά από συζήτηση σε ομάδα, τους λόγους που τον ωθούν να επιλέγει το συγκεκριμένο μέσο. Αξιολογεί επίσης, με κριτήρια που θέτει η τάξη εξ αρχής, τα μέσα. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται και για τα φυσικά περιβάλλοντα «Πού μου αρέσει να συχνάζω και γιατί;» ΠΜΑ: 16, 17</p> <p>«Ταυτότητα στο διαδίκτυο»: Αφήγηση ιστοριών από προσωπικές εμπειρίες, συζήτηση στην τάξη με θέματα:Πόσα προφίλ έχω, με πόσα πρόσωπα παρουσιάζομαι στο δίκτυο;Τι προσωπικά μου δεδομένα εμπιστεύομαι;Μπορώ να εκφράσω συναισθήματα;Μπορώ να στηρίζομαι σε διαδικτυακές σχέσεις; ΠΜΑ: 18</p>	<p><u>Για ΠΜΑ 14, 15, 16, 17, 18</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Χαρτί, μολύβι • Ασπροπίνακας • Dvd • Projector • Οθόνη • Βιβλία • Ταινίες • Φύλλα ερωτηματολογίου
--	--	---	---

Θεματική Ενότητα «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ, ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ... ΕΙΜΑΙ Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΟΥ»

Υποενότητα:ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΑΣ»

Στόχοι της υποενότητας είναι:

Οι μαθητές α) να ασκηθούν στην αναγνώριση τόσο των δικών τους συναισθημάτων όσο και των άλλων, β) να αποδέχονται τα ευχάριστα και τα δυσάρεστα συναισθήματα και να αναλογίζονται πώς και πότε αυτά δημιουργούνται, γ) να εκφράζουν τα συναισθήματα με διάφορους τρόπους σεβόμενοι τα συναισθήματα των άλλων,δ) να μαθαίνουν να κατανοούν την οπτική των άλλων αναγνωρίζοντας τα συναισθήματά τους, ε) να συνδέουν τα συναισθήματα με τη συμπεριφορά τους και τις διαφορετικές αντιδράσεις τους, ιδίως στην περίπτωση των δυσάρεστων συναισθημάτων, και στ) να εξοικειωθούν με τη χρήση στρατηγικών αναγνώρισης και διαχείρισης των συναισθημάτων τους έτσι ώστε να αντιμετωπίζουν λειτουργικά και εποικοδομητικά τις δυσάρεστες συναισθηματικές καταστάσεις που βιώνουν.

Επιμέρους στόχοι:

-[τι/πώς νιώθω, πότε νιώθω έτσι][πώς διαφοροποιείται η διάθεσή μου][νιώθω ευχάριστα και δυσάρεστα συναισθήματα][αποδέχομαι τα συναισθήματά μου][πώς διαφοροποιείται η συναισθηματική διάθεσή μου] [αντιλαμβάνομαι ότι οι άνθρωποι μπορεί να εκφράζουν ένα συναίσθημα με διαφορετικό τρόπο από εμένα ή από άλλους] [αναγνωρίζω ότι η αλλαγή της έντασης ενός συναισθήματος επιδρά στην αλλαγή της διάθεσης, στο σώμα και γενικότερα στη συμπεριφορά μου][αντιλαμβάνομαι τη σημασία τού να εκφράζω λεκτικά τα συναισθήματά μου σε καθημερινές καταστάσεις][διακρίνω τις συμπεριφορές που κάνουν τους άλλους να χαίρονται , να στενοχωρούνται, να φοβούνται] [διακρίνω τις συμπεριφορές που κάνουν τους άλλους να νιώθουν ντροπή, θυμό, απόρριψη] [διακρίνω τις συμπεριφορές που κάνουν τους άλλους να νιώθουν άβολα, αμήχανα, ένοχα, προδομένοι, απομονωμένοι]

-[σε τι χρησιμεύει να μοιράζομαι τα συναισθήματά μου π.χ. ανακουφίζομαι, κατανοώ και ρυθμίζω καλύτερα τη συμπεριφορά μου, επικοινωνώ καλύτερα][αναγνωρίζω ότι η αλλαγή της έντασης ενός συναισθήματος επιδρά στην αλλαγή της διάθεσης, στο σώμα και γενικότερα στη συμπεριφορά μου κλπ.][εκφράζω δυσάρεστα συναισθήματα χωρίς να πληγώνω άλλους][μαθαίνω στρατηγικές ρύθμισης της συμπεριφοράς μου όταν νιώθω δυσάρεστα συναισθήματα για να ηρεμώ και να ελέγχω τον εαυτό μου][αποδέχομαι το δυσάρεστο συναίσθημα, ρυθμίζω τη συμπεριφορά μου και τις πράξεις μου]

-[αναγνωρίζω τα συναισθήματα των άλλων][αντιλαμβάνομαι ότι οι άνθρωποι μπορεί να εκφράζουν ένα συναίσθημα με διαφορετικό τρόπο από εμένα ή από άλλους] [μαθαίνω να ακούω τον άλλο και να καταλαβαίνω τι σκέφτεται και πώς νιώθει][μπορώ με τις πράξεις μου να κάνω τους άλλους να νιώθουν καλύτερα][αναλογίζομαι πώς επηρεάζονται οι άλλοι από τα συναισθήματα που εκφράζω]

Θεματική Ενότητα «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ, ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ... ΕΙΜΑΙ Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΟΥ»
Υποενότητα: «ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΑΣ», Γ' ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΠΜΑ)	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ-ΕΚΦΡΑΣΗ-ΑΠΟΔΟΧΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ (ΠΜΑ 1, 2) [τι/πώς νιώθω, [πότε νιώθω έτσι][πώς διαφοροποιείται η διάθεσή μου] [νιώθω ευχάριστα και δυσάρεστα συναισθήματα] [αποδέχομαι τα συναισθήματά μου][πώς διαφοροποιείται η συναισθηματική μου διάθεση π.χ. η αγωνία που νιώθω στην αρχή και στο τέλος ενός διαγωνίσματος] [ένα γεγονός μπορεί να προκαλέσει ποικίλα συναισθήματα στα άτομα, τα οποία να εκδηλώνονται με διαφορετικούς τρόπους] [αντιλαμβάνομαι ότι οι άνθρωποι μπορεί εκφράζουν ένα συναίσθημα με διαφορετικό τρόπο από εμένα ή από άλλους] [αντιλαμβάνομαι τη σημασία του να εκφράζω λεκτικά τα συναισθήματά μου σε καθημερινές καταστάσεις]</p> <p>ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ (ΠΜΑ 3, 4, 5) [τα συναισθήματά μου συνδέονται με τη συμπεριφορά μου][μαθαίνω στρατηγικές ρύθμισης της συμπεριφοράς μου όταν νιώθω δυσάρεστα συναισθήματα για να ηρεμώ και να ελέγχω τον εαυτό μου]</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αναγνωρίζουν τα παιδιά τα διαφορετικά συναισθήματα που αναδύονται σε σχέση με ένα γεγονός και ότι μπορεί να διαφοροποιείται η έκφραση τους από άτομο σε άτομο 2. Να αυξήσουν οι μαθητές τη συχνότητα λειτουργικής έκφρασης των συναισθημάτων τους στην καθημερινή ζωή 3. Να μπορούν να ηρεμούν (να ελέγχουν τον εαυτό τους) με ή χωρίς βοήθεια, ιδίως όταν νιώθουν δυσάρεστα συναισθήματα. 4. Να μπορούν να εκφράζουν και να προσπαθούν να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους με διαφορετικούς τρόπους. 5. Να μπορούν να κατανοήσουν τα παιδιά ότι οι σκέψεις, τα συναισθήματα και οι αντιδράσεις τους αποτελούν ένα συνεχές και ότι υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ τους 6. Να βρίσκουν και να αναφέρουν τρόπους που θα μπορούσαν να βοηθήσουν ατομικά τον κάθε μαθητή στη διαχείριση των δυσάρεστων συναισθημάτων 	<ol style="list-style-type: none"> 1.«Μπορεί να νιώθουμε το ίδιο...μπορεί και όχι» Οι μαθητές καλούνται να περιγράψουν συμπεριφορές και να εκφράσουν τα συναισθήματα που τις συνοδεύουν μέσα από ερεθίσματα οπτικά ή ακουστικά π.χ. των ηρώων μίας θεατρικής παράστασης κατά προτίμηση μίας αρχαίας τραγωδίας. Σε ένα δεύτερο επίπεδο εκφράζουν τι νιώθουν οι ίδιοι βλέποντας ή ακούγοντας το συγκεκριμένο ερέθισμα και ακολουθεί συζήτηση για τη χρησιμότητα της έκφρασης των συναισθημάτων [ΠΜΑ: 1,2,5] 2.«Αντιγνωμίες...συναισθημάτων» Οι μαθητές επιλέγουν ένα θέμα με κοινωνικές διαστάσεις π.χ. από ντοκιμαντέρ, ειδησεογραφικό ρεπορτάζ, μία διαφήμιση που μπορεί να προκαλεί διαφορετικές αντιδράσεις και δημιουργούν ομάδες-πάνελ συζητητών. Η συζήτηση περιλαμβάνει επιχειρήματα για τη στήριξη των διαφορετικών απόψεων και την έκφραση διαφορετικών συναισθημάτων από τις ομάδες των συζητητών. Δίνεται με αυτό τον τρόπο η αφόρμηση προκειμένου τα παιδιά να ελέγχουν τις συναισθηματικές αντιδράσεις τους ακούγοντας τους συμμαθητές τους με τις αντίθετες απόψεις. Επίσης, ενθαρρύνονται να λεκτικοποιήσουν και να προτείνουν τους τρόπους με τους οποίους βοηθούνται να ελέγξουν τα συναισθήματά τους προκειμένου να συνεχίσουν να συζητούν. [ΠΜΑ:1,2,3,4,5,6] 	<p>ΠΜΑ 1,2 Φωτογραφικό υλικό από εφημερίδες και περιοδικά, μαγνητοσκοπημένες εκπομπές με συζητήσεις κοινωνικών ζητημάτων, μαγνητοσκοπημένες θεατρικές παραστάσεις κλπ</p>

<p>ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ (ΠΜΑ 6,7) [μαθαίνω να ακούω τον άλλο και να καταλαβαίνω τι σκέφτεται και πώς νιώθει], [μπορώ με τις πράξεις μου να κάνω τους άλλους να νιώθουν καλύτερα], [αναλογίζομαι πώς επηρεάζονται οι άλλοι από τα συναισθήματα που εκφράζω], [προτείνω πιθανές στρατηγικές για τη ρύθμιση της συμπεριφοράς μου όταν νιώθω δυσάρεστα συναισθήματα], [διακρίνω τις συμπεριφορές που κάνουν τους άλλους να νιώθουν άβολα, αμήχανα, ένοχα, προδομένοι, απομονωμένοι]</p>	<p>7. Να αντιλαμβάνονται ότι ο τρόπος με τον οποίο εκφράζουν τα συναισθήματά τους επηρεάζει τον τρόπο που τους φέρονται οι άλλοι.</p>	<p>3. «Μπορώ να βοηθήσω!» Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες. Σε κάθε ομάδα δίνεται μία κάρτα στην οποία αναγράφεται ένα σενάριο σχετικό με καταστάσεις που είναι πιθανό να βιώσουν έφηβοι στην καθημερινή τους ζωή π.χ. ένας κακός βαθμός σε ένα διαγώνισμα, ένας τσακωμός μεταξύ δύο φίλων κ.ο.κ. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα εκφράζει τα συναισθήματα που αναδύονται από αυτές τις καταστάσεις και προτείνονται τρόποι για τη διαχείριση των δυσάρεστων συναισθημάτων. Τέλος, οι μαθητές ενθαρρύνονται να προτείνουν πώς θα μπορούσαν να στηρίξουν ή να βοηθήσουν τους συμμαθητές τους σε παρόμοιες καταστάσεις. [ΠΜΑ:1,2,3,4,5,6]</p>	
---	---	---	--

Θεματική Ενότητα «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ, ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ... ΕΙΜΑΙ Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΟΥ»
Υποενότητα: «ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ»

Στόχοι της υποενότητας είναι: η συνειδητοποίηση της προσωπικής, κοινωνικής και ιδανικής ταυτότητας, η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και η κινητοποίηση που αποσκοπεί στην απόκτηση επιθυμητών δεξιοτήτων/ικανοτήτων καθώς και στην υπέρβαση δυσκολιών ή αποτυχιών. Πιο συγκεκριμένα, τα παιδιά

- Σκέφτονται, συζητούν και παρουσιάζουν τον εαυτό τους, αναγνωρίζοντας κύρια στοιχεία και διαστάσεις της ταυτότητάς τους.
- Συνειδητοποιούν ότι ανήκουν σε ομάδες και ότι ένα μέρος του εαυτού τους καθορίζεται από την υπαγωγή τους σε αυτές, κάτι που συνεπάγεται προσωπική ευθύνη, οριοθέτηση, δικαιώματα και υποχρεώσεις.
- Αντιλαμβάνονται/αποδέχονται/αξιοποιούν τη μοναδικότητά τους ως άτομα καθώς και αυτή των άλλων ανθρώπων. Μαθαίνουν να αξιολογούν τον εαυτό τους, να θέτουν στόχους και να υιοθετούν τρόπους αυτοβελτίωσης.

Μέσα από όλα τα παραπάνω ενισχύουν την αυτοεκτίμησή τους, τον αυτοσεβασμό και την αίσθηση της προσωπικής τους αξίας.

Τα βασικά θέματα που τα παιδιά θα προσεγγίσουν είναι τα ακόλουθα:

[πώς βλέπω τον εαυτό μου, πώς πιστεύω ότι με βλέπουν οι άλλοι, πώς θα ήθελα να είμαι/γίνω, τι μπορώ να κάνω τώρα που παλαιότερα δεν μπορούσα]

[σε τι μοιάζω, σε τι διαφέρω με τους άλλους] [κάθε άνθρωπος είναι μοναδικός]

[ανήκω σε ομάδες, πολλά από τα στοιχεία που με χαρακτηρίζουν προέρχονται από την οικογένειά μου ή/και τις ομάδες στις οποίες ανήκω, ένα μέρος του εαυτού μου καθορίζεται από τις ομάδες μου, στις ομάδες έχω δικαιώματα και υποχρεώσεις, αποδέχομαι τη διαφορετικότητα]

[αξίζω, έχω θετικά στοιχεία, αξιοποιώ τις δυνατότητές μου, αποκτώ γνώσεις και προσπαθώ να βελτιώνομαι σε θέματα που μου αρέσουν, αναγνωρίζω δυνατότητες και αδυναμίες μου (δεξιότητες, ικανότητες, στοιχεία του χαρακτήρα), αναγνωρίζω βασικές επιθυμίες, ανάγκες, προτιμήσεις, ενδιαφέροντά μου, προσπαθώ να αντιμετωπίζω τις αδυναμίες μου και να γίνομαι καλύτερος, αναλαμβάνω πρωτοβουλίες στην τάξη, αποκτώ κοινωνική υπευθυνότητα, συμμετέχω σε δραστηριότητες που μου αρέσουν, συνειδητοποιώ τι θα μπορώ να κάνω στο μέλλον που τώρα δεν μπορώ, ποιοι και πώς με επηρεάζουν θετικά ή/και αρνητικά]

Θεματική Ενότητα: Θεματική Ενότητα «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ, ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ... ΕΙΜΑΙ Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΟΥ»
Υποενότητα:«ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ», Γ΄ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΠΜΑ)	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΠΜΑ: 1, 2[πώς βλέπω τον εαυτό μου][σε τι μοιάζω, σε τι διαφέρω με τους άλλους], [τι μπορώ να κάνω τώρα που παλαιότερα δεν μπορούσα]</p> <p>ΙΔΑΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΠΜΑ: 1, 2[πώς θα ήθελα να είμαι]</p> <p>ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑ ΠΜΑ: 3[πώς πιστεύω ότι με βλέπουν οι άλλοι]</p> <p>ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ-ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΠΜΑ: 4, 5[ένα μέρος του εαυτού μου καθορίζεται από τις ομάδες στις οποίες ανήκω], [στις ομάδες έχω δικαιώματα και υποχρεώσεις]</p> <p>ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗ: ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ-ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ/ΑΠΟΤΥΧΙΩΝ-ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΜΑ: 6, 7, 8 [αξιοποιώ τις δυνατότητές μου, αποκτώ</p>	<p>1. Να αναγνωρίζουν δυνατότητες και αδυναμίες τους (δεξιότητες, ικανότητες, στοιχεία του χαρακτήρα) καθώς και βασικές επιθυμίες, ανάγκες, προτιμήσεις, ενδιαφέροντά τους και πώς αυτά καθορίζουν την αυτοαντίληψή τους.</p> <p>2. Να αναγνωρίζουν στοιχεία τους που μένουν σταθερά ή εξελίσσονται θετικά στο χρόνο (στον τρόπο που σκέφτονται και νιώθουν καθώς και στον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρονται/επικοινωνούν στις κοινωνικές και διαπροσωπικές τους σχέσεις).</p> <p>3. Να αντιλαμβάνονται πώς «τους βλέπουν» οι σημαντικοί άλλοι και να αξιοποιούν την ανατροφοδότηση αυτή.</p> <p>4. Να κατανοούν ότι, μέσα στα κοινωνικά συστήματα οι άνθρωποι έχουν πολλαπλούς ρόλους, οι οποίοι πρέπει να συνδυάζονται με αρμονικό τρόπο προκειμένου να επιτυγχάνεται προσωπική ισορροπία και ικανοποίηση.</p>	<p>1. «Η ανταλλαγή της εικόνας μας» [ΠΜΑ 1, 2, 3, 4](περιγράφουμε και εξηγούμε όλη τη δραστηριότητα από την αρχή στα παιδιά ώστε να γνωρίζουν τι ακριβώς θα συμβεί)</p> <p>Δίνουμε στα παιδιά ένα χαρτί (μεγέθους μισής κόλλας Α4) και τους ζητούμε, αφού γράψουν στην κορυφή το όνομά τους, να σκεφθούν και να γράψουν 3-5 βασικές πληροφορίες για τον εαυτό τους (θετικά χαρακτηριστικά, δυνατότητες, αδυναμίες, στοιχεία της προσωπικότητας, του χαρακτήρα κ.λπ.). Στη συνέχεια, οι μαθητές σηκώνονται όλοι στην τάξη και αρχίζει η ανταλλαγή: Βρίσκουν ο καθένας έναν άλλο συμμαθητή τους, διαβάζουν ο ένας στον άλλο αρχικά το χαρτί με τα δικά τους χαρακτηριστικά («Είμαι επίμονος, φιλικός, ευαίσθητος»... κλπ) και κατόπιν το ανταλλάσσουν. Έχοντας τώρα στο χέρι τους το χαρτί του συμμαθητή τους, καθένας βρίσκει ένα άλλο παιδί, διαβάζει το όνομα και τα χαρακτηριστικά που γράφει το χαρτί που κρατούν («Η Μαρία είναι ανεξάρτητη, δυναμική, πεισματάρα...» κλπ) και τα ανταλλάσσουν και πάλι. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται με τα παιδιά ανά δύο να διαβάζουν και να ανταλλάσσουν τα χαρτιά διαφορετικών συμμαθητών τους. Με το σύνθημά μας, η διαδικασία σταματά, τα παιδιά κάθονται στη θέση τους και καθένας παρουσιάζει αυτόν του οποίου το όνομα είναι γραμμένο στο χαρτί που κρατάει στο χέρι του.</p> <p>Ακολουθεί συζήτηση με τους εξής άξονες:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Πόσο εύκολο ή δύσκολο ήταν να καταγράψουν οι μαθητές/τριες τα χαρακτηριστικά του εαυτού τους; - Το γεγονός ότι γνώριζαν εξ αρχής πως οι άλλοι θα ακούσουν την αυτοπαρουσίασή τους, τούς επηρέασε ως προς την επιλογή των χαρακτηριστικών που έγραψαν στο χαρτί τους; - Ακούγοντας τις αυτοπαρουσιάσεις των συμμαθητών τους ανακάλυψαν σημαντικές διαφορές σε σχέση με την εικόνα που είχαν οι ίδιοι για αυτά τα παιδιά; - Για ποιους λόγους η αντίληψη που έχει κάποιος για τον εαυτό του μπορεί να μοιάζει ή να διαφέρει λιγότερο ή περισσότερο με την εικόνα που έχουν οι 	<p>Κόλλες Α4</p>

<p>γνώσεις και προσπαθώ να βελτιώνομαι σε θέματα που μου αρέσουν π.χ. ζωγραφική, αθλητισμός, κατασκευές, μουσική κλπ)[προσπαθώ να αντιμετωπίσω τις αδυναμίες μου][αναλαμβάνω πρωτοβουλίες και ευθύνες στην τάξη και στις ομάδες που ανήκω- αποκτώ κοινωνική υπευθυνότητα], [συμμετέχω σε δραστηριότητες που μου αρέσουν][ποιοι και πώς με επηρεάζουν θετικά ή/και αρνητικά]</p>	<p>5. Να εμβαθύνουν τη σκέψη τους, να εκφράζουν απόψεις και να συζητούν εποικοδομητικά αναφορικά με κοινωνικά δικαιώματα και υποχρεώσεις καθώς και αναφορικά με <i>κοινωνικά και ηθικά διλήμματα</i>.</p> <p>6. Να μπορούν να ιεραρχούν τις ανάγκες τους και καθώς επιχειρούν να τις καλύψουν να μπορούν να διεκδικούν τα δικαιώματά τους χωρίς να παραβιάζουν τα δικαιώματα άλλων.</p> <p>7. Να υιοθετούν τρόπους και στρατηγικές αυτοβελτίωσης και να θέτουν βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους για να ενισχύουν τις δυνατότητες και να αντιμετωπίζουν τις αδυναμίες τους (π.χ. περισσότερη προσπάθεια, εξάσκηση, ανάληψη ευθύνης στις ομάδες που ανήκουν, αναζήτηση βοήθειας κλπ).</p> <p>8. Να συνειδητοποιούν ότι ο βαθμός στον οποίο συμφωνούν ή αποκλίνουν οι επιμέρους διαστάσεις του εαυτού (προσωπική, ιδανική, κοινωνική ταυτότητα και δημόσια εικόνα) καθορίζει την αυτοεκτίμηση, την προσωπική ισορροπία και τη συμπεριφορά τους.</p>	<p>άλλοι για αυτόν;</p> <p>- Πώς αισθάνονται που όλοι μοιράστηκαν με όλους ένα μέρος της εικόνας του εαυτού τους, τόσο των δυνατοτήτων όσο και των αδυναμιών τους;</p> <p>2. «Είμαστε ίδιοι και διαφορετικοί» [ΠΜΑ 2, 6, 7, 9] Τα παιδιά σχηματίζουν ένα κύκλο με τις καρτέλες τους και κάθονται. Ξεκινούμε ζητώντας από τα παιδιά να αλλάξουν θέσεις μεταξύ τους όσοι, για παράδειγμα, έχουν ξανθά μαλλιά,στη συνέχεια π.χ. όσοι αγαπούν τα Μαθηματικά...όσοι βλέπουν θρίλερ κ.ο.κ.. Βασικός όρος του παιχνιδιού είναι ότιόταν κάποιος σηκώνεται, δεν μπορεί να ξανακαθίσει στη θέση που ήταν πριν. Στη συνέχεια αφαιρούμε μια καρτέλα, οπότε ένας μαθητής μένει όρθιος έξω από τον κύκλο, γίνεται συντονιστής και δίνει οδηγίες, προσπαθώντας με τις οδηγίες που δίνει να μείνει κάποιος όρθιος και να έρθει στη θέση του συντονιστή.Αφού αρκετά παιδιά έχουν βρεθεί στη θέση του συντονιστή, διακόπτουμε τη δραστηριότητα και συζητούμε: Υπήρχε οδηγία που σηκώθηκαν όλοι; Ποια ήταν αυτή; Σε τι δηλ. μοιάζουμε όλοι; Ποια είναι τα θετικά τού να μοιάζουμε; Ποια τα αρνητικά; Ποια είναι τα θετικά τού να διαφέρουμε; Ποια τα αρνητικά; Πού εστιάζονται οι κύριες διαφορές των ανθρώπων; (εξωτερικές και εσωτερικές). Τι νιώθουμε απέναντι στη διαφορετικότητα τη δική μας ή των άλλων; Πώς τα παραπάνω σχετίζονται με τη δημιουργία προκαταλήψεων;Ακολουθεί συζήτηση.</p> <p>3. «Ποιοι και πώς μας επηρεάζουν» [ΠΜΑ 1, 2, 5, 10] Χωρίζουμε την τάξη σε ομάδες 3-4 ατόμων. Κάνουμε κάθε φορά μια ερώτηση ζητώντας από τα παιδιά να συζητήσουν με την ομάδα τους σχετικά με την ερώτηση. Ενδεικτικές ερωτήσεις είναι:</p> <p>- Ποιοι σας επηρεάζουν... για το πώς ντύνεστε, για το τι βλέπετε στην τηλεόραση, για το πώς και πόσο μελετάτε τα μαθήματά σας, για τη μουσική που ακούτε.</p> <p>- Πώς μας επηρεάζουν οι άλλοι; Γιατί δε θέλουμε να απογοητεύουμε τους φίλους μας; Είναι πάντα καλό αυτό; Πότε δεν είναι; Περιμένουν οι φίλοι μας να συμπεριφερόμαστε με συγκεκριμένους τρόπους; Υπάρχουν κανόνες στις ομάδες μας που θα θέλαμε να παραβούμε αλλά φοβόμαστε ότι η ομάδα θα μας απορρίψει; Πώς νιώθουμε όταν κάποιος παραβιάζουν συνήθειες ή κανόνες της ομάδας/παρέας μας.</p>	<p>(καρέκλες της σχολικής τάξης)</p>
---	---	--	--------------------------------------

Θεματική Ενότητα «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ, ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ... ΕΙΜΑΙ Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΟΥ»

Υποενότητα: «ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΓΧΟΣ»

Στόχοι της υποενότητας είναι η κατανόηση της έννοιας του άγχους, η ενημέρωση σχετικά με τις αλλαγές που προκαλεί στο ανθρώπινο σώμα, η συνειδητοποίηση της φυσιολογικότητάς τους, η αναγνώριση και ο προσδιορισμός των συμπεριφορών που συνήθως υιοθετούμε όταν ερχόμαστε αντιμέτωποι με αγχογόνα γεγονότα και η διαφορετικότητα στον τρόπο που αξιολογούνται οι καταστάσεις από τον καθένα ως αγχογόνες ή μη, η γνωριμία με λειτουργικούς τρόπους διαχείρισης αγχογόνων καταστάσεων και η γενίκευσή τους στην καθημερινή ζωή, καθώς και η δυνατότητα αναγνώρισης και αξιολόγησης καταστάσεων που απαιτούν την αναζήτηση βοήθειας όταν αυτές ξεπερνούν τα όρια και τις δυνάμεις μας.

Πιο συγκεκριμένα οι μαθητές:

-Κατανοούν την έννοια του άγχους και της φυσιολογικότητάς του

-Συνειδητοποιούν τη σχέση του άγχους με σωματικές αντιδράσεις οι οποίες αποτελούν, ουσιαστικά, αυθόρμητες αντιδράσεις άμυνας του σώματος απέναντι στις αγχογόνες καταστάσεις

-Εντοπίζουν, αξιολογούν και καταγράφουν το προσωπικό ρεπερτόριο των συμπεριφορών τους απέναντι σε αγχογόνες καταστάσεις

-Εξοικειώνονται με πιο λειτουργικούς τρόπους διαχείρισης του άγχους και παροτρύνονται να τους υιοθετήσουν στην καθημερινότητά τους

-Συνειδητοποιούν την ύπαρξη καταστάσεων για την αντιμετώπισή των οποίων απαιτούνται δυνατότητες και δεξιότητες τις οποίες μπορεί να μην διαθέτουμε.

[νιώθω άγχος όταν με τιμωρούν, όταν πρέπει να υποστηρίξω τις απόψεις μου ή να μιλήσω μπροστά σε πολύ κόσμο, όταν πέφτουν δυνατές βροντές, όταν είμαι μόνος μου στο σπίτι...]

[όταν νιώθω άγχος, με καταλαμβάνει φόβος, παγώνω, ζητάω πάντα κάποιον να μου δώσει μια λύση...]

[θα αντιμετωπίσω καλύτερα το άγχος μου εάν γνωρίζω τι ακριβώς συμβαίνει, εάν προσπαθήσω να ηρεμήσω μετρώντας μέχρι το δέκα, εάν δεν βγάλω γρήγορα συμπεράσματα, εάν είμαι προετοιμασμένος για μια δύσκολη εργασία...]

[καλό είναι να ζητήσω τη βοήθεια κάποιου που γνωρίζει καλύτερα όταν νιώθω ότι αυτό που αντιμετωπίζω δεν μπορώ να το λύσω μόνος μου γιατί απαιτεί δυνάμεις και δεξιότητες που δεν διαθέτω ή γιατί ενέχει κινδύνους...]

Θεματική Ενότητα «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ, ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ... ΕΙΜΑΙ Ο ΕΑΥΤΟΣ ΜΟΥ»

Υποενότητα: «ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΓΧΟΣ»,Γ' ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΑΓΧΟΥΣ. Τι είναι άγχος; Πότε νιώθω άγχος; Ποια συναισθήματα κινητοποιούνται όταν αντιμετωπίζουμε μια αγχογόνο κατάσταση; Νιώθουμε όλοι το ίδιο σε δύσκολες καταστάσεις;) [ΠΜΑ1,2]</p> <p>ΤΟ ΑΓΧΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΩΜΑ ΜΑΣ. Το σώμα μας αντιδρά σε καταστάσεις πίεσης και φόβου. Είναι φυσιολογικές οι σωματικές αντιδράσεις; [ΠΜΑ1,2]</p> <p>ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΓΧΟΓΟΝΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ. Πώς αντιδρούμε σε καταστάσεις που νιώθουμε ότι ξεπερνούν τις δυνάμεις μας; Δεν αντιμετωπίζουμε όλοι με τον ίδιο τρόπο μια αγχογόνο κατάσταση [ΠΜΑ 3]</p> <p>ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΓΧΟΓΟΝΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ. Αξιολογούμε μια κατάσταση που μας προκαλεί άγχος. Προσδιορίζουμε τα μέσα και τις συμπεριφορές που μας βοηθούν να τη διαχειριστούμε καλύτερα [ΠΜΑ 4]</p> <p>ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ Αξιολογούμε τα μέσα και τις συμπεριφορές που διαθέτουμε. Αξιολογούμε την κατάσταση που πρέπει να διαχειριστούμε. Αναζητούμε βοήθεια όταν αυτή ξεπερνάει τις δυνατότητές μας) (ΠΜΑ 5)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν τι σημαίνει άγχος και να είναι σε θέση το συνδέουν με συναισθήματα και σωματικές αλλαγές που αυτό προκαλεί 2. Να αναγνωρίζουν τις καταστάσεις που τους προκαλούν άγχος και για ποιο λόγο και να μπορούν να αναφέρουν σχετικές προσωπικές τους εμπειρίες 3. Να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα στην ένταση του άγχους που προκαλούν διαφορετικές αγχογόνες καταστάσεις και να συνειδητοποιήσουν πώς διαχειρίζονται το άγχος τους σε κάθε περίπτωση 4. Να συνειδητοποιήσουν και να αναφέρουν τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν μέχρι σήμερα και να αναγνωρίζουν ποιες είναι λιγότερο ή περισσότερο λειτουργικές 5. Να αισθάνονται άνετα να αναζητήσουν βοήθεια όταν είναι αντιμέτωποι με μια κατάσταση που ξεπερνά τα όρια και τις δυνατότητές τους και ενέχει κινδύνους είτε για τους ίδιους είτε για το περιβάλλον τους 	<p>«Αυτό είναι...» Ζητούμε από τους μαθητές σε ομάδες να καταγράψουν στίχους από τραγούδια που προτιμούν όπου εκφράζεται αυτό που τους προκαλεί περισσότερο άγχος. Η κάθε ομάδα σε συνεργασία να γράψει στίχους όπου θα συνδυάζονται οι βασικοί αγχογόνοι παράγοντες κάθε μέλους (ΠΜΑ 1)</p> <p>«Υγεία...πάνω απ' όλα». Χωρίζουμε τους μαθητές σε ομάδες. Κάθε ομάδα έχει περιγραφή της αντίδρασης κάποιου οργάνου στο άγχος. Μαζί δίνουμε σχετικό υλικό. Κάθε ομάδα καλείται να ετοιμάσει μια σύντομη παρουσίαση για την υπόλοιπη τάξη σχετικά με τον τρόπο που αντιδρούν τα διάφορα όργανα του σώματός μας στο άγχος (ΠΜΑ 1,2)</p> <p>«Έτσι είμαι». Σε ομάδες εργασίας οι μαθητές καλούνται σε μεγάλα χαρτόνια να καταγράψουν με όποιο τρόπο θέλουν (σχέδιο ή φράση) σε γκράφιτι τον τρόπο που συνήθως επιλέγουν για να αντιμετωπίσουν μια αγχογόνο κατάσταση (καλό είναι να έχουν όλοι το ίδιο ερέθισμα πχ. βαθμολογία) (ΠΜΑ2,3)</p> <p>«Για να νιώσω καλύτερα». Χωρίζουμε τους μαθητές σε ομάδες. Κάθε ομάδα θα πρέπει να γράψει τους στίχους ενός υποτιθέμενου τραγουδιού με θέμα την αντιμετώπιση των αγχογόνων καταστάσεων με λειτουργικό τρόπο (ΠΜΑ 4)</p> <p>«Οι προτάσεις που βοηθούν...» Χωρίζουμε τους μαθητές σε ομάδες. Σε όλες τις ομάδες δίνουμε το ίδιο σενάριο όπου ένας κεντρικός ήρωας (ή περισσότεροι) αντιμετωπίζουν μια αγχογόνο κατάσταση. Κάθε ομάδα θα πρέπει να προτείνει ιδέες λειτουργικότερης διαχείρισης (ΠΜΑ 4)</p> <p>«Κάνε πάσα...» Χωρίζουμε τους μαθητές σε ομάδες. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να προτείνει τρόπους διαχείρισης μιας πολύ δύσκολης και ιδιαίτερα αγχογόνου κατάστασης, η οποία απαιτεί την αναζήτηση επιπλέον βοήθειας (ΠΜΑ5)</p>	<p>Φύλλα χαρτί</p> <p>Πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία σωματικών οργάνων σε κατάσταση άγχους</p> <p>Χαρτόνια, χονδροί μαρκαδόροι</p> <p>Φύλλα χαρτί</p> <p>Σενάριο με αγχογόνο κατάσταση</p> <p>Σενάρια με αγχογόνες καταστάσεις</p>

B. Θεματική Ενότητα

Ζούμε μαζί...

Θεματική Ενότητα «ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ...»

Υποενότητα: «ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ»

Σκοπός της υποενότητας είναι η καλλιέργεια δεξιοτήτων που βοηθούν τα παιδιά να επιτυγχάνουν θετικά αποτελέσματα σε κοινωνικό επίπεδο, να δημιουργούν και να διατηρούν υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις και να αναπτύσσουν αξίες και στάσεις που προάγουν την κοινωνική ευαισθησία και υπευθυνότητα. Ειδικότερα, η ενότητα έχει ως στόχους:

- Τη συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας ορισμένων κοινωνικών συμβάσεων για την αρμονική λειτουργία των ομάδων και την επίτευξη κοινών στόχων. [για ποιο λόγο είναι σημαντικές αυτές οι δεξιότητες; Πώς θα ήταν οι σχέσεις μας με τους άλλους και η ζωή μας χωρίς αυτές;]
- Την αναγνώριση βασικών κοινωνικών δεξιοτήτων [ποιες είναι οι δεξιότητες αυτές;]
- Την υιοθέτηση των δεξιοτήτων αυτών στις διαπροσωπικές σχέσεις σε διαφορετικά πλαίσια και καταστάσεις [μαθαίνω να είμαι ευγενικός, να συνεργάζομαι, να διεκδικώ κλπ., Μαθαίνω να χρησιμοποιώ τις κατάλληλες συμπεριφορές με διαφορετικά άτομα, ομάδες ή καταστάσεις]

Θεματική Ενότητα «ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ...»
Υποενότητα:«ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ»,Γ' ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΠΜΑ)	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΑΡΧΗ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ-ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ [ΠΜΑ: 1, 2, 3, 7] [χαίρετώ, συστήνομαι, γνωρίζομαι με κάποιον, κάνω φιλοφρονήσεις, βοηθώ τους άλλους, προσκαλώ κάποιον να κάνουμε κάτι μαζί, ξεκινώ έναν διάλογο, αναγνωρίζω τα λάθη μου, δέχομαι τις συνέπειες των πράξεών μου, μπορώ να αντέχω και να αντιμετωπίζω την απόρριψη, τη ματαιώση ή την αποτυχία στο πλαίσιο μιας σχέσης κ.α.]</p> <p>ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΙΕΣΗΣ[ΠΜΑ: 4, 5, 6] [συναινώ με τις επιθυμίες της ομάδας, κάνω επιλογές με βάση τα προσωπικά μου όρια, τις επιθυμίες και τις αξίες μου κ.α.]</p> <p>ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ[ΠΜΑ: 5, 6] [ζητώ το λόγο, λέω τη γνώμη μου / τα συναισθήματά μου όταν αδικούμαι, λέω «όχι» όταν κάτι δε μου αρέσει, συμμετέχω ενεργά σε παιχνίδια ή δραστηριότητες, ξέρω να διεκδικώ χωρίς να γίνομαι επιθετικός κα]</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να υιοθετούν βασικές κοινωνικές δεξιότητες 2. Να διατηρούν καλές σχέσεις και να συνεργάζονται αρμονικά με τους άλλους 3. Να συνειδητοποιήσουν την αξία της φιλίας, τα συναισθήματα και τις συμπεριφορές που τη διέπουν 4. Να μπορούν να ακολουθούν κοινωνικές συμβάσεις, όρια και υποχρεώσεις σε διάφορα πλαίσια 5. Να διεκδικούν με κατάλληλο τρόπο και να υπερασπίζονται τον εαυτό και τα δικαιώματά τους 6. Να διαχειρίζονται την πίεση της ομάδας, να αξιολογούν και να ιεραρχούν τις επιλογές ανάμεσα στη συμμόρφωση ή την υποστήριξη των φίλων και της παρέας τους και στις προσωπικές αξίες, απόψεις και επιθυμίες 7. Να αποδέχονται τα λάθη, τις συνέπειες των πράξεών τους και να διαχειρίζονται τις ματαιώσεις και τις αποτυχίες σε κοινωνικό επίπεδο. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. « Αρχή μιας γνωριμίας». Οι μαθητές/τριεςεπεξεργάζονται σε ομάδες προσομοιώσεις μιας αρχικής γνωριμίας και συζητούν ποιες προσεγγίσεις, φράσεις και συμπεριφορές θα μπορούσαν να είναι περισσότερο αποτελεσματικές σε διάφορες περιπτώσεις (ΠΜΑ: 1, 2) 2. «Πόσο φίλος είσαι;»Δραστηριότητα για την αντίσταση στην κοινωνική πίεση. Συζήτηση με σενάρια του τύπου «Ένας φίλος σου κάνει μια αξιόποινη πράξη (π.χ. κλέβει κάτι από το σχολείο, προκαλεί μια ζημιά, εκφοβίζει έναν συμμαθητή σου κλπ) την οποία εσύ δεν θεωρείς σωστή. Πώς αντιδράς; Αποφασίζεις να μην προδώσεις τον φίλο σου ή να υπερασπιστείς τις αρχές σου και αυτό που εσύ θεωρείς σωστό; Υπάρχει συμβιβαστική λύση; Μπορείς να ζητήσεις από κάποιον βοήθεια;» (ΠΜΑ: 2, 3, 6) 3. «Γράμμα συγγνώμης...»Δραστηριότητα για την αναγνώριση και αποδοχή ότι σε κάποιες περιστάσεις μπορεί να κάνουμε λάθος, να προσβάλουμε ή να πληγώσουμε κάποιον με αποτέλεσμα να επηρεαστεί αρνητικά η σχέση μας μαζί του. Επίσης, η δραστηριότητα αφορά στον τρόπο με τον οποίο προσπαθούμε να αποκαταστήσουμε σχέσεις που είναι σημαντικές για μας. Οι μαθητές μπορούν να σκεφτούν μια πραγματική ή υποθετική κατάσταση στην οποία είχαν άδικο και πλήγωσαν κάποιον. Επιχειρούν λοιπόν να γράψουν ένα γράμμα συγγνώμης, να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και να αποκαταστήσουν τη σχέση τους με το πρόσωπο αυτό... (ΠΜΑ: 2, 3, 7) 	<p style="text-align: center;">Χαρτί, μολύβι, φάκελος</p>

Θεματική Ενότητα «ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ...»

Υποενότητα: «ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΜΑΙ ΤΙΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ – ΒΑΖΩ ΟΡΙΑ»

Στόχοι της υποενότητας είναι: να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τους λόγους για τους οποίους προκαλείται μια σύγκρουση, τους τρόπους με τους οποίους εκφράζεται (λεκτικά, με χειροδικία, με υποτιμητικά σχόλια, με ηλεκτρονικά μέσα κλπ), αλλά και τα συναισθήματα που οδηγούν σε συγκρούσεις καθώς και εκείνα που προκαλούνται από αυτή. Η σημασία της διαπραγμάτευσης, της συνεργασίας και της ενσυναίσθησης αποτελούν έννοιες τις οποίες καλούνται οι μαθητές να κατανοήσουν και να γενικεύσουν στην καθημερινότητά τους ως συμπεριφορές λειτουργικών τρόπων επίλυσης συγκρούσεων. Η κατανόηση των συνεπειών επιθετικών μορφών συμπεριφοράς στις ανθρώπινες σχέσεις, ο τρόπος αντιμετώπισης επιθετικών μορφών συμπεριφοράς και η αναποτελεσματικότητα της υιοθέτησης τους σε καταστάσεις σύγκρουσης, αποτελεί έναν άλλο σημαντικό στόχο. Η περιγραφή της έννοιας και των μορφών εκφοβισμού, ο ρόλος των «θεατών», οι τρόποι αντίδρασης και η αναζήτηση βοήθειας είναι ένας ακόμα στόχος, ο οποίος αφορά κυρίως τη Β' και Γ' ηλικιακή ομάδα.

Πιο συγκεκριμένα οι μαθητές:

- Αναγνωρίζουν τους λόγους των συγκρούσεων και των αναγκών που καλύπτονται από αυτές
- Συνειδητοποιούν τους τρόπους με τους οποίους συγκρούμαστε
- Γνωρίζουν λειτουργικούς τρόπους επίλυσης συγκρούσεων
- Αναγνωρίζουν, κατανοούν και αποδέχονται τα συναισθήματα που εμπλέκονται στις συγκρούσεις
- Γνωρίζουν τη σημασία της ενσυναίσθησης καθώς και της συνεργασίας στην επίλυση μιας σύγκρουσης
- Αξιολογούν και προσδιορίζουν την σημασία της επιθετικότητας και τον τρόπο που επηρεάζει τις ανθρώπινες σχέσεις
- Γνωρίζουν τρόπους αντιμετώπισης φαινομένων επιθετικότητας
- Γνωρίζουν την έννοια του Εκφοβισμού καθώς και την σημασία του «θεατή»
- Συνειδητοποιούν την σημασία αντίδρασης σε φαινόμενα εκφοβισμού είτε από τη θέση του «θύματος» είτε από τη θέση του «θεατή»
- Συνειδητοποιούν τη σημασία της αναζήτησης βοήθειας όταν αντιλαμβάνονται περιστατικά όπου διακυβεύεται η ασφάλειά τους ή κάποιου συμμαθητή / φίλου [σωματική ή ψυχολογική κάποιου], [οι συγκρούσεις με τους άλλους γίνονται όταν μας παίρνουν κάτι που μας ανήκει, όταν μας υποτιμούν, όταν μας κάνουν κακή κριτική, όταν μας αποκλείουν από ομάδες και παρέες], [όταν κάποιος μας αδικεί, νιώθουμε θυμό, όταν μας αγνοεί απογοήτευση], [κατανοώντας και λαμβάνοντας υπόψη τη θέση και τα συναισθήματα του άλλου ο θυμός μετριάζεται και εκλογικεύεται, δίνοντας χώρο στη λογική για λύσεις και προτάσεις χωρίς ένταση], [η βία προκαλεί βία και εντείνει, δεν επιλύει θέματα και προβλήματα], [η πραγματική ισχύς είναι στη διαπραγματευτική δυνατότητα, στη συνεργασία και στην κατανόηση του άλλου. Η βία δεν είναι «μαγκιά»], [όταν βλέπω κάποιο συμμαθητή / συμμαθήτριά μου να είναι θύμα εκφοβισμού το αναφέρω. Αυτό δεν με κάνει «καρφί» αλλά υπεύθυνο για την ασφάλεια των συνανθρώπων μου (σωματική και ψυχολογική)].

Θεματική Ενότητα «ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ...»

Υποενότητα: «ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΜΑΙ ΤΙΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ – ΒΑΖΩ ΟΡΙΑ», Γ΄ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (Π.Μ.Α.)	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΜΙΑΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ: Συνειδητοποίηση των ψυχολογικών αναγκών που οδηγούν σε συγκρούσεις. (ΠΜΑ1) (ΠΜΑ2)[Πότε τσακώνομαι; Πχ. Όταν βρίσκομαι σε αδιέξοδο, όταν παρασύρομαι από την οργή μου, την απογοήτευση ή το θυμό μου και ξεσπάω σε άλλους, όταν νιώθω μόνος, όταν στεναχωριέμαι, όταν οι άλλοι δεν με καταλαβαίνουν...]</p> <p>ΘΥΜΟΣ-ΦΟΒΟΣ-ΑΠΟΓΟΗΤΕΥΣΗ...: Η αναγνώριση και συνειδητοποίηση των βασικών συναισθημάτων που αναδύονται όταν συγκρουόμαστε (ΠΜΑ 3) (ΠΜΑ 4) [Θυμώνω όταν με αμφισβητούν, όταν επιχειρούν να περιορίσουν την ελευθερία μου, φοβάμαι όταν με απειλούν, απογοητεύομαι όταν δεν επιτυγχάνω να διεκδικήσω αυτό που θέλω. Είναι φυσιολογικό να νιώθει κάποιος έτσι. Ο τρόπος έκφρασης του θυμού, του φόβου της απογοήτευσης δεν πρέπει να είναι επιθετικός]</p> <p>ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ: Ανάπτυξη διαπραγματευτικών δεξιοτήτων, διεκδίκησης και υποστήριξης επιθυμιών και απόψεων (ΠΜΑ 5)[Με ποιον τρόπο μπορώ να ζητήσω αυτό που θέλω: Διεκδικώ τις επιθυμίες μου με επιχειρήματα] [Λέω τι νιώθω και τι θέλω. Λέω τα συναισθήματά μου. Ακούω τη θέση του άλλου. Αναζητούμε από κοινού μια μέση λύση]</p> <p>ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ: Τι είναι «εκφοβισμός»; Ποιά είναι η διαφορά του εκφοβισμού από το πείραγμα; Με ποιο τρόπο κάποιος μπορεί να εκφοβίσει κάποιον (άμεσα με πείραγμα, χειροδικία κλπ, ή έμμεσα, ηλεκτρονικός εκφοβισμός...). (ΠΜΑ 6) [Τι είναι εκφοβισμός; Είναι μια επαναλαμβανόμενη επιθετική πράξη που έχει ως στόχο να βλάψει (σωματική ή ψυχολογικά) κάποιον. Ο Εκφοβισμός γίνεται με χειροδικία, διάδοση φημών για κάποιον, αφαίρεση προσωπικών αντικειμένων,</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αναγνωρίζουν τι τους κάνει να έρχονται σε σύγκρουση με κάποιον (φίλο, συμμαθητή...) Να κατανοήσουν ποιές ανάγκες προσπαθούμε να «υπερασπιστούμε» μέσα από μια σύγκρουση. 2. Να συνειδητοποιήσουν ότι σε μια σύγκρουση και τα δύο μέρη που συμμετέχουν σε αυτή προσπαθούν να ικανοποιήσουν μια ανάγκη (να ανήκουν κάπου, να τους καταλαβαίνουν, να μην τους αποκλείουν από ομάδες, να μην υποτιμούν την αξία τους, να μην αμφισβητούν την ιδιοκτησία τους...) 3. Να συνειδητοποιήσουν ότι τα έντονα συναισθήματα που βιώνονται σε μια σύγκρουση είναι φυσιολογικά. 4. Να κατανοήσουν ότι αυτό που τίθεται υπό αμφισβήτηση είναι ο τρόπος που εκφράζονται τα συναισθήματα που προκαλούν ή αναδύονται από μια σύγκρουση και όχι τα συναισθήματα καθαυτά 5. Να εξοικειωθούν με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης 	<p>A. «Με στίχους»:Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες και κάθε ομάδα καταγράφει στίχους τραγουδιών που μιλούν για συγκρούσεις και προστριβές. Για κάθε αναφορά τους θα πρέπει να προσδιορίζουν και το λόγο της σύγκρουσης στην οποία αναφέρεται ο στίχος / οι στίχοι (ΠΜΑ 1 & 2)</p> <p>B. «Αφίσες με νόημα»:Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες και θα πρέπει να παρουσιάσουν στην τάξη τους μια αφίσα τύπου graffiti, που θα αναπαριστά ένα από τα συναισθήματα που νιώθουμε όταν «αποφασίζουμε» να συγκρουστούμε με κάποιον ή που νιώθουμε μετά από μια σύγκρουση (ΠΜΑ 3)</p> <p>Γ.«Σε...διαβούλευση»: Η τάξη χωρίζεται σε δύο ομάδες. Δίνεται ένα κοινό θέμα το οποίο έχει δυο εκδοχές. Κάθε ομάδα θα πρέπει να συνεργαστεί ώστε να υποστηρίξει τη δική της εκδοχή (σε μορφή debate) (ΠΜΑ 5)</p> <p>Δ. «Συνθήματα»: Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες. Κάθε ομάδα θα πρέπει να εφεύρει συνθήματα τα οποία θα αποτρέπουν τη χρήση βίας σε</p>	<p>Φύλλα χαρτί</p> <p>Χαρτόνια, χονδροί μαρκαδόροι, γκλίτερ, φωτογραφίες</p> <p>Φύλλα χαρτί</p>

<p>διάδοση ψευδών φημών, ανέμβασμα εικόνων στο διαδίκτυο, SMS κα).</p> <p>ΑΠΟΤΡΕΠΟΝΤΑΣ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ (Ο «ΘΕΑΤΗΣ»): Τι είναι αυτό που κάνει το «θεατή» εκφοβισμού να μην αναφέρει το γεγονός; Τι μπορεί να κάνει κάποιος που είναι «θεατής» ενός τέτοιου συμβάντος. (ΠΜΑ 7,9,10)[Όταν είμαι θεατής: Φοβάμαι για την ασφάλειά μου και την ασφάλεια του άλλου, σκέφτομαι ότι μπορεί να γίνω και εγώ θύμα. Πολλές φορές με εκβιάζουν ότι αν μιλήσω θα έχω ...συνέπειες. [Όταν είμαι θεατής: Δεν ενισχύω τον «εκφοβιστή», εκφράζω την αντίθεσή μου για αυτό που συμβαίνει, ενημερώνω κάποιον που εμπιστεύομαι (εκπαιδευτικό ή συμμαθητή) σχετικά με αυτό]</p> <p>ΑΠΟΤΡΕΠΟΝΤΑΣ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ (ΤΟ «ΘΥΜΑ»): Τι είναι αυτό που κάνει το «θύμα» εκφοβισμού να μην αναφέρει το γεγονός ή να μην αντιδρά; Τι μπορεί να κάνει κάποιος που είναι «θύμα» εκφοβισμού; (ΠΜΑ 8,9,10)[Όταν βρεθώ στη θέση του θύματος; Φοβάμαι για την ασφάλειά μου και την αξιοπρέπειά μου. Πολλές φορές με εκβιάζουν ότι αν μιλήσω θα υποστώ συνέπειες. Νιώθω αδύναμος και απροστάτευτος ...], [Όταν βρεθώ στη θέση του θύματος: Αποφεύγω να μένω μόνος σε επικίνδυνα μέρη. Προσπαθώ να μην δείχνω αδυναμία και λέω με αποφασιστικότητα να σταματήσουν. Προσπαθώ να απομακρυνθώ σε ασφαλές μέρος. Ενημερώνω κάποιον που εμπιστεύομαι (εκπαιδευτικό ή συμμαθητή)]</p> <p>ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΒΟΗΘΕΙΑΣ: Η κατανόηση της σοβαρότητας μιας κατάστασης, στην οποία υπάρχει επιθετικότητα, και η αναζήτηση βοήθειας όταν τίθεται θέμα ασφάλειας ατόμων. Διαφοροποίηση της έννοιας «καρφώνω» από την έννοια βοηθώ με υπευθυνότητα (ΠΜΑ 9,10)[Πότε ζητάω βοήθεια: Υπάρχουν καταστάσεις που δεν μπορώ να ελέγξω, που ξεφεύγουν από τις δυνατότητές μου. Όταν κινδυνεύει η ασφάλεια ή η αξιοπρέπεια η δική μου ή κάποιου άλλου. Η αναζήτηση βοήθειας είναι ένδειξη υπευθυνότητας και όχι αδυναμίας. Υπάρχει διαφορά μεταξύ του «καρφώνω» και προστατεύω κάποιον που κινδυνεύει.</p>	<p>και να γνωρίσουν τη σημασία υποστήριξης της γνώμης και των επιθυμιών, με επιχειρήματα και αξιολογικές διαδικασίες.</p> <p>6. Να κατανοήσουν τι είναι εκφοβισμός, ποια είναι η διαφορά του από το πείραγμα, και να προσδιορίσουν τρόπους με τους οποίους εκφράζεται</p> <p>7. Να γνωρίσουν συμπεριφορές αντίδρασης / απάντησης σε φαινόμενα εκφοβισμού είτε αυτή εκφράζεται λεκτικά είτε με άλλο τρόπο, όταν είναι «θεατές»</p> <p>8. Να γνωρίσουν συμπεριφορές αντίδρασης / απάντησης σε φαινόμενα εκφοβισμού είτε αυτή εκφράζεται λεκτικά είτε με άλλο τρόπο, εάν βρεθούν στη θέση του «θύματος»</p> <p>9. Να είναι σε θέση να αναφέρουν περιστατικά στα οποία διακυβεύεται η σωματική ή συναισθηματική τους ασφάλεια ή κάποιου συμμαθητή / τριος τους</p> <p>10. Να συνειδητοποιήσουν τη διαφορά της έννοιας «καρφώνω» από εκείνη της «αναφέρω ένα περιστατικό στο οποίο απειλείται ή απειλήθηκε η ασφάλεια – σωματική ή ψυχολογική- κάποιου»</p>	<p>οποιαδήποτε μορφή. Για κάθε σύνθημα θα πρέπει να αναφερθεί το σκεπτικό δημιουργίας και ο στόχος (ΠΜΑ 6, 7,8)</p> <p>Ε. Κάρτα Προστασίας: Σε ένα σενάριο σύγκρουσης με επιθετικές συμπεριφορές οι μαθητές καλούνται να αναφέρουν τρόπους «άμυνας»/ προστασίας (ΠΜΑ 9 & 10)</p>	<p>Σενάριο με επιθετική συμπεριφορά</p>
---	--	--	---

Θεματική Ενότητα «ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ...»

Υποενότητα: «ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ»

Στόχοι της υποενότητας είναι: Στόχος είναι οι μαθητές να κατανοήσουν τις έννοιες της «ταυτότητας» και της «διαφορετικότητας» σε πολλαπλά επίπεδα – όπως σε θέματα χαρακτηριστικών εμφάνισης και συμπεριφοράς, σε θέματα ικανοτήτων, δεξιοτήτων και ειδικών ταλέντων ή αναπηριών και μειονεξιών, στο οικογενειακό, κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο να αναγνωρίζουν οι μαθητές τα αρνητικά στερεότυπα και τις προκαταλήψεις, τον τρόπο που δημιουργούνται και τη δύναμή τους. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται να κατανοήσουν την έννοια των αρνητικών στερεοτυπικών αντιλήψεων σχετικά με άτομα και κοινωνικές ομάδες που έχουν «διαφορετικά» χαρακτηριστικά (εμφάνιση, εξαιρετικές ικανότητες και ταλέντα, αναπηρίες, διαφορετικές μορφές οικογένειας, εθνοπολιτισμική καταγωγή κ.). Έμφαση δίνεται στο να μάθουν να αποδέχονται και να σέβονται τη διαφορετικότητα σε όλα τα επίπεδα, επισημαίνοντας τις επιπτώσεις των αρνητικών στερεοτυπικών αντιλήψεων και των προκαταλήψεων στις αντιλήψεις και στη συμπεριφορά μας προς άτομα, ομάδες και πολιτισμούς διαφορετικούς από το δικό μας. Επιπρόσθετα, επιδιώκεται οι μαθητές να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα κυρίως στην κοινωνική συμπεριφορά, σε διαφορετικά πλαίσια διαβίωσης και σε ομάδες –κοινωνικές και εθνοπολιτισμικές- και να αναστοχαστούν τα πλεονεκτήματα επιλογής συμπεριφορών με κριτήριο το κοινό καλό, τη συνεργασία και την αλληλεγγύη.

Θεματική Ενότητα «ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ...»
Υποενότητα: «ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ», Γ΄ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΑΤΟΜΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΜΑ 1 [«ποιος/ποια είμαι, «πού θέλω να κατευθύνω τη ζωή μου»] ΠΜΑ 2 [«ποια χαρακτηριστικά μου βασίζονται σε όσα έμαθα από τους γονείς μου, από τους δασκάλους μου, από συγγενικά ή φιλικά πρόσωπα του περιβάλλοντός μου»] ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΑΤΟΜΙΚΟ & ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΜΑ 3 [«έχουμε διαφορετικές ικανότητες και δυνατότητες, είμαστε διαφορετικοί», «κατανοώ και αποδέχομαι τις διαφορετικές υψηλές ικανότητες που έχουν οι άλλοι και άλλες υψηλές ικανότητες που έχω εγώ σε διαφορετικούς τομείς», «ο καθένας με τα δικά του χαρίσματα μπορεί να συμβάλει δημιουργικά στο έργο μιας ομάδας»] ΠΜΑ 4 [«κατανοώ τις ειδικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν άτομα με ειδικές αδυναμίες, αναπηρίες»] ΠΜΑ 5, 6 [«δεν είναι η οικογένειά σου όμοια με τη δική μου, όμοια με όλων των υπολοίπων»]</p>	<p>1. Να κατανοήσουν την ανάγκη για αναζήτηση του «ποιος/ποια είμαι», δηλαδή ποια είναι τα δικά μου ξεχωριστά, μοναδικά χαρακτηριστικά, πώς με επηρεάζουν στα σχέδιά μου για το μέλλον και πώς διαφέρουν από των άλλων συνθέτοντας τη διαφορετικότητα μεταξύ των ατόμων. 2. Να αναγνωρίζουν τα στοιχεία της υπό διαμόρφωση ταυτότητάς τους και το ρόλο των σημαντικών άλλων στη διαμόρφωση της ταυτότητάς τους (γονείς, εκπαιδευτικοί, σεβαστά πρόσωπα στην «κοινότητα») 3. Να κατανοήσουν ότι η αποδοχή και αξιοποίηση της διαφορετικότητας των ικανοτήτων και δεξιοτήτων αποτελεί πλούτο και πηγή δημιουργικότητας για κάθε ομάδα και τις δραστηριότητές της. 4. Να κατανοήσουν ότι οι περιορισμοί στις ικανότητες και δεξιότητες και οι αναπηρίες αντισταθμίζονται με κάποιες ικανότητες και δυνατότητες που μπορούν να κάνουν το ρόλο του καθενός λειτουργικό μέσα σε οποιαδήποτε ομάδα. 5. Να κατανοήσουν τις διαφορετικές μορφές της σύγχρονης διαβίωσης και τις διαφορετικές δομές-μορφές που</p>	<p>Α. «Το παζλ» χαρακτηριστικών των δύο φύλων . Σενάριο που πραγματεύεται τις οπτικές των δύο φύλων. Συζήτηση σε ζευγάρια για το πώς το κάθε φύλο, με τον ίδιο τρόπο, αντιμετωπίζει τη δική του προσέγγιση από τη σκοπιά του «κανονικού» και την προσέγγιση του άλλου φύλου από τη σκοπιά του «παράξενου», «του μη φυσιολογικού» (ΠΜΑ 1) Β. « Πρότυπα ζωής». Διαβάζεται από τον/την εκπαιδευτικό ένα σενάριο σχετικά με την επιρροή των σημαντικών άλλων ως προτύπων στη ζωή μας. Κάθε μέλος του ζευγαριού συζητάει για ένα δικό του πρόσωπο που αποτελεί πρότυπο ζωής. Γράφουν ένα καταστάλαγμα της συζήτησής τους και το διαβάζουν στην τάξη (ΠΜΑ 2) Γ. Όλοι έχουμε «χαρίσματα και αδυναμίες». Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες. Τους δίνονται δύο θέματα για ζωγραφική από το κοινωνικο-φυσικό περιβάλλον π.χ, ένα πολυσύχναστος δρόμος στην πόλη και μία βάρκα με δύο εφήβους κοντά σε μια παραλία. Ανά δύο σε κάθε ομάδα ζωγραφίζουν το θέμα με χρώματα ή άλλα σχέδια και γράφουν μια ιστορία που διηγείται τι ακολούθησε από την αρχική σκηνή που σχεδιάστηκε. Συνδέουν την ιστορία με κάποιο γνωστό τραγούδι ή συνθέτουν στίχους ή στροφές. Η κάθε ομάδα αναφέρει όσα έγραψαν. Ακολουθεί συζήτηση και προβληματισμός σχετικά με το κατά πόσο και πώς ο καθένας συνεισέφερε στην ομάδα του σύμφωνα με τις ιδιαίτερες δεξιότητες και ικανότητές του. Ανάλογα προσαρμόζεται η δραστηριότητα ξεκινώντας</p>	<p style="text-align: center;"><u>ΠΜΑ 3</u> Στυλό και χαρτί</p>

<p>συμμαθητών/συμμαθητριών μου», «όπως και να είναι η οικογένειά σου είναι το ίδιο σημαντική με τη δική μου»]</p> <p>ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ</p> <p>ΠΜΑ 7 «τα χαρακτηριστικά που με κάνουν όμοιο ή διαφορετικό από τα άλλα παιδιά-αγόρια και κορίτσια της ηλικίας μου προέρχονται από τις ομάδες στις οποίες ανήκω ως μέλος (την τάξη μου, μια αθλητική ομάδα, τη γειτονιά μου»]</p> <p>ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ, ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΟΜΑΔΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ</p> <p>ΠΜΑ 8 [«γεννήθηκα στο/στη...», «η μητρική μου γλώσσα είναι....» αυτά είναι στοιχεία της εθνικής μου ταυτότητας», «διαφέρουμε με κάποιους συμμαθητές μου ως προς την εθνική μας καταγωγή, και αυτό δεν μας εμποδίζει να είμαστε φίλοι»</p> <p>ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ</p> <p>ΠΜΑ 9-11 [«πόσο εύκολα αποδεχόμαστε απλοποιημένες γενικεύσεις για τους άλλους και για διαφορετικές ομάδες από τη δική μας» (εύρωστες κοινωνικές ομάδες ή αντίθετα, ευάλωτες ομάδες όπως αλλοδαποί, Ρομά, πρόσφυγες)», «πόσο εύκολα γινόμαστε θύματα</p>	<p>χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη οικογένεια.</p> <p>6. Να κατανοήσουν ότι στην αντιμετώπιση της διαφορετικότητας της οικογένειας δεν εισχωρούν αργiori αξιολογικές κρίσεις για τη λειτουργία της που επιβάλλονται από στερεοτυπικές αντιλήψεις για την «κανονικότητα» της οικογένειας των δύο βιολογικών γονέων με παιδί/παιδιά».</p> <p>7. Να επισημάνουν ότι το «ποιος /ποια είμαι» καθορίζεται επιπλέον από την εικόνα των άλλων για μένα (δημόσια εικόνα), δηλαδή το πώς μας βλέπουν οι άλλοι στις ομάδες όπου συμμετέχουμε, (στην οικογένεια, στο συγγενικό κύκλο, στη γειτονιά, στη σχολική τάξη, στη σχολική μονάδα, σε μία θεατρική ομάδα, σε μία αθλητική ομάδα).</p> <p>8. Να κατανοήσουν ότι οι διαφορές μας με τους άλλους μπορεί να σχετίζονται με την εθνικότητά μας, την εθνοπολιτισμική μας καταγωγή, τη φυλή που εκπροσωπούμε.</p> <p>9. Να αναγνωρίζουν τη λειτουργία των στερεοτύπων, θετικών και αρνητικών στις διαπροσωπικές και διομαδικές σχέσεις.</p> <p>10. Να κατανοήσουν τις αρνητικές συνέπειες των αρνητικών στερεοτύπων και των προκαταλήψεων στην καθημερινή και στην κοινωνική ζωή (διαπροσωπικές σχέσεις, διομαδικές σχέσεις).</p> <p>11. Να κατανοήσουν πόσο δύσκολο, αλλά</p>	<p>με μια καθημερινή σκηνή που αφορά σε άτομα με ειδικές δυσκολίες /αναπηρίες (ΠΜΑ 3, 4)</p> <p>Δ. «Σύγχρονες Οικογένειες και Σχέσεις» Σενάριο που εκφράζει τις σχέσεις αλληλεπίδρασης ανάμεσα στα μέλη μιας μέσης οικογένειας και μιας μονογονικής οικογένειας με παππού και γιαγιά, όπου η αλληλεγγύη μεταξύ των μελών διαπιστώνεται και στις δύο δομές σε πολλαπλά επίπεδα (υλικό, συναισθηματικό, κοινωνικό (ΠΜΑ 5, 6)</p> <p>Ε. « Πώς καθρεπτίζομαι στους άλλους» Προβολή φωτογραφικού υλικού ή video με θέμα την ποικιλότητα χαρακτηριστικών των εφήβων ως προς το φύλο, σωματικές διαστάσεις και χαρακτηριστικά, φυλή, εθνοπολιτισμική καταγωγή (ΠΜΑ 7, 8)</p> <p>Στ. « Κατανοώντας Στερεότυπα και Προκαταλήψεις». Video με σκηνές-στιγμιότυπα από την καθημερινότητα σε άλλα εθνικά-πολιτισμικά περιβάλλοντα. Για άλλα από αυτά τα περιβάλλοντα έχουμε διαμορφώσει θετικές στερεοτυπικές αντιλήψεις και για άλλα αρνητικές, σε συνδυασμό με προκαταλήψεις. Τα παιδιά ανακαλύπτουν συζητώντας το video ότι τα στοιχεία της εθνικής ταυτότητάς τους τους κάνουν ξεχωριστούς και ότι άλλα από αυτά τα στοιχεία είναι σημαντικά και αδιαπραγμάτευτα και άλλα μεταβαλλόμενα. Αποδέχονται ότι τα άτομα που έχουν διαφορετικά στοιχεία ταυτότητας δίνουν την ίδια βαρύτητα στη δική τους (ΠΜΑ 9)</p> <p>Ζ. Είμαστε «όμοιοι, διαφορετικοί και μοναδικοί». Διλημματικές καταστάσεις που οι μαθητές συζητούν σε ομάδες στην τάξη με θέμα τις ευάλωτες ομάδες και τις ιδιαίτερες δυσκολίες τους στη συνύπαρξη με τις άλλες κοινωνικές ομάδες. Τα παιδιά αναστοχάζονται σχετικά με το ότι πολύπλοκα κοινωνικά προβλήματα δεν βρίσκουν απαντήσεις σε στερεοτυπικές</p>	<p><u>ΠΜΑ 4-7</u></p> <p>Ξυλομπογιές, μαρκαδόροι, χαρτί και εικόνες που προβάλλονται σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, Η/Υ και projector</p>
---	--	---	---

<p>αρνητικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων εις βάρος των συμμαθητών μας/συμμαθητριών μας από άλλες χώρες ή με διαφορετική εθνοπολιτισμική καταγωγή»]</p> <p>ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΠΛΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ;</p> <p>ΠΜΑ 12[«οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες βιώνουν δύο κοινωνικές ταυτότητες, τη θετική που έχουν διαμορφώσει εξ αρχής και την αρνητική που τους αποδίδουν όσοι ανήκουν σε πλειοψηφικές ομάδες»].</p> <p>ΠΜΑ 13[«μαζί μπορούμε καλύτερα», «κρίνουμε και διαπραγματευόμαστε με επιχειρήματα»]</p>	<p>και εφικτό είναι, να αποφεύγουμε τα αρνητικά στερεότυπα και τις προκαταλήψεις.</p> <p>12. Να συνειδητοποιήσουν ότι οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες βιώνουν δύο κοινωνικές ταυτότητες, αυτή που έχουν διαμορφώσει εξ αρχής και αυτή που είναι κυρίως αρνητική και τους αποδίδουν οι πλειοψηφικές ομάδες. Η διπλή κοινωνική ταυτότητα τους ασκεί ασφυκτική πίεση και προκαλεί σοβαρές δυσκολίες προσαρμογής στη ζωή τους.</p> <p>13. Να μπορούν να εκφράζουν τη γνώμη τους, τις επιθυμίες τους στην οποιαδήποτε ομάδα, να διαπραγματεύονται με επιχειρήματα διεκδικώντας ότι θεωρούν δίκαιο, σε πνεύμα συνεργασίας και αλληλεγγύης.</p>	<p>αντιλήψεις(ΠΜΑ 10, 11)</p> <p>Η. Κοιτάζοντας «κατά πρόσωπο» τις ευθύνες μας. Video ή αποσπάσματα ταινίας με σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα (πεινα, φτώχεια, ανεργία, έλλειψη στέγης, παράνομη μετανάστευση). Ακολουθεί συζήτηση σε ομάδες με έμφαση στις πολλαπλές αιτίες των προβλημάτων αυτών. Αισιοδοξία ότι μπορούν να διορθωθούν αν τα αντιμετωπίσουμε όλοι μας με αίσθηση ευθύνης και μακριά από προκαταλήψεις (ΠΜΑ 12, 13)</p> <p>Θ. «Διεκδικώντας δίκαιες αλλαγές». Διλήμματα VaKE που δημιουργούν προϋποθέσεις συνεργασίας των παιδιών σε σύγχρονα κοινωνικά θέματα, διαμόρφωση επιχειρημάτων και διεκδίκηση δικαιωμάτων υπέρ εκείνων που έχουν περισσότερη ανάγκη ή είναι δίκαιο να ενισχυθούν. Συλλογή υλικού από διαδίκτυο προκειμένου να γνωρίσουν τους παγκόσμιους οργανισμούς και τους φορείς που είναι υπεύθυνοι για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ατόμων και ομάδων (ΠΜΑ 13)</p>	<p><u>ΠΜΑ 13</u></p> <p>H/Y, projector</p>
---	--	---	--

Θεματική Ενότητα «ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ...»

Υποενότητα: «ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ»

Στόχοι της υποενότητας είναι: Οι μαθητές να είναι σε θέση να εντοπίσουν τις αξίες που ισχύουν στο κοινωνικό πλαίσιο όπου μεγαλώνουν, τους κανόνες που υιοθετούνται, καθώς και να διακρίνουν ποιες αξίες και κανόνες επιλέγουμε να υπηρετούμε, ώστε οι κοινωνικές συμπεριφορές μας να συμβάλλουν στη συνεργασία και στην αλληλεγγύη. Σε κοινωνικές συνθήκες ανταγωνισμού που επιτρέπουν την ανάδυση ατομικιστικών αξιών, να συνειδητοποιήσουν ότι αρχές δικαιοσύνης και αξιοκρατίας είναι καλό να διέπουν τις διεργασίες στην ομάδα. Επισημαίνονται οι έννοιες της εσω-ομάδας («οι δικοί μου άνθρωποι», «οι άνθρωποι στους οποίους στηρίζομαι, εμπιστεύομαι») και της εξω-ομάδας («οι άλλοι, οι διαφορετικοί κλπ τους οποίους δεν εμπιστεύομαι και νιώθω δυσάρεστα συναισθήματα»), καθώς και οι θετικές συνέπειες στις ενδοομαδικές και διομαδικές σχέσεις από την υιοθέτηση θετικά προσανατολισμένων κοινωνικών συμπεριφορών όπως είναι η αλληλεγγύη και ο αλtruισμός. Δίνεται επιπλέον έμφαση σε θέματα αναφορικά με την προτεραιότητα που δίνουμε σε κάποιες από τις αξίες και στη διαφοροποίηση των αξιών στις διαπροσωπικές και διομαδικές σχέσεις, καθώς και στα κοινωνικά αξιώματα που υιοθετούμε άλλοτε συμβάλλοντας στη λειτουργικότητα της συμπεριφοράς μας και άλλοτε προσδίδοντας της στοιχεία ακαμψίας. Τέλος, οι μαθητές καλούνται να επεξεργαστούν τους κεντρικούς άξονες διαμόρφωσης μιας σχέσης φιλίας, τις αξίες και συμπεριφορές που τη διέπουν και να επισημάνουν τις παραμέτρους της φιλίας ανάμεσα στα δύο φύλα.

Θεματική Ενότητα «ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ...»

Υποενότητα: «ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ», Γ΄ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΟΜΑΔΕΣ ΠΜΑ 1-3 [επισημαίνω ότι δεν αποδέχονται όλοι οι άνθρωποι τις ίδιες αξίες ως πολύ σημαντικές, αλλά θέτουν διαφορετικές προτεραιότητες σε άλλες αξίες από τις δικές μου], [σέβομαι τις αξίες των άλλων, δεν τις κρίνω, ούτε τις απορρίπτω επειδή διαφέρουν από τις δικές μου] ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΑΞΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΠΜΑ 4 [ποια είναι τα κυρίαρχα κοινωνικά αξιώματα στην κοινωνία που ζω;] [ποια είναι τα δικά μου κοινωνικά αξιώματα; μήπως κάποια από αυτά με κάνουν άκαμπτο/άκαμπτη; μήπως κάποια από αυτά χρειάζεται να τα ξανασκεφτώ ή να τα απορρίψω; ποια κοινωνικά αξιώματα έχω μάθει από τους γονείς μου, από το σχολείο;] ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΞΙΩΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΩΝ ΠΜΑ 5[οι ηθικοί κανόνες, οι</p>	<p>1. Να κατανοήσουν ότι όλοι έχουμε υιοθετήσει αξίες σε θέματα κοινωνικά, πολιτικά, οικονομικά, επιστημονικά, θρησκευτικά, αισθητικά καθώς και σε θέματα προσωπικής ασφάλειας-σωματικής και ψυχικής, εκπαιδευτικά και επαγγελματικά. 2. Να επισημάνουν ότι άλλες αξίες έχουν μεγάλη σημασία για εμένα (<i>Κεντρικές αξίες</i>) και άλλες μικρότερη (<i>Περιφερειακές αξίες</i>) πχ « το πιο σημαντικό για μένα είναι να αγαπάω και να με αγαπούν στην οικογένειά μου», «να μορφωθώ και να γίνω άξιος άνθρωπος» κ.ά. 3. Να συνειδητοποιήσουν ότι αποδεχόμαστε όλοι γενικές πεποιθήσεις που περιέχουν κάποιες αναμφισβήτητες γενικές αρχές που ισχύουν αξιωματικά στη ζωή μας (Κοινωνικά αξιώματα για την επιβράβευση της προσπάθειας, το ρόλο της μοίρας και της τύχης, της κοινωνικής αντιπαλότητας, και της πολυπλοκότητας της κοινωνίας) 4. Σε διαφορετικά πλαίσια και πολιτισμούς υπάρχουν διαφορετικοί κανόνες, κοινωνικά αξιώματα και αξίες. Με διαφορετικό τρόπο ορίζεται τι είναι δίκαιο και άδικο</p>	<p>Α. « Οι Αξίες μου». Οι μαθητές συζητούν σε μικρές ομάδες τις αξίες τους σε θέματα κοινωνικά, πολιτικά, οικονομικά, επιστημονικά, θρησκευτικά, αισθητικά, καθώς και σε θέματα προσωπικής ασφάλειας-σωματικής και ψυχικής, εκπαιδευτικά και επαγγελματικά. Καταγράφουν σε χαρτί αυτά που επιλέγουν, για να τα παρουσιάσουν στους υπόλοιπους συμμαθητές τους (ΠΜΑ 1) Β. «Αξίες και Ομάδες». Οι μαθητές αναλαμβάνουν να συζητήσουν σε ζευγάρια και στη συνέχεια να καταγράψουν και να ζωγραφίσουν από κοινού αξίες που έχουν σημασία στη δική τους προσωπική ζωή. Ξεχωρίζει ο καθένας για τον εαυτό του εκείνες που θεωρεί πιο σημαντικές και λιγότερο σημαντικές. Ξεχωρίζει επίσης εκείνες που πιστεύει ότι τις έμαθε στην οικογένειά του (από τους γονείς ή τους παππούδες κλπ) ή στο σχολείο, ή στη γειτονιά του από κάποιο σημαντικό πρόσωπο (ΠΜΑ 2) Γ. «Αξιώματα και αρχές στις διαφορετικές σχέσεις». Συζητώντας σε ομάδες αναζητούν αξίες που ισχύουν στο συγκεκριμένο σχολείο όπου φοιτούν, όπως τις εκφράζουν οι εκπαιδευτικοί, ο διευθυντής, ο σύλλογος των γονέων. Τις καταγράφουν σε χαρτί, η κάθε ομάδα ξεχωριστά, και τις ανακοινώνουν. Στη συνέχεια συζητούν για το πώς αξίες εκφράζονται με αντίστοιχες συμπεριφορές (στη σχέση δάσκαλου-μαθητή, μαθητών μεταξύ τους, μαθητή και διεύθυνσης του σχολείου, κλπ). Και πόσο σημαντικό είναι να σεβόμαστε τις διαφορετικές αξίες του άλλου ή τις διαφορετικές προτεραιότητες αξιών (ΠΜΑ 3). Δ. «Αξιώματα και αρχές: μας δυσκολεύουν ή μας ανοίγουν δρόμους;» Οι μαθητές ζωγραφίζουν σε μικρές ομάδες</p>	<p><u>ΠΜΑ 1</u> Χαρτί, στυλό ξυλομπογιές, μαρκαδόρους</p> <p><u>ΠΜΑ 2,3</u> Χαρτί, ξυλομπογιές, μαρκαδόροι</p>

<p>αξίες και τα κοινωνικά αξιώματα διαφέρουν στις διαφορετικές κοινωνίες και ορίζουν το δίκαιο και το άδικο των πράξεων των ατόμων, τι είναι αξιωματικά αποδεκτό και τι όχι].</p> <p>ΦΙΛΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΥΛΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΜΑ 6, 7, 8 [έχω φίλους και των δύο φύλων, και αυτό σημαίνει κάτι διαφορετικό από το «κάνω παρέα με», «διασκεδάζω μαζί με..», «συνεργάζομαι στα μαθήματα με...»] [με τους φίλους μου, αγόρια και κορίτσια, νιώθω εμπιστοσύνη να συζητήσω προσωπικά μου θέματα», «είμαστε φίλοι από το δημοτικό και αυτό έχει κάνει τη φιλία μας πολύ δυνατή», «μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τις διαφωνίες μας χωρίς έντονες συγκρούσεις»]</p>	<p>5. Να εντοπίσουν άξονες που κάνουν μία σχέση φιλική, όπως μοίρασμα συναισθημάτων και εμπειριών, εμπιστοσύνη, εκτίμηση, αποκάλυψη προσωπικών θεμάτων-μυστικών (αυτοαποκάλυψη), εξέλιξη της σχέσης στο χρόνο, διευθέτηση από κοινού δυσκολιών της σχέσης και ανταποδοτικότητα. Διακρίνεται η ανταποδοτικότητα από τον ωφελιμισμό, επειδή φέρνει ισορροπία στις σχέσεις χωρίς τη διεκδίκηση ατομικών συμφερόντων.</p> <p>6. Να κατανοήσουν ότι είναι δυνατή η ύπαρξη φιλικών σχέσεων μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, χωρίς την παρουσία ερωτικών συναισθημάτων και συμπεριφορών φλερτ.</p> <p>7. Να συνειδητοποιήσουν ότι τα δύο φύλα διαφέρουν στον τρόπο που αυτοαποκαλύπτονται, που κατανοούν, αποκαλύπτουν και μοιράζονται τα συναισθήματά τους και που γενικότερα διαχειρίζονται τις φιλικές σχέσεις τους</p>	<p>κοινωνικά αξιώματα που υιοθετούν στη ζωή τους. Τα αποδίδουν γραπτά με λέξεις-φράσεις πάνω στη ζωγραφιά τους. Όλες οι ομάδες στη συνέχεια ψηφίζουν τη ζωγραφιά που τους φαίνεται πιο ενδιαφέρουσα για συζήτηση και, στη συνέχεια, συζητούν όλοι μαζί για το πώς κατανοεί ο κάθε μαθητής/μαθήτρια τα κοινωνικά αξιώματα που εκφράζει αυτή η ζωγραφιά. Συζήτηση μήπως κάποια από αυτά μας ωθούν σε άκαμπτες συμπεριφορές, μοιρολατρικές τάσεις και δυσκολεύουν την επικοινωνία μας με τους άλλους. Διλήμματα όπου εμπλέκονται αρχές απόδοσης δικαιοσύνης είτε στην προσπάθεια πραγματοποίησης ενός έργου στο σχολείο ή σε ένα χώρο εργασίας, ή στην κατανομή αγαθών με βάση τις ανάγκες των άλλων ή με κριτήριο την ισότητα των δικαιωμάτων ή τη διαφορετικότητα των ικανοτήτων και δυνατοτήτων. Συνειδητοποίηση ότι τα κοινωνικά αξιώματα διαφέρουν στις διαφορετικές κοινωνίες του δυτικού κόσμου και του αναπτυσσόμενου κόσμου αλλά και μεταξύ ατόμων. (ΠΜΑ 4).</p> <p>Ε. «Σχέσεις φιλίας και φύλα». Σε μικρές ομάδες συζητούν για τη διαφορά που έχει η φιλία από μια σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ συμμαθητών, μεταξύ μαθητών που κάθονται στο ίδιο θρανίο αλλά δεν είναι φίλοι, παιδιών στη γειτονιά που παίζουν ή διασκεδάζουν κ.ά. Στη συνέχεια, κάθε μαθητής/μαθήτρια, έχοντας στο νου ένα φίλο/μία φίλη του ίδιου/άλλου φύλου, συζητάει για τα χαρακτηριστικά της σχέσης αυτής φιλίας στην ομάδα του. Κάθε ομάδα καταγράφει το καταστάλαγμα όσων συζητήθηκαν και διαβάζει στην τάξη ότι έχει γράψει. Καταγράφονται σε ένα κοινό χαρτί ή χαρτόνι τα χαρακτηριστικά της φιλίας, συμπεριφορές που ταιριάζουν σε φίλους, και το πώς οι φίλοι πετυχαίνουν την ισορροπία στη σχέση τους. Συζητούν στη ολομέλεια της τάξης για την εμπειρία τους σχετικά με ομοιότητες και διαφορές μεταξύ σχέσεων φιλίας όταν το φύλο των φίλων είναι ίδιο και όταν διαφέρει (ΠΜΑ 5-8).</p>	<p style="text-align: center;"><u>ΠΜΑ 4,5</u> Χαρτί και στυλό</p> <p style="text-align: center;"><u>ΠΜΑ 6-8</u> Χαρτί ή και χαρτόνι, στυλό</p>
---	--	--	--

Γ. Θεματική Ενότητα
Φροντίζω τον εαυτό μου

Θεματική Ενότητα: «ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ»

Σκοπός και γενικοί στόχοι

Σκοπός της ενότητας είναι η ενδυνάμωση των μαθητών στην προσπάθειά τους να μπορούν αυτόνομα και υπεύθυνα να παίρνουν αποφάσεις που προστατεύουν την υγεία και την ασφάλειά τους.

Στόχοι της ενότητας είναι η παροχή ευκαιριών ανάπτυξης δεξιοτήτων και διαμόρφωσης κριτικής στάσης στους μαθητές, ώστε να μπορούν να φροντίζουν και να διατηρούν τον εαυτό τους υγιή και ασφαλή. Να αναπτύξουν συνήθειες σωστής διατροφής, δεξιότητες αποφυγής κινδύνων και ατυχημάτων και σωστής σωματικής υγιεινής καθώς και να καλλιεργήσουν στάσεις και συμπεριφορές αναφορικά με την αποφυγή του καπνού και του αλκοόλ.

Υποενότητες

Η ύλη της ενότητας έχει οργανωθεί σε τέσσερις υποενότητες: *Διατροφή, Πρόληψη ατυχημάτων και πρώτες βοήθειες, Σωματική υγιεινή, Καπνός και αλκοόλ.*

Υποενότητες	Σκοποί
Διατροφή	Να επισημάνει τη σχέση μεταξύ της διατροφής και της καλής υγείας, να παράσχει στους μαθητές γνώσεις και να συμβάλει στη διαμόρφωση στάσεων που απαιτούνται για διαβίου συνετές διατροφικές επιλογές.
Πρόληψη ατυχημάτων και πρώτες βοήθειες	Να ενημερώσει, να ευαισθητοποιήσει και να καλλιεργήσει στάσεις και συμπεριφορές στους μαθητές σε θέματα που αφορούν τρόπους πρόληψης ατυχημάτων, αναζήτησης και παροχής βοήθειας σε περιστατικά ατυχημάτων, αλλά και να καλλιεργήσει δεξιότητες κυκλοφοριακής αγωγής.
Σωματική υγιεινή	Να ενημερώσει, να ευαισθητοποιήσει αλλά και να ενισχύσει τις δεξιότητες των μαθητών αναφορικά με τη σωστή σωματική υγιεινή.
Καπνός και αλκοόλ	Να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές σχετικά με τις συνέπειες της χρήσης του καπνού και του αλκοόλ και να καλλιεργήσει στάσεις και συμπεριφορές αναφορικά με τη αποφυγή των ουσιών αυτών

Θεματική Ενότητα:ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ
Υποενότητα:«ΔΙΑΤΡΟΦΗ», Γ΄ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΕΣ ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΜΑ: 1, 2, 4 [Οι διατροφικές μου ανάγκες κατά στην εφηβεία]</p> <p>ΠΜΑ: 3 [Τα ημερήσια γεύματα και το «πρόχειρο» φαγητό]</p> <p>Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΠΜΑ: 5 [Τοπική παραδοσιακή μαγειρική: έθιμα και παραδόσεις]</p> <p>ΠΜΑ: 6 [Η διατροφή και η σχέση της με την πολιτιστική κληρονομιά κάθε λαού]</p> <p>ΠΜΑ: 7 [Σύγχρονος τρόπος ζωής και διατροφικές συνήθειες]</p> <p>ΠΜΑ: 8 [Τροφή: πολιτική, οικονομία και κλίμα]</p> <p>ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝΔΙΑΙΤΗΤΙΚΕΣ ΜΑΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΠΜΑ: 9, 10 [Πώς επηρεάζομαι από τους άλλους σε θέματα διατροφής]</p> <p>ΠΜΑ: 11</p>	<p>Οι μαθητές να μπορούν:</p> <ol style="list-style-type: none"> να κατανοούν την προσωπική ευθύνη για την υγεία τους και τις διατροφικές τους συνήθειες να κατανοούν τις ιδιαίτερες διαιτητικές ανάγκες της εφηβικής ηλικίας να αντιληφθούν ότι η ποικιλία, η ποιότητακαι η ποσότητατων τροφών πουκαταναλώνουν επηρεάζουν την ανάπτυξή τους να αναπτύσσουνπρογράμματα διατροφήςπου προάγουν την υγεία τους να αναγνωρίζουν την κοινωνική διάσταση των γευμάτων και των πρακτικών προετοιμασίας τους να συγκρίνουν τιςδικές τουςδιατροφικές συνήθειες με εκείνες άλλων λαών με διαφορετική κουλτούρα να αναλύουν κριτικά τις νέες διαιτητικές τάσεις να αναγνωρίζουντη σχέση μεταξύ των διατροφικών συνηθειών, της οικονομίας, του κλίματος καιτου παγκόσμιουσυστήματος παραγωγής τροφίμων να αντιλαμβάνονται ότι οιδιατροφικές τους επιλογές μπορεί 	<p>ΠΜΑ: 1, 2, 3. Οι μαθητές καταγράφουν τις διαιτητικές τους συνήθειες (π.χ. τρώνε συνήθως πρωινό, καταναλώνουν ενδιάμεσα γεύματα αμφιβόλου διατροφικής αξίας (σνάκς), τρώνε συχνά εκτός σπιτιού «πρόχειρα γεύματα» και τι γεύματα κ.ά.) Συζητούν σχετικά με αυτές τις συνήθειες. Συζήτηση σχετικά με την αναγκαιότητα ύπαρξης των ταχυφαγείων και των «πρόχειρων γευμάτων». Οι μαθητές σε ομάδες παρατηρούν τις διατροφικές επιλογές των άλλων μαθητών κατά τη διάρκεια μιας σχολικής ημέρας και καταγράφουν τις παρατηρήσεις τους. Στη συνέχεια συγκεντρώνουν τα αποτελέσματα και συζητούν τις διατροφικές επιλογές τους. Τέλος, παρουσιάζουν και συζητούν στην τάξη τα ευρήματά τους.</p> <p>ΠΜΑ: 4. Οι μαθητές αφού μελετήσουν διάφορα μενού από εστιατόρια της γειτονιάς τους επιλέγουν τα πιο υγιεινά και ισορροπημένα γεύματα, με βάση την πυραμίδα της υγιεινής διατροφής. Οι μαθητές φτιάχνουν ημερήσια ή εβδομαδιαία προγράμματα διατροφής (με τρία γεύματα την ημέρα) που να καλύπτουν τις διατροφικές τους ανάγκες.</p> <p>ΠΜΑ: 5. Οι μαθητές ερευνούν για συνταγές που έχουν άμεση σύνδεση με έθιμα και παραδόσεις.</p> <p>ΠΜΑ: 6. Διοργάνωση ενός μαθήματος γευσιγνωσίας στο σχολείο</p> <p>ΠΜΑ:7. Οι μαθητές ερευνούν και συζητούν πώς ο σύγχρονος τρόπος ζωής επηρεάζει τις διατροφικές</p>	<p>Υλικό ΥΠΕΠΘ: Εκπ/κα πακέτα με έντυπο υλικό βιντεοκασέτες, CD-ROM, Slides: - «Αγωγή Υγείας Διατροφή Διατροφικές συνήθειες» -Καρδιαγγειακά Νοσήματα Φυσική Άσκηση</p> <p>Λογισμικό: Μελετά τη δυναμική σχέση της άσκησης, της φυσικής κατάστασης και της διατροφής με την υγεία. (ΔΗΜΟΤΙΚΟ, ΓΥΜΝΑΣΙΟ) http://odysseia.cti.gr/nausika</p>

<p>[Εικόνα του εαυτού και η διατροφή: επικίνδυνες δίαιτες και συμπληρώματα διατροφής χωρίς ιατρική καθοδήγηση]</p> <p>ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΤΡΟΦΩΝ</p> <p>ΠΜΑ: 12</p> <p>[Ασφαλής παρασκευή τροφίμων και τεχνικών αποθήκευσης: συνθήκες υγιεινής κατά την προετοιμασία, ψύξη και απόψυξη, συσκευασία και σερβίρισμα, ημερομηνία λήξης των προϊόντων]</p>	<p>να επηρεαστούν από διάφορους παράγοντες (συνομήλικοι, μέσα μαζικής ενημέρωσης, διαφήμιση, κ.ά.)</p> <p>10. να εξετάζουν κριτικά τα μηνύματα που επηρεάζουν τις διατροφικές τους επιλογές</p> <p>11. να εξετάζουν κριτικά μηνύματα και πρότυπα που προωθούν μια εξιδανικευμένη εικόνα του σώματος κατάλληλη για τα περισσότερα άτομα</p> <p>12. να αντιλαμβάνονται και να ακολουθούν βασικούς κανόνες υγιεινής προετοιμασίας και ασφαλούς συσκευασίας των τροφών</p>	<p>συνήθειες.</p> <p>ΠΜΑ:8.</p> <p>Οι μαθητές εξερευνούν την ανθρώπινη διατροφή ανά τους αιώνες. Μελετούν τις διατροφικές συνήθειες και τους τρόπους διαβίωσης των ανθρώπων άλλων εποχών. Οι μαθητές ερευνούν και συζητούν για τη συσχέτιση της παραγωγής τροφίμων, με την οικονομία και την κλιματική αλλαγή.</p> <p>Συζήτηση σχετικά με τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα και τα βιολογικά τρόφιμα.</p> <p>ΠΜΑ: 9,10.</p> <p>Συζήτηση για το πώς η διαφήμιση των τροφίμων επηρεάζει τον τρόπο που τρώμε, και, συνεπώς, τη διατροφή και την υγεία μας.</p> <p>Συλλογή και ανάλυση των εμπορικών και διαφημιστικών τεχνικών που χρησιμοποιούν οι βιομηχανίες για την προώθηση των προϊόντων τους. Οι μαθητές γράφουν μια επιστολή προς επιλεγμένες εταιρείες τροφίμων ζητώντας διάφορες διατροφικές πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα τους.</p> <p>ΠΜΑ:11. Συζήτηση στην τάξη για τις διατροφικές διαταραχές (π.χ. παχυσαρκία, νευρική ανορεξία, βουλιμία) και την υπερβολική κατανάλωση τροφής ως αποτέλεσμα ψυχοσυναισθηματικών προβλημάτων π.χ. χαμηλής αυτοεκτίμησης, κατάθλιψης, απαισιοδοξίας.</p> <p>ΠΜΑ:12.</p> <p>Μελέτη των σταδίων παραγωγής των τυποποιημένων προϊόντων διατροφής.</p> <p>Οι μαθητές, ετοιμάζουν ένα γεύμα στην τάξη ακολουθώντας κανόνες υγιεινής και ασφαλούς παρασκευής και συσκευασίας του (π.χ. φτιάχνουμε σάντουιτς).</p> <p>Συζήτηση για τα ευπαθή τρόφιμα και την τροφική δηλητηρίαση.</p>	
--	--	---	--

Θεματική Ενότητα:ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ
Υποενότητα:«ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ», Γ΄ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΠΜΑ: 1, 2, 3[Ατυχήματα και δράση: Οι μαθητές αναγνωρίζουν τους κινδύνους που υπάρχουν στο σπίτι, στο σχολείο, και στον δημόσιο χώρο και συμμετέχουν σε δραστηριότητες για την άρση των εν λόγω κινδύνων] ΠΜΑ: 4, 5[Κυκλοφοριακή Αγωγή: Οι μαθητές ενημερώνονται για θέματα που σχετίζονται με: τη νοδική ασφάλεια, τα οδικά ατυχήματα, τις αιτίες πρόκλησης οδικών ατυχημάτων, το αλκοόλ, τις φυσικές παραμέτρους που επηρεάζουν την οδική ασφάλεια, για τον σχεδιασμό των οδικών υποδομών και το περιβάλλον, για την συμβολή των ΜΜΕ στην οδική ασφάλεια, για τα στοιχεία του συνετού οδηγού] ΠΜΑ: 6[Η χρήση εξοπλισμού ασφαλείας στην καθημερινή ζωή] ΠΜΑ: 7[Η ασφάλεια στον υδάτινο χώρο: παράγοντες κινδύνου και μέτρα ασφαλείας] ΠΜΑ: 8[Ελαχιστοποιώ το ενδεχόμενο τραυματισμού κατά την</p>	<p>Οι μαθητές να μπορούν:</p> <ol style="list-style-type: none"> να αναγνωρίζουν, να αποφεύγουν, όπου αυτό είναι δυνατό, και να αντιμετωπίζουν τις ενδυνάμει επικίνδυνες καταστάσεις να κατανοούν και να ακολουθούν τους σχολικούς κανόνες σε σχέση με την πρόληψη ατυχημάτων να κατανοούν την έννοια της αλληλοβοήθειας, με έμφαση στην αποφυγή ή την αντιμετώπιση επικίνδυνων καταστάσεων να έχουν υπεύθυνη συμπεριφορά που δεν θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια άλλων να αναγνωρίζουν ότι διάφοροι παθολογικοί παράγοντες όπως το αλκοόλ, η κακή φυσική κατάσταση, η επίδραση των φαρμάκων, παίζουν καθοριστικό ρόλο σε πολλές επικίνδυνες καταστάσεις. να έχουν ασφαλή συμπεριφορά στις διάφορες ψυχαγωγικές δραστηριότητες να έχουν ασφαλή συμπεριφορά μέσα και κοντά στο νερό 	<p>ΠΜΑ 1,2,3: Οι μαθητές διερευνούν μέσω ερωτηματολογίου τα επικίνδυνα σημεία στο σπίτι, στο σχολείο ή στον δημόσιο χώρο. Επεξεργάζονται και παρουσιάζουν τα αποτελέσματα, υποδεικνύοντας τα επικίνδυνα σημεία αλλά και τρόπους βελτίωσης της ασφάλειας των μαθητών. «Ο σχολικός κανονισμός ασφαλείας ατυχημάτων»: ο κανονισμός συντάσσεται έπειτα από διάλογο, για να έχει γενική αποδοχή και να διασφαλίζει την εύρυθμη και ασφαλή λειτουργία της σχολικής κοινότητας. ΠΜΑ 4, 5: Ο εκπαιδευτικός μοιράζει με τυχαίο τρόπο στις ομάδες των μαθητών άρθρα ή φωτογραφικό υλικό που έχει αντλήσει από εφημερίδες και περιοδικά που έχουν σχέση με διάφορα ατυχήματα. Στη συνέχεια συζητούν στην τάξη για τα αίτια πρόκλησης και τις δυνατότητες αποφυγής τους. Οι μαθητές φωτογραφίζουν καθημερινές οδικές συμπεριφορές και στη συνέχεια σχολιάζουν τις φωτογραφίες στην τάξη. «Σχολικό Δίπλωμα Οδικής Συμπεριφοράς»: το «Δίπλωμα» αυτό θα επικυρώνει την επαρκή γνώση των εξεταζόμενων μαθητών πάνω σε θέματα οδικής ασφαλείας. ΠΜΑ 6: Το κράνος και ο ρόλος του στα ατυχήματα με δίτροχα: συλλογή πληροφοριών, φωτογραφιών και ανάπτυξη συζήτησης στην τάξη σχετικά με το θέμα του εξοπλισμού ασφαλείας. ΠΜΑ 7: Προβολή ταινίας σχετικής με ατυχήματα στο νερό. Συζήτηση για τα μέτρα πρόληψης ατυχημάτων στον υδάτινο χώρο και εκμάθηση βασικών αρχών</p>	<p>Λογισμικό: Με το λογισμικό αυτό ο μαθητής καλείται να μάθει τη σωστή οδική συμπεριφορά χωρίς πραγματικό μεταφορικό μέσο σε ένα εικονικό περιβάλλον. Εκτός από την Κυκλοφοριακή αγωγή το λογισμικό αυτό παρουσιάζει πλούσιο πολυμεσικό υλικό για τα διάφορα μέσα μεταφοράς και τα τροχαία ατυχήματα. Περιλαμβάνει επίσης εργαλείο αυτοαξιολόγησης για το μαθητή. http://www.pi-schools.gr/</p>

<p>αλληλεπίδρασή μου με άλλους που συμπεριφέρονται επικίνδυνα]</p> <p>ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ</p> <p>ΠΜΑ: 9[Προετοιμάζω σχέδια έκτακτης ανάγκης]</p> <p>ΑΤΥΧΗΜΑ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ</p> <p>ΠΜΑ: 10,11[Φορείς άμεσης βοήθειας][Βασικές πρώτες βοήθειες]</p>	<p>8. να αποφεύγουν, να επιλύουν και να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις διάφορες συγκρούσεις</p> <p>9. να λαμβάνουν γρήγορες και αποτελεσματικές αποφάσεις για την αποφυγή καταστάσεων υψηλού κινδύνου</p> <p>10. να γνωρίζουν τους φορείς που παρέχουν βοήθεια και να τους χρησιμοποιούν αποτελεσματικά</p> <p>11. να προσφέρουν βασικές πρώτες βοήθειες</p>	<p>ναυαγοσωστικής.</p> <p>ΠΜΑ 8: Διάφορα παιγνίδια ρόλων σχετικά με την επικίνδυνη κοινωνική συμπεριφορά και τα ατυχήματα που μπορεί να προκύψουν από αυτή. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην αυτενέργεια και στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών, από τους μαθητές, για τη διαχείριση και τους τρόπους επίλυσης των καταστάσεων αυτών.</p> <p>ΠΜΑ 9: Οι μαθητές διερευνούν και αναπτύσσουν ένα λεπτομερές σχέδιο αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων ή φυσικών καταστροφών π.χ. σεισμός, πυρκαγιά, πλημμύρα κ.ά</p> <p>ΠΜΑ 10, 11: Πρόγραμμα ενημέρωσης και εκπαίδευσης των μαθητών, από το ΕΚΑΒ, σε βασικά θέματα πρώτων βοηθειών.</p>	<p>Εκπαιδευτική τηλεόραση:</p> <p>«Ασφαλής πορεία»</p> <p>«Και ο πεζός έχει δικαιώματα»</p>
--	---	---	--

Θεματική Ενότητα:ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ
Υποενότητα: «ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ», Γ΄ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΕΦΗΒΕΙΑ & ΑΤΟΜΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΜΑ: 1, 2, 3, 4 [Η σωματική υγιεινή κατά την εφηβεία (αγοριών –κοριτσιών)] [Εφηβεία και ακμή: αίτια και φροντίδα].</p> <p>ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΔΟΝΤΙΑ ΠΜΑ: 5 [Η ανατομία και η σύσταση των δοντιών] ΠΜΑ: 6 [Οι λειτουργίες του στόματος]</p> <p>Η ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ ΠΜΑ: 7, 8, 9 [Η συνεργασία με τον οδοντίατρο] ΠΜΑ: 10 [Η στοματική υγεία και η διατροφή] [Οι παθήσεις των δοντιών και του περιοδοντίου] [Η στοματική υγεία και η συμβολή της στη γενική υγεία π.χ. η σχέση της στοματικής υγείας με τα καρδιαγγειακά και αναπνευστικά νοσήματα] [Τα δόντια και η αισθητική]</p>	<p>Οι μαθητές να μπορούν:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. να κατανοούν την προσωπική τους ευθύνη για την υγεία 2. να κατανοούν τις επιπτώσεις της κακής φροντίδας της ατομικής τους υγιεινής 3. να αντιλαμβάνονται πώς η καθαριότητα μπορεί να ελέγξει την εξάπλωση των παθογόνων μικροοργανισμών 4. να ακολουθούν βασικούς κανόνες φροντίδας και υγιεινής του σώματος 5. να αναγνωρίζουν τα βασικά μέρη των δοντιών 6. να κατανοούν τη σύνδεση του στόματος και των δοντιών με την ανθρώπινη ζωή και την επικοινωνία 7. να κατανοούν την φροντίδα της υγιεινής τους στόματος και των δοντιών τους ως στάση ζωής 8. να αναγνωρίζουν την ιατρική φροντίδα ως αναπόσπαστο τμήμα της γενικότερης φροντίδας της στοματικής υγείας 9. να υιοθετούν θετικές στάσεις και συμπεριφορές φροντίδας του στόματος και των δοντιών 10. να αντιλαμβάνονται την στοματική υγεία ως αναπόσπαστο τμήμα της γενικής υγείας και της εμφάνισης 	<p>ΠΜΑ:1, 2, 3, 4 Τα παιδιά αναζητούν πληροφορίες στο διαδίκτυο, με τις οποίες δημιουργούν λίστα / φυλλάδιο με θέμα τι είναι η ακμή, πώς μπορεί να θεραπευθεί. ΠΜΑ: 5 Ζωγραφική: η ανατομία ενός δοντιού. Ζωγραφική: όλα τα δόντια και καταγραφή της λειτουργίας τους ανάλογα με τη θέση τους ΠΜΑ: 6, 7, 9, 10 Τα παιδιά συζητούν για τις παθήσεις των δοντιών και για τη σημασία της εικόνας και της υγιεινής των δοντιών στη συνολική εικόνα του προσώπου μας και στην επικοινωνία- διαπροσωπικές σχέσεις. Οι μαθητές συζητούν το ρόλο που παίζουν τα δόντια στη συνολική εικόνα των προσώπων σε φωτογραφίες ηθοποιών κ.ά. που έχουν βρει. Ακόμη, αναζητούν διαφημίσεις και συζητούν το ρόλο της εικόνας των δοντιών σε αυτές.</p>	<p>Ελληνική Εταιρεία Κοινωνικής Οδοντιατρικής «Αγωγή Υγείας. Στοματική Υγιεινή» Για μαθητές 11-14 ετών</p> <p>Εκπαιδευτική πύλη του Υπ. Παιδείας: http://www.e-yliko.gr</p> <p>6,7,9,10 Στρογγυλή τράπεζα συζητήσεως από τους μαθητές.</p>

Θεματική Ενότητα:ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ
Υποενότητα: «ΚΑΠΝΟΣ ΚΑΙ ΑΛΚΟΟΛ», Γ΄ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Ο ΚΑΠΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΠΜΑ: 1, 2, 3 [Το κάπνισμα και η εφηβεία] [Οι αντιλήψεις για τον κίνδυνο από το κάπνισμα: παθητικό, περιστασιακό και τακτικό κάπνισμα το ίδιο επικίνδυνα]</p> <p>ΤΟ ΑΛΚΟΟΛ ΠΜΑ: 4 [Η χρήση οινοπνευματωδών και η κοινωνική-πολιτισμική της διάσταση] ΠΜΑ: 5 [Η χρήση οινοπνευματωδών και οι άμεσες επιπτώσεις στην υγεία, π.χ. επικίνδυνες και επιθετικές κοινωνικές και οδικές συμπεριφορές] [Η χρήση οινοπνευματωδών και οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην υγεία, π.χ. κίρρωση του ήπατος, εξάρτηση-αλκοολισμός] ΠΜΑ: 1 [Το αλκοόλ και η εφηβεία] [Το κάπνισμα και η χρήση αλκοολούχων ποτών: τα αρνητικά πρότυπα π.χ. οικογένεια, φιλικός περίγυρος, ΜΜΕ]</p>	<p>Οι μαθητές να μπορούν:</p> <ol style="list-style-type: none"> να αντικρούουν λανθασμένες κοινωνικές αντιλήψεις και να αντιστέκονται σε επιρροές και μιμήσεις αρνητικών προτύπων που σχετίζονται με το κάπνισμα και την κατανάλωση αλκοόλ π.χ. από την οικογένεια, την παρέα τους, τα Μ.Μ.Ε., τις διαφημίσεις κλπ. να γνωρίζουν τις βλαβερές ουσίες που υπάρχουν στον καπνό και τον αρνητικό αντίκτυπο που μπορεί να έχουν στην υγεία να κατανοούν το πρόβλημα του παθητικού καπνίσματος να γνωρίζουν την κοινωνική και πολιτισμική διάσταση της χρήσης οινοπνευματωδών να κατανοήσουν τις άμεσες και μακροχρόνιες επιπτώσεις στην υγεία από την κατάχρηση αλκοόλ 	<p>ΠΜΑ: 6 Επίδειξη λεκτικών και μη λεκτικών επικοινωνιακών δεξιοτήτων άρνησης από τους μαθητές χρήσης καπνού και αλκοόλ</p> <p>ΠΜΑ: 3 Συζήτηση μεταξύ των μαθητών για το «πώς νιώθω όταν οι άλλοι καπνίζουν»</p> <p>ΠΜΑ: 1, 2 Οι μαθητές φέρνουν στην τάξη ισομεγέθη χαρτάκια/καρτέλες όπου έχουν καταγράψει θέματα σχετικά με το αλκοόλ και το κάπνισμα, τα βάζουν μέσα σε ένα κουτί ή σε μία σακούλα. Τα τραβούν και απαντούν / σχολιάζουν αν αυτό που αναγράφεται είναι μύθος ή αλήθεια.</p> <p>ΠΜΑ: 4,5 Μελέτη περίπτωσης: «Μία βόλτα το Σαββατόβραδο» (Τα παιδιά συζητούν καταστάσεις που μπορούν να συμβούν στη βραδινή τους έξοδο, όπως π.χ. την προτροπή να καπνίσουν, να διασκεδάσουν σε ένα περιβάλλον γεμάτο καπνό από τσιγάρα, να πιουν αλκοολούχα ποτά, να δεχθούν να ανέβουν σε μηχανή ή σε αυτοκίνητο που ο οδηγός έχει καταναλώσει μεγάλη ποσότητα αλκοόλ κλπ.) Έρευνα με ερωτηματολόγια Οι μαθητές συζητούν διαφημίσεις με θέμα το κάπνισμα και τη χρήση αλκοόλ και αναζητούν το πόσο κοντά είναι στην αλήθεια η εικόνα των ανθρώπινων σχέσεων που προβάλλονται μέσα από αυτές .</p>	<p>ΠΜΑ 1-5: Υλικό από το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΙΨΥ): -Το κάπνισμα στους εφήβους -Η χρήση οινοπνευματωδών στους εφήβους Εκπαιδευτική πύλη του Υπ. Παιδείας: http://www.e-yliko.gr</p> <p>ΠΜΑ 4, 5: Στρογγυλή τράπεζα συζητήσεως από τους μαθητές. Σύνταξη, διακίνηση, επεξεργασία και παρουσίαση (πχ. Με διαφάνειες Powerpoint) των ευρημάτων από τα ερωτηματολόγια. Αναζήτηση υλικού σε φωτογραφίες, διαφημίσεις, διαδίκτυο</p>

Δ. Θεματική Ενότητα

***Το σχολείο ως κοινότητα: Ζούμε
μαζί και στηρίζουμε ο ένας τον
άλλο***

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ: ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ Ο ΕΝΑΣ ΤΟΝ ΑΛΛΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το σχολείο αποτελεί ένα ανοιχτό σύστημα με πολλά μέλη, το οποίο βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση με την κοινωνία μέσα στην οποία εντάσσεται. Μέσα στο σχολείο γεννιούνται κι αλλάζουν, ανατρέπονται ή εκφράζονται και εφαρμόζονται ιδέες και πρακτικές. Αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς φορείς κοινωνικοποίησης του ατόμου μετά την οικογένεια. Δεδομένου ότι στη σύγχρονη κοινωνία οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες μεταβάλλονται διαρκώς, το σχολείο ως θεσμός μπορεί να αποτελέσει ένα σταθερό πλαίσιο στη ζωή του νεαρού ατόμου.

Επιπλέον, το μαθησιακό περιβάλλον όταν βιώνεται ως ασφαλές από το παιδί/έφηβο, του καλλιεργεί την αίσθηση ότι ανήκει σε αυτό και ότι είναι ενεργό, ευπρόσδεκτο μέλος της μαθητικής / σχολικής κοινότητας. Η καλλιέργεια της αίσθησης του ανήκειν σε μια κοινότητα, όπως αυτή του σχολείου, συμβάλλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση της ταυτότητας του παιδιού μέσα από την αλληλεπίδραση και την αναγνώριση από τον Άλλο (εκπαιδευτικό, συμμαθητή). Παράλληλα, συμβάλλει στην προαγωγή της ψυχικής του υγείας γενικότερα. Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό να μπορεί να νιώσει το παιδί ότι διαμορφώνει μια συνεργατική παιδαγωγική σχέση με τον εκπαιδευτικό και με τη σχολική του ομάδα προκειμένου να βιώσει την αίσθηση της κοινότητας.

Το σχολείο είναι σημαντικό να αναζητά και να διατηρεί μια στενή σχέση συνεργασίας – συμμαχίας με τους γονείς ή το ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον προς όφελος του κάθε παιδιού. Το παιδί και ο έφηβος αναγνωρίζουν τον εαυτό τους μέσα από τις αλληλεπιδράσεις εντός και εκτός της σχολικής κοινότητας. Το άνοιγμα της σχολικής κοινότητας, η ύπαρξη θετικών αλληλεπιδράσεων με το περιβάλλον της τοπικής ή ευρύτερης κοινωνίας στην οποία το παιδί ζει, αναπτύσσεται και μαθαίνει, μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για τους μαθητές. Δεξιότητες κοινωνικές, οι οποίες θα του φανούν χρήσιμες για τη διαμόρφωση της ταυτότητας του και θα το βοηθήσουν να έρθει σε επαφή με διαφορετικούς ρόλους στο πλαίσιο της προσπάθειας του για μία αρμονική ένταξής του στο κοινωνικό σύνολο.

Η συγκεκριμένη θεματική ενότητα αφορά **στη λειτουργία του σχολείου ως κοινότητας για τους μαθητές**. Ειδικότερα, περιλαμβάνει θέματα που σχετίζονται με τη διαμόρφωση ενός θετικού ψυχολογικού κλίματος στην τάξη και στο σχολείο ευρύτερα, με τη δημιουργία κίνητρων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων και διεργασιών στη μάθηση, με τη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου και τη σύνδεση της ζωής στο σχολείο με τη ζωή στην κοινότητα.

Θεματική ενότητα: ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ: ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ Ο ΕΝΑΣ ΤΟΝ ΑΛΛΟ

Υποενότητα: ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΣΧΟΛΕΙΟ: ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΚΛΙΜΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ/ ΣΧΟΛΕΙΟ

Στόχος της υποενότητας είναι: η ανάπτυξη στους/στις μαθητές/τριες της αίσθησης της *κοινότητας* τόσο μέσα στην τάξη, όσο και στο σχολείο. Οι ειδικότεροι στόχοι περιλαμβάνουν: α) την καλλιέργεια της αίσθησης του «ανήκειν» και του αλληλοσεβασμού, β) την καλλιέργεια της αυτορρύθμισης και της αυτονομίας και γ) την προαγωγή της αυτοαποτελεσματικότητας και της προσωπικής επίδρασης των μαθητών στο σχολείο. Οι συγκεκριμένοι στόχοι ταυτίζονται με βασικές ψυχολογικές ανάγκες των ατόμων, η ικανοποίηση των οποίων θεωρείται ουσιαστική στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη και προσαρμογή τους. Η ύπαρξη ενός πλαισίου που βοηθά ουσιαστικά στην ικανοποίηση των αναγκών αυτών, προϋποθέτει ότι οι μαθητές σε αυτό: α) θα μπορούν να αναπτύξουν σχέσεις με ενήλικες και συνομηλίκους και ενθαρρύνεται ο αλληλοσεβασμός, β) θα καλλιεργούνται στόχοι που προάγουν όχι μόνο τις επιδόσεις αλλά και τα εσωτερικά κίνητρα (και κατά επέκταση την ουσιαστική μάθηση), γ) θα ενδυναμώνουν την εμπλοκή τους στη μαθησιακή διαδικασία προσδιορίζοντας το προσωπικό τους στυλ μάθησης και τα «δυνατά» τους σημεία, και δ) θα συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση του σχολικού τους περιβάλλοντος καλλιεργώντας το αίσθημα της προσωπικής ευθύνης.

Θεματική ενότητα: ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ: ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ Ο ΕΝΑΣ ΤΟΝ ΑΛΛΟ

Υποενότητα: «ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΣΧΟΛΕΙΟ: ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΚΛΙΜΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ/ ΣΧΟΛΕΙΟ», Γ' ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΠΜΑ)	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΑΙΣΘΗΣΗΣ ΤΟΥ «ΑΝΗΚΕΙΝ» ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΟΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ [αισθάνομαι ότι ανήκω σε μία ομάδα] [αισθάνομαι ότι είμαι μέλος της τάξης/ σχολείου][σέβομαι τη διαφορετική επιλογή των συμμαθητών μου] [μοιράζομαι κοινές ανησυχίες με τους συμμαθητές μου] (ΠΜΑ 1,2,3,4)</p> <p>ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ [αξιοποιώ τις δυνατότητές μου][καλλιεργώ μεταγνωστικές δεξιότητες][καλλιεργώ το προσωπικό στυλ μου στη μάθηση] [καλλιεργώ προσωπικούς στόχους και κίνητρα] (ΠΜΑ 5,6)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αισθάνονται οι μαθητές τον εαυτό τους ως μέλος της σχολικής τάξης/κοινότητας 2. Να αποδέχονται και να σέβονται οι μαθητές τις απόψεις και τις επιλογές των συμμαθητών τους όταν διαφέρουν από τις δικές τους 3. Να μοιράζονται τις κοινές ανησυχίες τους (σκέψεις-συναίσθηματα) σε ζητήματα που αφορούν στην τάξη/σχολείο 4. Να τους δίνεται η ευκαιρία να αναδεικνύουν στην ομάδα προσωπικές τους δυνατότητες και ταλέντα 5. Να επεξεργάζονται προσωπικούς στόχους ώστε να αναπτύσσουν εσωτερικευμένα κίνητρα 6. Να ανακαλύψουν το προσωπικό τους στυλ μάθησης και να καλλιεργούν τις αντίστοιχες δεξιότητες 7. Να καλλιεργήσουν περαιτέρω το αίσθημα της προσωπικής ευθύνης για θέματα/ εργασίες που αφορούν στην τάξη/στο σχολείο 	<p>1. «Τα πρώτα βήματα της ομάδας». Οι μαθητές και ο/ή εκπαιδευτικός κάθονται σε κύκλο και ανά δύο (με έναν συμμαθητή που κάθεται δίπλα τους) αναφέρουν λίγα πράγματα για τον εαυτό τους π.χ. συστήνονται λίγο καλύτερα, αναφέρονται σε ασχολίες, χόμπι, συναισθήματα, σκέψεις, εμπειρίες τους κ.ά. Οι μαθητές μπορούν να έχουν μπροστά τους ένα χαρτί στο οποίο καθένας γράφει το όνομά του, μια λέξη, μια φράση ή ζωγραφίζει ένα σύμβολο ή μια ζωγραφιά που νιώθει πως τους αντιπροσωπεύει εκείνη τη στιγμή. Στη συνέχεια, κάθε δυάδα ενώνεται με μια άλλη και κάθε παιδί παρουσιάζει το «ζευγάρι» του, καθώς και αυτό που έγραψαν ή ζωγράρισαν στο κοινό τους χαρτί. Αφού μιλήσουν και οι τέσσερις μαθητές, κάθε ομάδα προσπαθεί να γράψει μια νέα φράση ή πρόταση (ή να φτιάξει μια καινούρια ζωγραφιά) που θα αντιπροσωπεύει όλα τα μέλη της τετράδας. Τέλος, κάθε τετράδα παρουσιάζει τη σύνθεση που έφτιαξε στην υπόλοιπη τάξη και ακολουθεί συζήτηση.</p> <p>2. «Η ομάδα αυτοδέσμευεται». Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες τριών-τεσσάρων μελών και συζητούν πώς θα ήθελαν να είναι η τάξη τους τη φετινή χρονιά. Μπορούν να αναφέρουν στοιχεία για το χώρο (τα χρώματα, τη διακόσμηση, τη διάταξη των θρανίων κ.ά.), για τους κανόνες λειτουργίας και συμπεριφοράς, για τη σχέση μεταξύ των συμμαθητών, για τη σχέση τους με τον εκπαιδευτικό ή τι συγκεκριμένα θα ήθελαν από τον εκπαιδευτικό (για τα μαθήματα, τη διδασκαλία, για κάποιους κοινούς στόχους που θα επιθυμούσαν ως τάξη να επιτύχουν τη φετινή χρονιά κ.ά. Στη συνέχεια, οι μικρές ομάδες ανακοινώνουν τις ιδέες και τις προτάσεις τους στην τάξη και όλοι μαζί ψηφίζουν και αποφασίζουν ποιες από αυτές είναι οι πιο σημαντικές. Στο τέλος, θα καταγραφούν σε ένα μεγάλο χαρτόνι που θα φτιάξουν όλοι μαζί και θα αναρτήσουν στην τάξη.</p>	<p>1.2. Χαρτόνια, μαρκαδόροι, χρώματα</p>

<p>ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ/ΣΧΟΛΕΙΟ [μπορώ να διαχειριστώ θέματα της τάξης μου και του σχολείου][παίρνω ενεργά μέρος στην ομαδική λήψη αποφάσεων][βελτιώνω τις συνθήκες και το κλίμα στο σχολείο][αναλαμβάνω την ευθύνη] (ΠΜΑ 7,8,9)</p>	<p>8. Να αναλαμβάνουν οι μαθητές πρωτοβουλίες και ενεργό ρόλο στη διαχείριση θεμάτων της τάξης /σχολείου</p> <p>9. Να εμπλέκονται ενεργά στην ομαδική λήψη αποφάσεων (π.χ. θέσπιση ορίων-κανόνων στην τάξη)</p> <p>10. Να αναγνωρίζουν τον εαυτό τους ως μέλος της σχολικής τους ομάδας και της ευρύτερης σχολικής κοινότητας (τμήμα – τάξη –σχολείο) αλλά και γενικότερα της κοινότητας</p>	<p>3. «Μία διαφορετική τάξη... ένα διαφορετικό σχολείο». Δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές ανά τάξη να οργανώσουν δράσεις στην τάξη/σχολείο και τη χρήση των χώρων με εναλλακτικούς τρόπους για μία φορά το μήνα π.χ. για διοργάνωση μία μουσικής εκδήλωσης, μίας έκθεσης με δημιουργήματα των μαθητών. Οι μαθητές μπορούν, επιπλέον, να συμμετέχουν ως ομάδες στις δράσεις αυτές, π.χ. να σχηματίσουν μία θεατρική ομάδα, μία καλλιτεχνική ομάδα, μουσικά σχήματα και να παρουσιάζουν ανοικτά προς την κοινότητα μέσα από εκδηλώσεις τις δημιουργίες τους. Επιπλέον, στο πλαίσιο του σχολείου, οι μαθητές μεγαλύτερων τάξεων μπορούν να οργανώνουν εκδηλώσεις για τους μαθητές μικρότερων τάξεων, π.χ. υποδοχή των μικρότερων μαθητών στο σχολείο (μπορεί να περιλαμβάνει τη γνωριμία με το χώρο ή την εξοικείωση με τον τρόπο λειτουργίας στο σχολείο), διοργάνωση ώρας λογοτεχνικών ή ποιητικών αναγνωσμάτων.</p> <p>ΠΜΑ:1, 4, 10</p> <p>4. «Μαθητές στο ρόλο των εκπαιδευτικών». Οι μαθητές προτείνουν θέματα του ενδιαφέροντος τους και ανά ομάδες αναλαμβάνουν να τα παρουσιάσουν στην τάξη, μπαίνοντας στο ρόλο των εκπαιδευτικών. Μετά την παρουσίαση εξηγούν τι τους κινητοποίησε να ασχοληθούν με το συγκεκριμένο θέμα, με ποιο τρόπο ασχολήθηκαν για την ανάλυση του θέματος, ποιες δεξιότητες χρησιμοποίησαν, τι τους βοήθησε να συλλέξουν τις πληροφορίες ΠΜΑ: 5,6,7</p> <p>5. «Μια δική μας ιστορία». Ο εκπαιδευτικός μοιράζει με τυχαίο τρόπο στις ομάδες των μαθητών φωτογραφικό υλικό που έχει αντλήσει από εφημερίδες, περιοδικά, μουσεία, διαδίκτυο κλπ. Κάθε ομάδα παίρνει 2 ή 3 φωτογραφίες/εικόνες που έχουν ποικίλο περιεχόμενο και μήνυμα και που σχετίζονται με τα ενδιαφέροντα των μαθητών, πχ. μια εικόνα ενός καλλιτέχνη που χάθηκε από εξαρτήσεις, μια εικόνα από ένα τοπικό πανηγύρι κλπ. Οι μαθητές σε κάθε ομάδα, συνθέτουν μια ιστορία με νόημα, που συμπεριλαμβάνει τις εικόνες/σκηνές που της δόθηκαν και τα όποια μηνύματα παίρνει από αυτές. Κατόπιν τα μέλη της κάθε ομάδας δραματοποιούν την ιστορία και την παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης, παίζοντας οι ίδιοι τους ρόλους που υπάρχουν στην ιστορία. ΠΜΑ: 2,3,7, 8,9</p>	<p>3. Χρήση ποικίλων υλικών και μέσων τεχνολογίας (π.χ. παρουσίαση με powerpoint, δημιουργία μακέτας)</p> <p>4. Δημιουργία πάνελ συζητητών από τους μαθητές -Ανάληψη ρόλου συντονιστή των συζητήσεων από τους μαθητές -Εξαγωγή συμπερασμάτων και συγγραφή τους - Αποτίμηση της διαδικασίας από τους μαθητές με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού</p> <p>5. Φωτογραφικό υλικό από τον τύπο και το διαδίκτυο, εικόνες από βιβλία, μουσεία κλπ.</p>
---	--	---	---

Θεματική ενότητα: ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ: ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ Ο ΕΝΑΣ ΤΟΝ ΑΛΛΟ
Υποενότητα: ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΣΧΟΛΕΙΟ: ΑΓΩΓΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Η διεύρυνση του σχολικού χρόνου (π.χ. ολόημερο πρόγραμμα) δε σημαίνει περισσότερο σχολείο, αλλά στοχεύει στη δημιουργία περισσότερο ελεύθερου χρόνου στο πλαίσιο της σχολικής ζωής. Η εξασφάλιση επαρκούς ελεύθερου χρόνου στους μαθητές μπορεί να βοηθήσει στην υπέρβαση της διάκρισης ανάμεσα στη σχολική και εξωσχολική ζωή, την τυπική και άτυπη μάθηση. Ο ελεύθερος χρόνος και οι περιστάσεις ελεύθερου χρόνου των μαθητών μπορούν να αποτελέσουν ένα μέρος των περιεχομένων διδασκαλίας.

Η θεματοποίηση του ελεύθερου χρόνου στο σχολείο δε σημαίνει την κατάργηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων αλλά ούτε και τη μετατροπή του ελεύθερου χρόνου σε γνωστικό αντικείμενο. Ζητούμενο είναι ο αρμονικός συνδυασμός υποχρεώσεων και ελεύθερων επιλογών με σκοπό ο σχολικός χρόνος να αποτελέσει ένα ποιοτικό κομμάτι του χρόνου ζωής. Βασικό ζητούμενο είναι η δυνατότητα ενός ανοιχτού και ευέλικτου σχεδιασμού της σχολικής ζωής.

Το σχολείο καλείται να μάθει και να δείξει στο παιδί έναν εναλλακτικό τρόπο να κινείται στον ελεύθερο (και άρα και στο συνολικό χρόνο του), να τον επιλέγει, να τον διαμορφώνει, να τον απολαμβάνει και να τον αξιοποιεί.

Στόχοι της υποενότητας είναι: α) η ανάπτυξη δεξιοτήτων σχεδιασμού, οργάνωσης και κατανομής του ελεύθερου χρόνου (και κατ' επέκταση του συνολικού χρόνου) με αυτοπροσδιορισμό και υπευθυνότητα (π.χ. συνειδητή επιλογή ανάμεσα σε πολλαπλές προσφορές και δυνατότητες, λήψη αποφάσεων και ανάληψη πρωτοβουλιών), β) η ευέλικτη αξιοποίηση περιστάσεων ελεύθερου χρόνου με βάση τις προσωπικές ανάγκες, τις κλίσεις και τις υφιστάμενες συνθήκες, γ) ηλειτουργική διαχείριση των καθημερινών σχολικών και εξωσχολικών χρονικών διαστημάτων (π.χ. συνδιαμόρφωση του ατομικού σχολικού προγράμματος μέσα από δυνατότητες επιλογής).

Θεματική ενότητα: ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ: ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ Ο ΕΝΑΣ ΤΟΝ ΑΛΛΟ
Υποενότητα: ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΣΧΟΛΕΙΟ: ΑΓΩΓΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΠΜΑ)	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΤΟΜΙΚΟ ΧΡΟΝΟ [το σώμα μου χρειάζεται χ ώρες ύπνο την ημέρα, χ χρόνο για κατανάλωση τροφής, χ χρόνο για εκτόνωση, την χ ώρα μπορώ να συγκεντρώνομαι και να μαθαίνω καλύτερα] (ΠΜΑ. 1, 6)</p> <p>ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ [στον ελεύθερο χρόνο μπορώ να αναπαύομαι, να ηρεμώ, να δημιουργώ, να επικοινωνώ, να ενημερώνομαι, να μορφώνομαι, να συνεργάζομαι, να δρω, να συμμετέχω] (ΠΜΑ. 2, 4)</p> <p>ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (ΚΛΙΣΕΙΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ) ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ (ΣΤΙΛ ΖΩΗΣ) [μπορώ να επιλέγω συνειδητά</p>	<p>1) Να κατανοούν τη σημασία του ατομικού χρόνου και βιορυθμού, για την καθημερινότητά τους και τον σχεδιασμό του συνολικού χρόνου τους, ελεύθερου και μη.</p> <p>2) Να μάθουν να κινούνται σε συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια (π.χ. να τελειώνουν μια εργασία στο προκαθορισμένο διάστημα).</p> <p>3) Να μάθουν να συγχρονίζονται με τους άλλους κατά τις διαδικασίες αλληλεπίδρασης (π.χ. να σέβονται τους χρόνους τους, να εργάζονται μαζί).</p> <p>4) Να κατανοούν ότι ο ελεύθερος χρόνος είναι θέμα προσωπικής επιλογής.</p> <p>5) Να διακρίνουν και να επιλέγουν ελεύθερα ανάμεσα σε διαφορετικές προσφερόμενες δραστηριότητες. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η δυνατότητα του μαθητή να δραστηριοποιείται μαζί με άλλους, να απασχολείται ατομικά, να παρακολουθεί ή ακόμα και να μην κάνει τίποτα.</p> <p>6) Να κατανέμουν, να προγραμματίζουν και να χρησιμοποιούν τον χρόνο τους με ευελιξία, να μπορούν δηλαδή να ορίζουν οι ίδιοι τη διάρκεια, τον ρυθμό, την ένταση και την κατάληξη των δραστηριοτήτων τους.</p> <p>7) Να κατανοήσουν ότι ο ελεύθερος χρόνος αποτελεί μια κοινωνική και ατομική ανάγκη.</p>	<p>1. «Μπορείτε να μαντέψετε τι έκανα χθες» Ο εκπαιδευτικός εξηγεί στα παιδιά τους κανόνες του παιχνιδιού. Κληρώνεται ένα παιδί με την προϋπόθεση να απαντά ειλικρινά με «ναι» ή «όχι» σε ερωτήσεις των συμμαθητών του σχετικά με το πώς πέρασε την περασμένη μέρα (κατά προτίμηση μια κανονική εργάσιμη μέρα). Η υπόλοιπη τάξη μέσα σε λίγα λεπτά (15 περίπου) μπορεί να βρει πώς πέρασε το παιδί αυτό το περασμένο εικοσιτετράωρο, κάνοντάς του ερωτήσεις (κοιμήθηκες για μεσημέρι ή για βράδυ, έφαγες πρωινό, μεσημεριανό, βραδινό, πήγες σχολείο, έπαιξες με τις κούκλες, με τον υπολογιστή, ποδόσφαιρο, είδες τηλεόραση, πήγες αγγλικά, χορό, μουσική) και παίρνοντας μονολεκτικές απαντήσεις (ναι, όχι). Ο εκπαιδευτικός ή κάποιο άλλο παιδί καταγράφουν τις σωστές απαντήσεις στον πίνακα. Με το τέλος του χρόνου διαπιστώνουν όλοι μαζί, αν κατάφεραν οι συμμαθητές να μαντέψουν σωστά τις περισσότερες δραστηριότητες του συγκεκριμένου παιδιού. Δίπλα σε κάθε δραστηριότητα γράφεται στον πίνακα περίπου πόσος χρόνος αφιερώθηκε σε αυτήν και στο τέλος μπορούν αυτοί οι χρόνοι να προστεθούν, ώστε να προκύψει η συνολική εικόνα του εικοσιτετράωρου. Ακολουθεί συζήτηση.ΠΜΑ: 1,6, 9, 11</p> <p>2. «Υπάρχουν και άλλα πράγματα να κάνω» Ζητούμε από τους μαθητές να αναφέρουν τι κάνουν συνήθως στον ελεύθερο χρόνο τους εκτός σχολείου (πχ. βλέπουν τηλεόραση, παίζουν με βιντεοπαιχνίδια ή κάτι άλλο....). Στη συνέχεια ζητούμε από τους μαθητές να προτείνουν τι άλλο μπορούν να κάνουν τον ελεύθερο χρόνο τους ή τι θα ήθελαν να κάνουν (αθλητισμό, βόλτα στο πάρκο, κατασκευές, ζωγραφική,</p>	<p>1) Ημερολόγιο καταγραφής</p> <p>2) Παραδοσιακά, πνευματικά, επιτραπέζια, ηλεκτρονικά παιχνίδια.</p>

<p>ανάμεσα σε πολλαπλές προσφορές και δυνατότητες, να παίρνω αποφάσεις και να αναλαμβάνω πρωτοβουλίες ανάλογα με τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά μου] [μπορώ να αντιλαμβάνομαι και να συνειδητοποιώ τις συνθήκες και τις ευκαιρίες του ελεύθερου χρόνου μετά το σχολείο, το Σαββατοκύριακο και στις διακοπές]</p> <p>(ΠΜΑ. 5,6,7,8,12,13)</p> <p>ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ, ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΧΡΟΝΟΥ.</p> <p>(ΠΜΑ 9, 11)</p> <p>ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ</p> <p>[στον ελεύθερό μου χρόνο μπορώ να επικοινωνώ να αναπτύσω διαπροσωπικές σχέσεις, να αναλύω καταστάσεις μαζί με άλλους και να αντιμετωπίζω τα προβλήματα συλλογικά]</p> <p>(ΠΜΑ 3, 10, 14,15)</p>	<p>8) Να χρησιμοποιούν τον ελεύθερο χρόνο τους σύμφωνα με τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους.</p> <p>9) Να συνειδητοποιήσουν ότι το να αξιοποιούν τον διαθέσιμο χρόνο τους συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.</p> <p>10) Να αποκτήσουν γνώσεις και ικανότητες, ώστε να κατανοούν και να γνωρίζουν τον πλούτο των παροχών ελεύθερου χρόνου που προσφέρονται σε μία κοινότητα και στον ευρύτερο χώρο ζωής.</p> <p>11) Να εκτιμήσουν την μεγάλη ποικιλία επιλογών και δραστηριοτήτων ελεύθερου χρόνου.</p> <p>12) Να προσπαθούν να συνδέουν τη σχολική εργασία και μάθηση με τις κλίσεις, τα ενδιαφέροντα και τις δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.</p> <p>13) Να αναγνωρίζουν και να αξιολογούν τα προσωπικά ενδιαφέροντα και ικανότητες που παίζουν ρόλο στη συμμετοχή σε προγράμματα ελεύθερου χρόνου.</p> <p>14) Να αξιολογούν τις επιλογές, τις δράσεις και τα οφέλη από τη συμμετοχή σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.</p> <p>15) Να συνειδητοποιήσουν ότι ο ελεύθερος χρόνος προσφέρεται για κοινωνική, πολιτιστική και εθελοντική δράση και δραστηριότητα.</p> <p>16) Να συνειδητοποιήσουν μέσω της συμμετοχής σε ομαδικές δραστηριότητες, την ανάγκη της συνεργασίας για την επίτευξη του στόχου της ομάδας, του αλληλοσεβασμού, της αποδοχής του άλλου.</p>	<p>επίσκεψη σε κάποιο φίλο, χειροτεχνίες κλπ.).ΠΜΑ: 2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13.</p> <p>3. «Ομαδικά παιχνίδια»</p> <p>Ομάδες εργασίας ελεύθερης συμμετοχής για καταγραφή και συλλογή πληροφοριών για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Στενή συνεργασία με πολιτιστικούς και αθλητικούς συλλόγους κ.ά. Οι μαθητές κάνουν ένα κατάλογο με τους συλλόγους που βρίσκονται στην περιοχή τους, καταγράφουν το έργο τους και τους κατατάσσουν σε κατηγορίες. - Δημιουργία από τους μαθητές ομάδων ενδιαφερόντων με βάση τα χόμπι τους, τις κλίσεις τους και τα ενδιαφέροντά τους - Μαζεύουν υλικό και συζητούν για τα παιχνίδια άλλοτε και σήμερα - Συζητούν για τον ελεύθερο χρόνο με τη μορφή τηςσχόλης σε παλαιότερες εποχές. ΠΜΑ: 11,12,14,15 <p>4. «Παιχνίδια ρόλων»</p> <p>Με αφορμή θεατρικά έργα, μύθους ή παραμύθια (π.χ. Η Μόμο του Michael Ende «οι κλέφτες χρόνου και το παιδί που έφερε τον κλεμμένο χρόνο πίσω στους ανθρώπους», ο μύθος του Αισώπου «ο τζιτζικας και ο μέρμηγκας») τα παιδιά επεξεργάζονται ιστορίες και σενάρια που έχουν σχέση με τον χρόνο και τη διαχείρισή του και προχωρούν σε δραματοποίηση και ανέβασμα θεατρικών έργων. ΠΜΑ: 5,10,12,14, 16</p> <p>5. «Η τράπεζα χρόνου της τάξης μου»</p> <p>Η τάξη αναλαμβάνει έναν κοινωνικό εθελοντικό ρόλο στην κοινότητα π.χ. το πότισμα και την περιποίηση ενός πάρκου, κοινές δραστηριότητες και παιχνίδι με παιδιά με ειδικές ανάγκες, παρουσίαση των τραγουδιών του μαθήματος σε ένα γηροκομείο κ.ά. ΠΜΑ: 3,9, 15, 16</p>	
---	---	---	--

Θεματική ενότητα: ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ: ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ Ο ΕΝΑΣ ΤΟΝ ΑΛΛΟ
Υποενότητα: ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Σκοπός της αξιοποίησης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στη Σχολική Κοινωνική Ζωή (ΣΚΖ) είναι να αποτελέσουν αυτές ένα υποστηρικτικό εργαλείο αλλά ταυτόχρονα και ένα πεδίο δράσης. Στο πλαίσιο αυτό είναι δυνατόν να επιτευχθούν ευκολότερα και με οικείο για τους μαθητές τρόπο, βασικοί στόχοι του προγράμματος της ΣΚΖ. Τέτοιοι στόχοι είναι η ανάπτυξη ικανοτήτων συνεργασίας, επικοινωνίας, κοινωνικής αλληλεπίδρασης, και η ανάπτυξη κριτικής στάσης απέναντι στην πληροφόρηση, τα μέσα, τη διαφήμιση, την εξάρτηση από τα ψηφιακά μέσα κ.ά.

Στην κατεύθυνση αυτή αναπτύσσονται δραστηριότητες άμεσα ή έμμεσα συνδεδεμένες με τις προτεινόμενες στις προηγούμενες θεματικές ενότητες αλλά και άλλες με μεγαλύτερη αυτονομία, οι οποίες αξιοποιούν λογισμικά και υπηρεσίες του web 2.0. Δεν αναφερόμαστε εδώ στη μάθηση για τη χρήση των μέσων αλλά στην ποιοτική, κριτική και ασφαλή χρήση και αξιοποίησή τους, με στόχο τη γνωστική, κοινωνική, συναισθηματική εξέλιξη του μαθητή. Τα μέσα που είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν είναι ο υπολογιστής, με δυνατότητα συνδυασμού (ή όχι) με το διαδραστικό πίνακα, και κάθε άλλο ψηφιακό μέσο που υπάρχει στη σχολική μονάδα. Επίσης μπορεί να γίνει αναφορά και στα κινητά τηλέφωνα νέας γενιάς που οι γονείς αγοράζουν στους μαθητές. Προϋπόθεση είναι να μπορούν να υποστηρίξουν τη συνεργασία και την επικοινωνία, να είναι πολυμεσικά (να μπορούν να διακινούν πληροφορία μέσω εικόνας/video, ήχου, κειμένου) και να μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαδικτυακά ως εργαλεία ψυχαγωγίας, κοινωνικής αλληλεπίδρασης, αναζήτησης πληροφορίας, μάθησης. Ο εκπαιδευτικός επιλέγει κάθε φορά τα κατάλληλα μέσα που θα τον διευκολύνουν στην επίτευξη των επιμέρους στόχων του. Οι μαθητές με ενεργητικές, συμμετοχικές, βιωματικές προσεγγίσεις, έχουν περιορισμένη δυνατότητα και ελεγχόμενη χρήση των εργαλείων του διαδικτύου. Την τελική ευθύνη της πρόσβασης στο διαδίκτυο έχει ο εκπαιδευτικός που αναλαμβάνει την προετοιμασία και την παρακολούθηση της διαδικασίας για την διαδικτυακή περιήγηση, την αξιοποίηση των (δικτυακών και μη) πόρων και την ανάρτηση πληροφοριών.

Τα Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα (ΠΜΑ) από την αξιοποίηση των ΤΠΕ είναι συνδεδεμένα με εκείνα τα οποία αναφέρονται στις θεματικές ενότητες στο Πρόγραμμα Σπουδών της ΣΚΖ σε συνδυασμό με τους ειδικότερους στόχους για κάθε ηλικιακή ομάδα. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες είναι ενδεικτικές και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε οριζόντια σύνδεση με όλες σχεδόν τις θεματικές ενότητες του ΠΣ με τις κατάλληλες προσθήκες και τροποποιήσεις. Στα βασικά θέματα αναφέρονται πολλές έννοιες οι οποίες είναι «δανεικές» από τις άλλες θεματικές ενότητες για να αναδειχθεί η τομή τους. Επίσης μπορούν να συνδεθούν με άλλα γνωστικά αντικείμενα του ΠΣ στα οποία αξιοποιούνται τα ίδια διδακτικά εργαλεία.

Η ένταξη των ΤΠΕ στη ΣΚΖ για τους μαθητές του δημοτικού σχολείου, μπορεί να συνδυαστεί με τους σκοπούς των μαθήματος των ΤΠΕ. Η χρήση των ψηφιακών μέσων προϋποθέτει απλές γνώσεις από τους μαθητές, οι οποίες όταν δεν είναι δεδομένες- μπορούν να αποκτηθούν με βιωματικό τρόπο την ώρα του μαθήματος. Αυτό προϋποθέτει ότι ο εκπαιδευτικός θα έχει τουλάχιστον τις βασικές γνώσεις χρήσης των εργαλείων που πρόκειται να χρησιμοποιήσει. Ειδικότερα, η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην πρώτη ηλικιακή ομάδα γίνεται με το δάσκαλο να έχει τον

πλήρη λειτουργικό έλεγχο των μέσων τα οποία θα αξιοποιηθούν. Οι δραστηριότητες αφορούν δεξιότητες επικοινωνίας (ομιλία, ακρόαση, ανάγνωση, προφορικό διάλογο), συνεργασίας με παιγνιώδη τρόπο και ευαισθητοποίησης σε αξίες και συμπεριφορές. Τα μέσα αφορούν περιβάλλοντα προβολής πολυμέσων, δημιουργικής ζωγραφικής και παιχνιδιών στον υπολογιστή. Η ένταξη των ΤΠΕ στη ΣΚΖ για τους μαθητές του Γυμνασίου αξιοποιεί τις γνώσεις που έχουν από το μάθημα της Πληροφορικής και τους επιτρέπει να μπορούν να εμπλακούν σε περισσότερες δραστηριότητες στο πλαίσιο που ήδη αναφέρθηκε, με βασικό προσανατολισμό στην ανάπτυξη μιας άλλης οπτικής (ασφαλούς, κριτικής) προς τα μέσα που ήδη χρησιμοποιούν στην καθημερινότητά τους, εντός και εκτός σχολείου.

Ο σκοπός και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα έχουν κοινές αναφορές για όλες τις ηλικιακές ομάδες. Εκείνο που μεταβάλλεται είναι τα μέσα που θα αξιοποιηθούν και οι βαθμοί ελευθερίας στη χρήση τους.

Θεματική ενότητα: ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ: ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ Ο ΕΝΑΣ ΤΟΝ ΑΛΛΟ
Υποενότητα: «ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ»,Γ' ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΠΜΑ)	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ (ΠΜΑ 2,3,5,6) [επικοινωνώ με σύγχρονα και ασύγχρονα μέσα: βλέπω και ακούω τους άλλους, ανταλλάσσω πληροφορίες, εκφράζω απόψεις σε άλλους και ακούω τις δικές τους, επιλέγω πότε και με ποιους επικοινωνώ, αναζητώ βοήθεια, ξεπερνάω δυσκολίες]</p> <p>ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (ΠΜΑ 2,3,4,5,6) [Ανήκω σε ομάδα που αξιοποιεί τα περιβάλλοντα συνεργασίας, έχω δικαιώματα και υποχρεώσεις, η συμπεριφορά μου καθορίζεται εν μέρει από την ομάδα που ανήκω, συναποφασίζω, υποχωρώ και προτείνω, σέβομαι την απόφαση της ομάδας, εκφράζω την</p>	<p>Οι μαθητές/τριες να μπορούν:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Να αναγνωρίζουν τα μέσα σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας και τους τρόπους αξιοποίησής τους. 2. Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα ασφαλούς επικοινωνίας με την αξιοποίηση σύγχρονων και ασύγχρονων μέσων. 3. Να αναγνωρίζουν τα περιβάλλοντα συνεργασίας στον υπολογιστή 4. Να ενημερωθούν για τους τρόπους και κανόνες ασφαλούς χρήσης του υπολογιστή (σωματική υγεία, προσωπικά δεδομένα) 5. Να αναπτύξουν ικανότητες συνεργασίας με τους άλλους μαθητές στο ίδιο ή σε διαφορετικό σχολείο 	<p>Οι μαθητές με την αξιοποίηση εργαλείων του υπολογιστή και υπηρεσιών του web 2.0 προσεγγίζουν θέματα που αφορούν την επικοινωνία, τη συνεργασία σε μαθησιακό πλαίσιο, την πληροφόρηση και την ασφάλεια στη χρήση των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων δικτύωσης. Οι δραστηριότητες γίνονται με το συνεχή έλεγχο των μέσων από τον εκπαιδευτικό.</p> <p>1. « Επικοινωνία σε τοπικό ή δικτυακό επίπεδο». Οι μαθητές συνεργάζονται σε μικρές ομάδες για να καταγράψουν απόψεις τους σε ένα θέμα μελέτης. Στη συνέχεια με τη χρήση εργαλείου σύγχρονης επικοινωνίας συνεργάζονται με άλλες ομάδες στο ίδιο σχολείο ή σε σχολείο άλλης περιοχής για να ανταλλάξουν απόψεις και ιδέες. Η καταγραφή των απόψεων μπορεί να γίνει με τη βοήθεια ενός κειμενογράφου. Το αποτέλεσμα ανακοινώνεται στην ολομέλεια της τάξης και στέλνεται στους απομακρυσμένους συνεργάτες. Μπορεί και να αναρτηθεί σε ιστολόγιο που έχει δημιουργήσει και ελέγχει ο εκπαιδευτικός. Ο ίδιος ευαισθητοποιεί τους μαθητές του σχετικά με το περιεχόμενο της ανακοίνωσης (ασφάλεια δεδομένων) αλλά και με τα στοιχεία του συνομιλητή τους.</p> <p>2. «Ανακαλύψτε το συνομιλητή σας σε επικοινωνία μέσω διαδικτύου». Οι μαθητές χωρίζονται σε μικρές ομάδες και ανταλλάσσουν σύγχρονα μηνύματα χωρίς να γνωρίζουν τον αποδέκτη. Το παιχνίδι προβλέπει οι ομάδες με κατάλληλες ερωτήσεις να ανακαλύψουν ποιος κρύβεται πίσω από το ψευδώνυμο που παρουσιάζεται στο υπολογιστή (αξιοποίηση εργαλείου σύγχρονης επικοινωνίας). Η δραστηριότητα μπορεί να επεκταθεί μεταξύ σχολείων σε διαφορετικές περιοχές ή νομούς της χώρας.</p> <p>3. «Αναζήτηση και αξιολόγηση πληροφοριών». Οι μαθητές με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού αξιοποιούν κατάλληλο λογισμικό πολυμέσων</p>	<p>Διαδραστικός πίνακας. Σύνδεση με το διαδικτυο Εργαλείο σύγχρονης επικοινωνίας (π.χ. Skype). Κειμενογράφος. Μηχανή αναζήτησης πληροφοριών (π.χ. google) Εκπαιδευτικά λογισμικά πολυμέσων για τα διάφορα γνωστικά αντικείμενα. Εκπαιδευτικά λογισμικά ελεύθερης δημιουργίας (π.χ. Microworldpro)</p>

<p>άποψή μου και τις επιθυμίες μου, μαθαίνω τις ομοιότητες και τις διαφορές μου με τους άλλους]</p> <p>ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ (ΠΜΑ 1,3,6) [Ασφάλεια πληροφοριών, προσωπικά δεδομένα, διαφορετικότητα, πνευματικά δικαιώματα, προστασία από κακόβουλες καταστάσεις, κίνδυνοι στο διαδίκτυο, ανακοίνωση και διάδοση πληροφοριών, υποχρεώσεις και δικαιώματα στη διακίνηση πληροφοριών]</p> <p>ΜΑΘΗΣΗ (ΠΜΑ 3,5,6) Παίζω και μαθαίνω, οργανώνω και ταξινομώ, ρωτώ και ανακαλύπτω, προβληματίζομαι και αναπτύσσω ικανότητες, περιγράφω, συμπεραίνω, αξιολογώ, εκφράζομαι, βρίσκω τι μου αρέσει και τι με δυσκολεύει, μαθαίνω στοιχεία για τον εαυτό μου]</p>	<p>6. Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα συμπεριφοράς στο διαδίκτυο (ασφάλεια πληροφοριών, συμπεριφορά προς τρίτους, πνευματικά δικαιώματα, προστασία από κακόβουλες καταστάσεις, κίνδυνοι από την κοινωνική δικτύωση, συνέπειες μηνυμάτων και δημοσιεύσεων)</p> <p>7. Να αναγνωρίζουν και να αποδέχονται τα ψηφιακά μέσα και ως εργαλεία ενεργού και εξατομικευμένης μάθησης και όχι μόνο ως μέσα ψυχαγωγίας, επικοινωνίας και πληροφόρησης.</p>	<p>για να αντλήσουν εικόνες και πληροφορίες σχετικά με ένα θέμα μελέτης. Οι πληροφορίες συμπληρώνονται με την αξιοποίηση ηλεκτρονικής εγκυκλοπαίδειας στο διαδίκτυο τύπου Wikipedia ή προβολή επιλεγμένων βίντεο. Για παράδειγμα ως αρχή οι μαθητές αναζητούν πληροφορίες για το σπίτι τους (χάρτες, φωτογραφίες). Στη συνέχεια μπορούν να ασχοληθούν με άλλα επιλεγμένα θέματα. Εναλλακτικά οι μαθητές αναζητούν βίντεο σχετικό με το θέμα και το προτείνουν για προβολή. Οι μαθητές συζητούν για τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει και με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού αποφασίζουν για την πληρότητα και την ακρίβειά τους. Σημαντικό στοιχείο είναι η αξιολόγηση του περιεχομένου προκειμένου να το κοινοποιήσουν στις άλλες ομάδες ή να το αναρτήσουν στο ιστολόγιο.</p> <p>4. «Τι αποκαλύπτω για μένα; Σε ποιους; Πότε;». Ο εκπαιδευτικός ετοιμάζει μια φόρμα συμπλήρωσης (π.χ. google έγγραφο) προσωπικών δεδομένων για τη συμμετοχή σε ένα διαγωνισμό. Εναλλακτικά μπορεί να αναζητηθεί πραγματική φόρμα αγοράς στο διαδίκτυο. Το έγγραφο πρέπει να έχει και μερικές ερωτήσεις προσωπικού ενδιαφέροντος. Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και συμπληρώνουν το έγγραφο μέσω διαδικτύου. Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει τα αποτελέσματα. Ακολουθεί συζήτηση που ευαισθητοποιεί τους μαθητές για πληροφορίες που παραπλανούν το χρήστη του διαδικτύου και συμπεραίνουν ότι δεν πρέπει να δίνουν ποτέ τα προσωπικά τους στοιχεία σε φόρμες στο διαδίκτυο εκτός και αν πρόκειται για απόλυτα ελεγμένη περιοχή.</p> <p>5. «Τι αναρτώ στο διαδίκτυο;». Ο εκπαιδευτικός ετοιμάζει έγγραφο γραπτής συνεργασίας (google έγγραφο) και δίνει την άδεια για την από κοινού εργασία στις ομάδες των μαθητών (οι κωδικοί παραμένουν στον εκπαιδευτικό). Ταυτόχρονα οι μαθητές κάθε ομάδας, αφού συζητήσουν σε επίπεδο ομάδας, καταγράφουν μια κοινή τους εμπειρία ή ιστορία από τη σχολική ή την καθημερινή τους ζωή, πραγματική ή φανταστική. Στη συνέχεια η κάθε ομάδα κοινοποιεί το κείμενό της στην επόμενη, κυκλικά, ώστε κάθε μια να έχει την αρχή μιας ιστορίας που ξεκίνησε η προηγούμενη. Οι μαθητές της επόμενης ομάδας, συνεχίζουν μετά από συζήτηση στην ομάδα τους την ιστορία που έρχεται στα χέρια τους. Η διαδικασία συνεχίζεται μέχρις ότου η κάθε ιστορία περάσει μια φορά από</p>	
--	---	---	--

		<p>κάθε ομάδα και επιστρέψει και πάλι σε αυτούς που την ξεκίνησαν. Γράφονται έτσι τόσες ιστορίες από κοινού όσες και ομάδες. Μπορεί να ακολουθήσει η επιλογή της καλύτερης από τους μαθητές. Ο εκπαιδευτικός ελέγχει τα έγγραφα για τυχόν προσωπικά ή προσβλητικά δεδομένα επισημαίνοντας τους κινδύνους.</p> <p>6. «Πώς συζητώ στο διαδίκτυο; Πώς σχολιάζω;». Ο εκπαιδευτικός κατασκευάζει ιστολόγιο με ένα θέμα (πχ σχέσεις των 2 φύλων ή σχέσεις με τους γονείς ή ελεύθερος χρόνος ή διατροφή κλπ) και ζητά από τους μαθητές αρχικά να σχολιάσουν εκεί τις δικές του αρχικές αναρτήσεις και κατόπιν να σχολιάσουν στον ίδιο τόπο, τα σχόλια των συμμαθητών τους. Τέλος να κάνουν τις δικές τους αναρτήσεις γράφοντας κείμενα και αναζητώντας εικόνες και σχετικά βίντεο. Στο τέλος οι ομάδες παρουσιάζουν η κάθε μια έναν δεκάλογο για το τι αναρτούμε καθώς και για το πώς συζητάμε και σχολιάζουμε στο διαδίκτυο.</p> <p>7. «Κατανοώντας τις ψηφιακές εξαρτήσεις». Συζήτηση στην τάξη και αναφορά σε άρθρα ή μελέτες που σχετίζονται με καταστάσεις εξάρτησης. Οι μαθητές με τη βοήθεια του δασκάλου αναφέρονται και αναζητούν υλικό που σχετίζεται με την εξάρτηση των μαθητών από τα ψηφιακά μέσα (κυρίως από το κινητό τηλέφωνο). Σκοπός της δραστηριότητας είναι η ανάδειξη της απομόνωσης των νέων από το κοινωνικό τους περιβάλλον ασχολούμενοι με τη νέα γενιά των φορητών ψηφιακών μέσων που έχουν τη δυνατότητα ενός Η/Υ. Μέσα από τη συζήτηση και την αναζήτηση σχετικού υλικού μπορεί να φανεί ο κίνδυνος και οι συνέπειες αλλά και οι προτάσεις προς αποφυγή.</p>	
--	--	--	--